

Jaargang 20 - nr. 1: januari -maart 2008

Een uitgave van:

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
regionale afdeling Kempen vzw.

Maatschappelijke zetel: Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle
Nationaal nummer: 877340650 Rekeningnummer: 880-2179571-28

België-Belgique

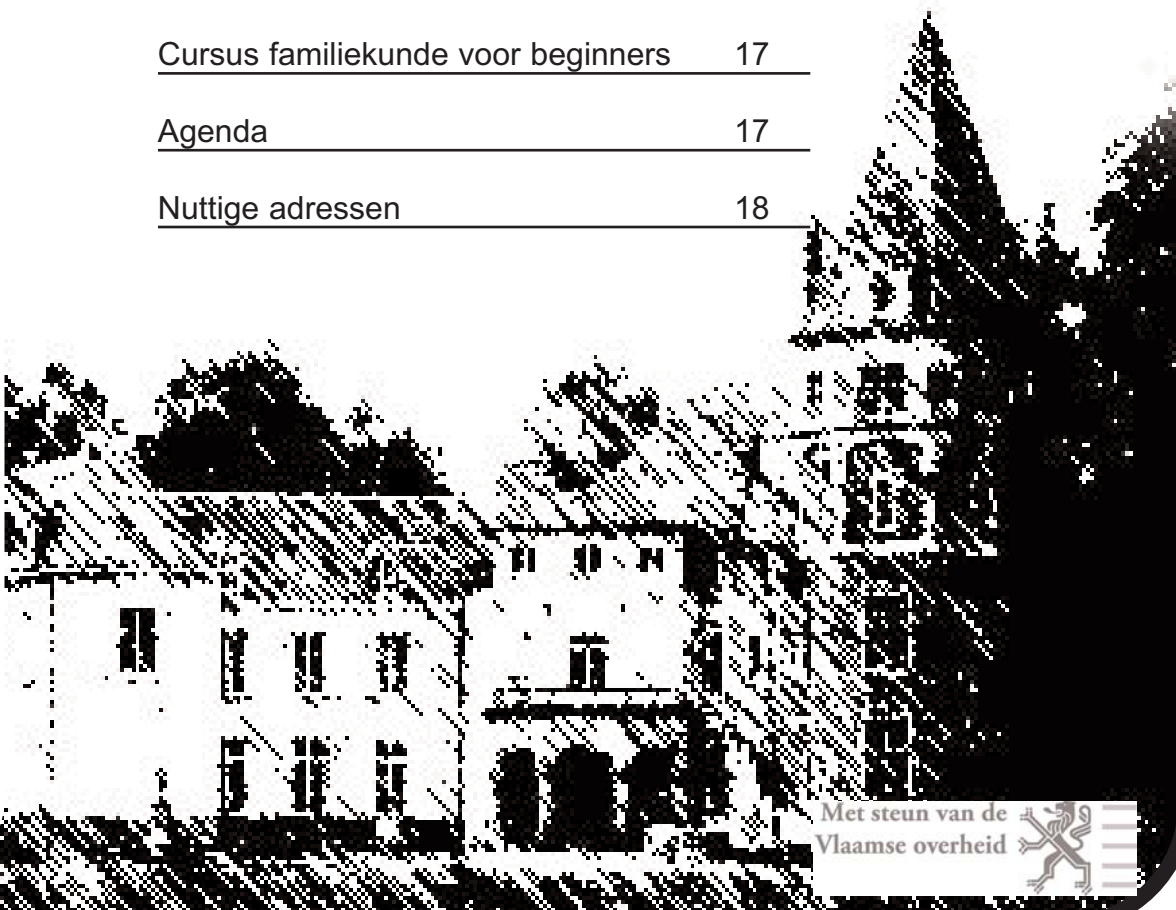
P.B.
2390 Malle

8/4670

In dit nummer:

Dr. Eugeen Van Autenboer °15 mei 1920 - +11 maart 2008	3
Overhandiging van de bewerkte parochie- registers te Turnhout	4
Verslag algemene vergadering	6
De herkomst van de familie Sas uit de Kempen	7
De drenkeling van 1317 en het Schelderecht	14
Mededelingen en kort nieuws	15
Hazagebruikersgroep Zuiderkempen	16
Cursus familiekunde voor beginners	17
Agenda	17
Nuttige adressen	18

Met steun van de
Vlaamse overheid

De Kempische Genealoog is een uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Kempen en verschijnt in maart, juni, september en december. Gelieve artikels, advertenties, aankondigingen van activiteiten, ... in te leveren voor de 10de van de maand waarin het blad verschijnt bij:

Victor Bertels, Thierry de Renesselaan,1, 2390 Malle
victor.bertels1@telenet.be

Gelieve alle correspondentie voor VVF-Kempen te zenden naar:

Frans Renaerts, Sint-Jozeflaan 8, 2400 Mol
frans.renaerts@busmail.net

Studiezaal :

Kasteel de Renesse
Lierselei 30, B-2390 Malle (Oostmalle)

Website:

<http://www.vvf-kempen.be>

Bestuursleden:

Voorzitter:

Eugeen van Autenboer	Oude Vaartstraat 64, 2300 Turnhout	014/41.46.51
----------------------	------------------------------------	--------------

Ondervoorzitter:

Marc Van den Cloot	Salphensebaan 24, 2390 Malle marc.vandencloot@telenet.be	03/312.26.54
--------------------	---	--------------

Secretaris:

Frans Renaerts	Sint-Jozeflaan 78, 2400 Mol frans.renaerts@busmail.net	014/81.48.27
----------------	---	--------------

Penningmeester:

Victor Bertels	Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle victor.bertels1@telenet.be	03/312.29.89
----------------	--	--------------

Bestuursleden:

Mariette Backs	Wandelweg 4, 2980 Halle-Zoersel Mariette_Backs@hotmail.com	03/383.26.16
Gerard Keyzers	Berkenlaan 8, 2275 Poederlee gerardus.keyzers@telenet.be	014/88.22.84
Andre Sannen	Achterbos 208, 2400 Mol andre.sannen@scarlet.be	014/31.93.26
Herman Van De Leur	Schorvoortstraat 117, 2300 Turnhout hevd1@skynet.be	014/41.67.46
Johan Van Steen	Berkenlaan 22, 2380 Ravels johan.vansteen@telenet.be	0474/83.72.30
Andre Van Steenberghe	Pastorijstraat 19, 2275 Wechelderzande avsteen@pandora.be	03/383.38.69
Jan Winten	Tempelstraat 10 2340 Beerse winten.jan@skynet.be	014/61.21.26

DR. EUGEN VAN AUTENBOER

°15 mei 1920 - +11 maart 2008

“Een leven werd geleefd, voortaan is het geëst op het vlies van de tijd” (G. Eyskens)

In een jaar dat veelbelovend begonnen was voor onze vereniging, werden wij, vlak voor het verschijnen van deze eerste editie 2008, getroffen door het verlies van onze voorzitter.

Op 8 januari was hij nog aanwezig op de bestuursvergadering, maar op de A.V. van 26 januari in het Turnhoutse stadhuis, (zijn thuisbasis) diende hij verstek te laten gaan wegens griep. Op dinsdag 11 maart is hij thuis, in familiekring, toch nog onverwacht overleden.

Eugeen werd in Mechelen geboren. Hij studeerde Grieks-Latijnse aan het Sint-Romboutscollege in zijn geboortestad. Zijn universitaire studies deed hij vanaf 1937 in Leuven, waar hij in 1943 promoveerde als dokter in de Wijsbegeerte en Letteren, groep Moderne Geschiedenis, met een proefschrift over “Het wonderjaar te Mechelen (1566-’67).

Na zijn huwelijk in 1945 kwam hij in 1952 in Turnhout terecht. Naast zijn taak als leraar geschiedenis in de Kon. Atheneum in Turnhout (1950-55) en Mol (1955-1981), was hij, weliswaar als vrijwilliger, een vaste pion op het stadsarchief in Turnhout. Na zijn pensionering kon je hem er praktisch dagelijks vinden.

Hij oefende tevens een hele reeks culturele functies uit waaronder:

- secretaris van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria;
- secretaris van de aloude rederijderskamer Het Heybloemken- Kunstverbond Turnhout;
- lid van de Nationale en Provinciale Commissie voor Geschiedenis en Volkskunde;
- stichter van Volkskunde Vlaanderen en conservator van het Museum van de Speelkaart.

Zijn grootste belangstelling ging echter zonder twijfel uit naar het Gildenleven in de Kempen en

naar de Familiekunde. In 1966 richtte hij samen met Florent Bosch de afdeling Turnhout-Malle op van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, later veranderd in VVF-afdeling Kempen. Van zijn hand verschenen talrijke artikels in alle publicaties van de VVF: Vlaamse Stam, Gens Brabantica en de Kempische Genealoog. Vanaf de oprichting van de regionale afdeling van de VVF tot aan zijn overlijden was hij voorzitter van de vereniging. Een taak die hij steeds vol passie heeft uitgevoerd. Oud schrift ontcijferen was zijn specialiteit, wij konden steeds beroep doen op hem om een moeilijk leesbare tekst te ontcijferen of om de betekenis ervan te achterhalen.

Een andere grote passie was het Gildenleven. Nadat hij eerst een tijd griffier was in de Hoge Gildenraad der Kempen, werd hij in 1978 opperhoofdman van deze Gildenraad. Onder zijn geestdriftige leiding werd de sociale rol van het gildenleven benadrukt en werd ook sterk de nadruk gelegd op de historische bronnen en achtergrond. Hij was ook de bezieler van de jaarlijkse gildenfeesten, een echt hoogtepunt in de volkscultuur van de Kempen. Ook over de gilden noteren we een enorme hoeveelheid aan publicaties van zijn hand zowel algemene artikels als historische studies en naslagwerk over de “kaarten” van de gilden.

Als bestuur van VVF-Kempen zullen wij Eugeen vooral missen om zijn kennis en zijn inzicht in de plaatselijke geschiedenis. Zijn bijdrage tot de familiekunde en zijn geleverd werk zullen voor ons een blijvende inspiratie zijn voor de toekomst.

Als wij vandaag een bloeiende vereniging zijn, is dit voor een groot deel te danken aan Eugeen die zich als stichter en voorzitter, naast zijn andere drukke bezigheden, ten volle heeft ingezet voor de familiekunde.

PLECHTIGE OVERHANDIGING VAN DE BEWERKTE PAROCHIEREGISTERS AAN HET STADSBESTUUR VAN TURNHOUT

Op zaterdag 26 januari had de statutaire Algemene Vergadering plaats van de regionale afdeling VVF-Turnhout vzw in het stadhuis van Turnhout.

Bij deze gelegenheid werden drie leden als ere-lid aangesteld omwille van hun uitzonderlijke verdiensten voor de afdeling Kempen:

-Elisa Nijs uit Dessel schonk enkele jaren geleden haar volledig familiearchief aan onze vereniging. Het geheel omvat vijftien archiefdozen met genealogische gegevens van de familie Nijs en aanverwanten;

-Jos Van Breen schonk onze vereniging in de loop van 2007 zijn volledig genealogisch archief. In totaal werden zeventien mappen gevuld met genealogische gegevens uit heel de provincie Antwerpen. Dat alles werd geïnteriseerd in een excel-bestand van 35.000 records;

-Florent Bosch gewezen bestuurder van VVF-Kempen, werd omwille van zijn jarenlange inzet voor de afdeling Kempen, gehuldigd en benoemd tot erebestuurder van onze afdeling.

Aansluitend op de Algemene Vergadering had er

een academische zitting plaats in de raadszaal van het stadhuis van Turnhout, waarin VVF-Kempen de bewerkingen van de parochieregisters van Sint-Pieter Turnhout plechtig aan het stadsbestuur overhandigde. Dit gebeurde in aanwezigheid van mevrouw Chris Van Wijnsberghe, voorzitter van de cultuurraad, de heer Eric Vos, schepen van cultuur, Harry de Kok, stadsarchivaris, prof. Dr. Fred Stevens, voorzitter van de museumraad, Fons De Cat, voorzitter Bibliotheekcommissie, Huub Venken, voorzitter Forum Cultuur en Renaat Decoster en Luc Debondt, gemeenteraadsleden.

In zijn openingstoespraak sprak Harry de Kok zijn waardering en dank uit voor het geleverde werk. Marc Van den Cloot, die onze zieke voorzitter Eugene Van Autenboer verving, dankte het stadsbestuur voor het ter beschikking stellen van de schepenzaal aan VVF-Kempen voor het houden van haar jaarlijkse Algemene Vergadering.

Daarna gaf Victor Bertels een overzicht van het reeds geleverde werk en de stand van zaken in

De gehuldigden Jos Van Breen en Elisa Nijs samen met onze ondervoorzitter Marc Van den Cloot

Vic Bertels overhandigt de eerste boekdelen aan Eric Vos, schepen van Cultuur van de stad Turnhout.

verband met het nog uit te voeren werk. De parochieregisters van Sint-Pieter Turnhout tellen in totaal ongeveer 6500 folio's gespreid over zeventien registers. De doopregisters beginnen in 1566 en zijn beschikbaar tot 1814. De huwelijksregisters vangen aan in 1574 en de begrafenis in 1659.

Mariette Backs nam de huwelijken voor haar rekening en bewerkte reeds de periode van 1610 tot 1814. In de reeds bewerkte huwelijken komen in totaal 22.000 namen voor (echtgenoten en huwelijksgetuigen).

Victor Bertels begon aan de samenstelling van de gezinnen op basis van de doopregisters. Omwille van het groot aantal dopen – gemiddeld 250 per jaar – was dit werk een hele klus. De periode 1744 tot 1807 is volledig afgewerkt. Voor de dopen komen voor de beperkte periode van nauwelijks 54 jaar, ongeveer 50.000 namen van dopelingen, ouders, peters en meters voor.

Dit alles werd samengevat in zes boekdelen, waarvan vier boekdelen voor de huwelijken en twee boekdelen voor de samenstelling van de gezinnen. Alle boekdelen werden prachtig ingebonden door onze secretaris Frans Renaerts, met op de kaft een afbeelding van de Sint-Pieterskerk in het jaar 1865, een litho van Hoolans.

Gelijktijdig werden de originele en reeds bewerkte akten ingescand. Deze werden door Andre Van Steenberghe bewerkt en op DVD gezet.

Samen met de DVD werden de zes boekdelen aan het stadsbestuur overhandigd in aanwezigheid van heel wat VVF-leden onder wie collega's bestuursleden van de Antwerpse afdelingen.

Er ligt nog heel wat werk voor de boeg; de begrafenis moeten nog volledig verwerkt worden en een groot deel van de dopen dient eveneens nog bewerkt te worden.

De heer Eric Vos, schepen van cultuur sloot de zitting af. In zijn toespraak was hij zeer opgetogen met het reeds geleverde werk en dankte hij, in naam van het stadsbestuur en het stadsarchief, de VVF-Kempen voor het gepresteerde werk.

Aansluitend aan de zitting bood het stadsbestuur een receptie aan waarop zowel de pers als RTV Kempen de nodige opnamen maakten om dit evenement in de media te brengen.

Victor Bertels

VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING

van 26 januari 2008 gehouden in de Schepenzaal van het Stadhuis te Turnhout.

Aanwezige stemgerechtigde leden: Marc Van den Cloot, Vic Bertels, Frans Renaerts, Gerard Keyzers, Andre Sannen, Herman Van De Leur, Andre Van Steenberghe, Johan Van Steen en Mariette Backs.

Afwezig en verontschuldigd: Eugene Van Autenboer (wegens ziekte), Ludo Dierckx, Hugo Broen en Florent Bosch.

Wegens ziekte van de voorzitter opende de ondervoorzitter de vergadering om 14.00 u.

1. Ondertekening van de aanwezigheidslijst:

Alle aanwezige stemgerechtigde leden ondertekenden de aanwezigheidslijst.

2. Vaststelling van de geldigheid van de vergadering:

Met negen aanwezige stemgerechtigde leden op 13 was de vergadering geldig.

3. Ontslagen en benoemingen:

Ontslagen: Ludo Dierckx heeft ontslag genomen in de raad van bestuur.

Benoemingen: Jan Winten werd met eenparigheid van stemmen opgenomen in de Raad van Bestuur van VVF-Kempen vzw.

4. Goedkeuring van het verslag van de Algemene Vergadering van 27 januari 2007:

De notulen van de Algemene vergadering van 27 januari 2007 werden zonder opmerkingen goedgekeurd.

5. Goedkeuring van het financieel verslag en de balans 2007:

Het financieel verslag en de balans werden eenparig goedgekeurd.

6. Goedkeuring van de begroting 2008:

De begroting van 2008 werd eenparig goedgekeurd.

7. Goedkeuring van het jaarverslag 2007:

Het jaarverslag 2007 werd eenparig goedgekeurd.

8. Kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur:

De vergadering verleende eenparig kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur.

9. Vaststelling van het ledenregister:

De lijst van de effectieve leden werd aangevuld met het nieuw bestuurslid Jan Winten. Ludo Dierckx werd uitgeschreven

10. Bespreking van de activiteiten in 2008:

De verschillende activiteiten die reeds in de begroting en in het jaarverslag werden aangehaald werden nogmaals opgesomd.

De vergadering werd afgesloten om 15.00 uur.

Mol, 31 januari 2008

Frans Renaerts
Secretaris VVK-Kempen vzw

Eugene Van Autenboer
Voorzitter VVF-Kempen vzw

DE HERKOMST VAN DE FAMILIE SAS UIT DE KEMPEN

op basis van archiefgegevens en Y-chromosomaal DNA analyse

Betekenis van de naam Sas

Velen zouden kunnen vermoeden dat de naam Sas betrekking zou hebben op bijvoorbeeld een sas of een sluis zoals men die kent uit de scheepvaart. Dit is echter niet correct. Deze familienaam zou namelijk behoren tot de klasse van geografisch gerelateerde namen, zoals reeds herhaaldelijk in vroegere publicaties werd aangehaald (1),(2).

Het oud Nederlandse woord Sas of Zas werd destijds gegeven aan personen die afkomstig waren uit Zassen, de streek in Duitsland die we nu kennen onder de naam Saksen. In verschillende archiefstukken vinden we nog andere naamvormen terug zoals *tsas*, *Zas*, *Sass*, *Sasse*, *Sassen*, *Shasen*, *Tshaesen* of zelfs *Chas*.

In verschillende archiefstukken vinden we inderdaad ook aanwijzingen naar de betekenis van de naam Sas. Zo lezen we bijvoorbeeld in een Antwerpse schepenakte uit 1473, dat op verzoek van verschillende poorters waaronder Robbrecht Sas, de koopman Frederick Sneppe uit Bremen in hechtenis werd genomen wegens het stelen van goederen met een roefschip. Voor zijn vrijlating stonden verschillende personen uit *Luybeke*, *Brandenborch*, *Homborch*, *Dansicke* en *Hildessem* borg. Alle waren afkomstig *uten lande van Zassen* (3).

Tevens lezen we ook in een oorkonde de dato 6 augustus 1393 van de Hertogin van Brabant

omtrent het Sint-Jansbeneficium van het begijnhof van Herentals, dat *Johannes Tshaesen* vrijgesteld wordt van alle lasten voor zijn gronden te *loco dicto Poel* (Poederlee) (4). In een volgende oorkonde aangaande het begijnhof spreekt men over *Tshaeshout* of *Zassenhout* (Sassenhout te Vorselaar en nabij Poederlee), wat “bos der Saksen” betekent (5),(6).

In Heusden, nabij 's Hertogenbosch in Nederland, deel van het voormalige hertogdom Brabant, vinden we tussen 1386 en 1396 een schepen terug met de naam *Jacobus tsas* of elders ook vermeld als *Jacobus die Sas* (7), wat uiteraard ook een duidelijke aanwijzing is naar de betekenis van de naam Sas.

De familie Sas uit de Kempen

Heden ten dage ligt de kern van voorkomen van personen met de familienaam Sas in het voormalige Land van Turnhout, meer bepaald rond de dorpen Lille, Gierle, Vosselaar, Beerse en deels ook Turnhout.

Aan de hand van archiefstukken kon een zeer uitgebreide stamboom worden opgesteld die momenteel meer dan 8.000 personen telt.(8),(9),(10). Het overgrote deel Sassen die nu in Lille, Gierle of Vosselaar leven kunnen teruggebracht worden tot een gemeenschappelijke voorvader Wouter Sas Peterssoen geheten, die eind 15de eeuw in Lille leefde.(11),(12) (**figuur 1**)

(1) J.LINDEMANS, Oude Brabantse Geslachten, in: Eigen Schoon en De Brabander, 27 (1944), 56 – 59.

(2) E.VAN DEN BOSSCHE, De familie Sas uit Zandhoven, in: De Vlaamse Stam, 1976, 1.

(3) SA Antwerpen, register vanden Dachvaerden en A.A.B, Deel 20, 325-328.

(4) SA Herentals, Begijnhof, doos 1, oorkonde 29.

(5) SA Herentals, Begijnhof, doos 1, oorkonden 6 en 22.

(6) L.STROOBANT, Note sur une enseigne de cohorte romaine trouvée à Vorselaar, in: Taxandria, 1907.

(7) RA Noord-Brabant, kapittel Heusen, inv. 145 Regest 30 & inv.202 Regest 182 (schepenregisters).

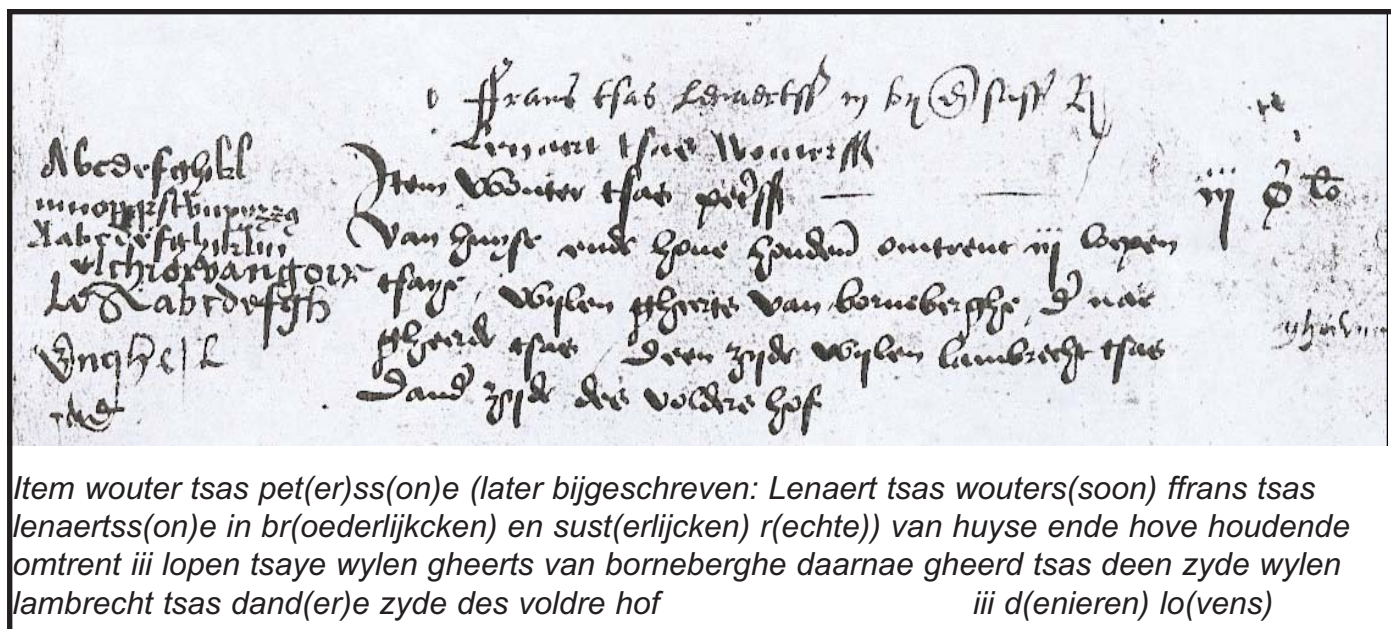
(8) B.SAS, De geschiedenis van de familie Sas uit de Kempen, eigen uitgave, 2003.

(9) <http://gw.geneanet.org/index.php3?b=benediktsas>

(10) <http://gw1.geneanet.org/index.php3?b=psas>

(11) RA Antwerpen, OGA Lille, nr 38 (cijnsboek Lille, 1477).

(12) RA Antwerpen, OGA Lille, nr 9, folio 5 recto (cijnsboek Lille, 1555).

Figuur 1: artikel uit het cijnsboek van Lille daterende van 1555.

De familie had zich reeds veel vroeger in de streek gevestigd. We vinden immers verschillen- de malen de naam Sas al terug in de oudste her- togelijke cijnsrollen die dateren van 1340 (**fi- guur 2**) (13).

Joh(an) Sas	iii ob(olen)
Joh(an)Sasse	viii d(enieren)
Walt(erus) Sasse	iii d(enieren)

Figuur 2: extracten uit de hertogelijke cijns- rollen van 1340 aangaande Lille.

We vermoeden dat de eerste personen met de familienaam Sas zich eerst hebben gevestigd in Sassenhout, vandaar ook de naam van dit gehucht. Logischer wijze moeten er dan ook Sassen voorkomen te Poederlee of Vorselaar omdat dit de dorpen zijn die naast het gehucht Sassenhout liggen.

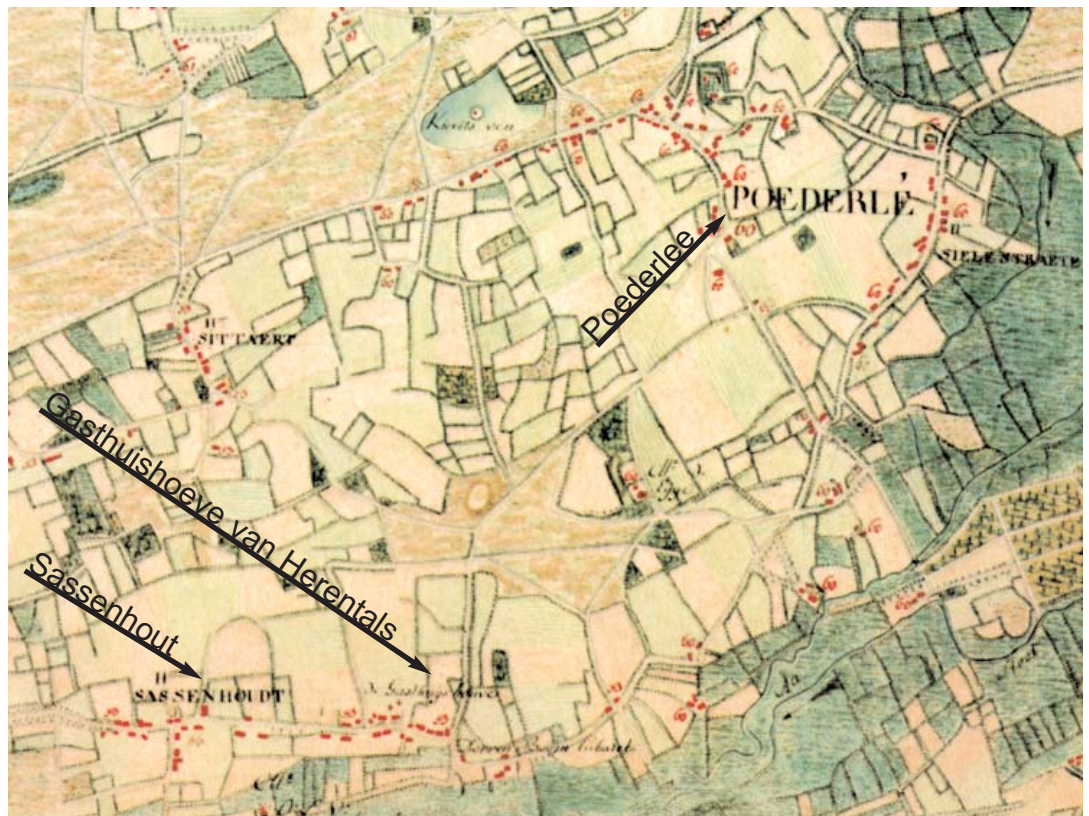
Helaas vinden we hier nog weinig gegevens over, daar de oudste cijnsgegevens van Poederlee samen met het kasteel van Poederlee, waar ze bewaard werden, in 1536 in vlammen zijn opgegaan (14) en de eerste cijns- gegevens van Vorselaar aangaande Sassen- hout dateren van na 1410. De archiefstukken van het hertogdom Brabant leveren ook weinig informatie op aangezien Poederlee en Vorselaar niet rechtstreeks onder de hertog stonden, maar wel onder respectievelijk de heren van Poederlee en Vorselaar. Ook voor het dorp Gierle geldt een soortgelijk probleem; hier lieten zelfs drie heren hun rechten gelden, namelijk de heer van Poederlee, de heer van Tienen alsook de hertog van Brabant.

Verschillende oorkondes uit het stadsarchief van Herentals, met betrekking tot het gasthuis, leve- ren wel enkele aanwijzingen die het vermoeden dat de eerste Sassen zich te Sassenhout hebben gevestigd, enigszins bevestigen. Het is belangrijk te vermelden dat het gasthuis van Herentals wel degelijk gronden alsook een gast- huishoeve had te Sassenhout (**figuur 3**).

(13) AR Brussel, RK, nr 2551 tem 2555 (cijnsrollen Gierle en Lille, 1340).

(14) J.WILLEMS et al., Opgravingen te Poederlee, in: Jaarboek 1997, uitg. Heemkundige Kring Norbert de Vrijter, 1997.

Figuur 3: extract uit de Ferrariskaart met de ligging van Sassenhout.

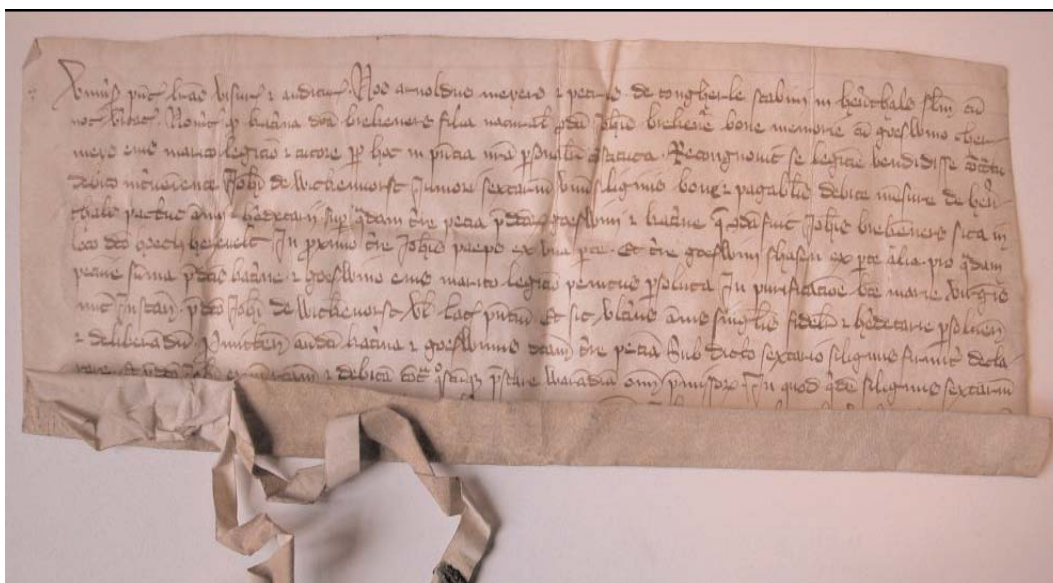
Zo wordt bijvoorbeeld in een oorkonde uit 1369 (**figuur 4**) een schenking aan het gasthuis van Herentals beschreven van een stuk grond gelegen te Sassenhout dat aanpaalt aan een onroerend goed van *Goeswini shasen* (15).

Op basis van de cijnsgegevens en andere oude archiefstukken was het dus mogelijk om een uitgebreide stamboom van de familie Sas op te stellen, met duidelijke opsplitsing in de verschillende takken van Gierle, Lille, Vosselaar en Turnhout, hoewel hier en daar toch onduide-

lijkheden blijven bestaan. Hier kan dus de genetica verheldering brengen. Bovendien zou DNA onderzoek ons eventueel in staat kunnen stellen om na te gaan of de familie daadwerkelijk afkomstig is uit Saksen conform de waarschijnlijke betekenis van de familienaam.

De herkomst van de familie

De wetenschappelijke achtergrond en het belang van DNA onderzoek werd reeds toegelicht in vroegere publicaties en vallen dus buiten het bestek van deze uiteenzetting (16).

Figuur 4: oorkonde uit 1369 ivm. het gasthuis van Herentals.

(15) SA Herentals, oorkonden, nr 38 (gasthuis 1369).

(16) G.MERTENS, Het Y-chromosoom, onuitwisbare bron

van genealogische informatie, in: De Vlaamse Stam, nr. 6 (2004), 497-502.

Plaats	DYS#	Allelen	Plaats	DYS#	Allelen	Plaats	DYS#	Allelen
1	393	11	13	458	15	25	464d	16
2	390	22	14	459a	9	26	460	10
3	19*	14	15	459b	9	27	GATAH4	11
4	391	10	16	455	11	28	YCAIIa	19
5	385a	13	17	454	12	29	YCAIIb	19
6	385b	18	18	447	23	30	456	16
7	426	11	19	437	15	31	607	14
8	388	12	20	448	19	32	576	17
9	439	13	21	449	29	33	570	13
10	389-I	12	22	464a	14	34	CDYa	34
11	392	14	23	464b	14	35	CDYb	35
12	389-II	29	24	464c	16	36	442	12
						37	438	11

*ook soms DYS# 394 genoemd

Tabel 1: het typerend 37 merker Y-DNA profiel Sas.

Verschillende mannelijke familieleden hebben hun Y-chromosomaal DNA laten onderzoeken via Oxford Ancestries.⁽¹⁷⁾ Destijds werden enkel 12 merkers geanalyseerd.

Nadien werd deze analyse nogmaals overgedaan bij Family Tree DNA ⁽¹⁸⁾ en werden er 37 merkers bepaald. Elk merker wordt gekenmerkt door een specifieke plaats, door een code (DYS#) en door een bepaalde waarde (allelen). Samen maken deze merkers dus deel uit van een unieke genetische handtekening van een specifiek persoon. Aldus werden de volgende typerende waarden voor de 37 merkers bekomen zoals weergegeven in **tabel 1**.

Men kan nu dit profiel gaan vergelijken met het profiel van anderen en nagaan of men directe familie is als de profielen identiek zijn of indien verschillend, schatten op basis van het aantal mutaties, hoeveel generaties geleden men een gemeenschappelijke voorouder had.

Tevens kan men specifieke databanken raadplegen en wereldwijd uitzoeken of er zich ergens aanverwanten bevinden (bv. uitgeweken familieleden naar Amerika). Eén van de oudste databanken bevindt zich in het Instituut voor Gerechtelijke Geneeskunde van de Universiteit van Berlijn⁽¹⁹⁾. Deze oudere databank bevat gegevens van duizenden DNA profielen van personen (anoniem) over gans Europa, Azië, etc. Vroeger werden slechts enkele merkers geanalyseerd, meer bepaald DYS19, DYS389I, DYS389II, DYS390, DYS391, DYS392, DYS393 en in sommige gevallen nog DYS385, DYS438 en DYS439. In **tabel 2** wordt een overzicht gegeven van de teruggevonden soortgelijke profielen.

We kunnen duidelijk zien dat er een overeenstemming is met 2 personen afkomstig uit Chemnitz en Leipzig, 2 steden uit Saksen. Hoewel slechts 8 merkers beschikbaar waren voor vergelijking, bestaat er toch een grote ze-

Profiel	DYS19	DYS389I	DYS389II	DYS390	DYS391	DYS392	DYS393	DYS385	DYS438	DYS439
SAS	14	12	29	22	10	14	11	13,18	11	13
Chemnitz	14	12	29	22	10	14	11	13,18	NB	NB
Leipzig	14	12	29	22	10	14	11	13,18	NB	NB
München	14	12	27	22	10	14	11	13,17	NB	NB
Tirol	14	12	27	22	10	14	11	13,17	NB	NB
Berlijn	14	12	26	22	10	14	11	13,18	NB	NB
Londen	14	12	29	22	10	14	11	13,16	10	11

NB: niet bepaald

Tabel 2: soortgelijke profielen uit de databank Universiteit van Berlijn.

(17) www.oxfordancestors.com

(18) www.familytreedna.com

(19) www.ystr.org

kerheid dat de Sassen uit de Kempen daar toch wel aanverwanten hebben rondlopen en dat dus één of meer vroegere voorvaderen afkomstig waren van Saksen. Er zijn 2 mutaties verschil met toch ook personen uit München, Tirol en Berlijn. We kunnen stellen dat mogelijks deze personen verwant zijn met Sas, doch dat de gemeenschappelijke voorvader veel verder in de tijd moet worden gezocht. Een dubbele mutatiesprong voor een bepaalde merker, komt vaak voor en daarom wordt een verschil van 2 in allelen slechts als 1 mutatie beschouwd. Een sprong van 3 komt echter niet voor en wordt beschouwd als zijnde 2 mutaties (één dubbele en één enkele). Ook vinden we, mits 3 mutaties verschil, een overeenstemming met een persoon uit Londen. Immers, de Angelen en Saksen zijn binnengevallen in Engeland in ongeveer 400 na Christus.

Wanneer zijn nu de eerste Sassen hier in de Kempen aangekomen? We weten dat ze reeds hier aanwezig waren in de 14de eeuw na Christus en zoals de meesten leefden ze destijds van de landbouw. Ze waren enigszins wel gegoed daar ze cijns betaalden of lid waren van bijvoorbeeld het Sint-Jansbeneficie van het begijnhof van Herentals. We dienen verschillende hypothesen te bestuderen.

Een eerste hypothese is gebaseerd op het feit dat vroeger de Romeinen de Saksen ingezet hebben als huurlingen tegen mogelijke invallen van andere Germaanse stammen, doch de kans dat de Sassen hier nu in de Kempen een restant zijn van een huurlingengroep is gering. We mogen echter niet de archeologische vondst vergeten die aan de oevers van de Aa te Sassenhout in 1907 opgegraven werd. Het betreft hier een bronzen beeldje dat waarschijnlijk het kenteken was van een Romeinse cohorte.

Een andere mogelijkheid is dat de eerste Sassen een groepje pioniers waren die in de post-Gallo-Romeinse periode aan de ontginning begonnen van de vruchtbare grond die nu Sassenhout heet.⁽²⁰⁾ Deze ontginning kan ook

later hebben plaatsgevonden, namelijk in de 12de eeuw na Christus wanneer men zeer intensief aan de ontginningen begon en men hiervoor migranten, ook hospites geheten, aantrok onder bepaalde gunstige voorwaarden. In het interessante proefschrift van Dr. Leenders betreffende de ontginningen in het Noordelijk deel van Brabant, vermeldt hij dat het niet echt mogelijk was om een antwoord te geven op de vraag waar deze pioniers eigenlijk vandaan kwamen.⁽²¹⁾ Misschien kan dus de reden van het voorkomen van de Sassen in de Kempen hier gedeeltelijk een antwoord op geven?

Anderzijds zou het kunnen dat het om een groep gedeporteerde krijgslieden gaat. In 800 na Christus was Karel De Grote het grondig beu om keer op keer tegen de Saksen oorlog te voeren en heeft hij na een vijfde finale slag bevolen om de krijgslieden en hun gezinnen op te pakken en in kleine groepen te verspreiden over gans zijn Frankische Rijk.⁽²²⁾ Een kleine groep zou dus destijds kunnen overgebracht zijn naar een van nature vruchtbaar stuk te ontginnen grond, een soort strafkolonie als het ware, dat nabij een reeds bestaande nederzetting gelegen was. Dit stuk te ontginnen grond zou dus Sassenhout kunnen zijn en het bestaande dorp Vorselaar, dat destijds bekend stond als Furgalare ⁽²³⁾ (726 na Christus). Deze deportaties vonden plaats gedurende een periode van 5 jaar, namelijk van 799 tot 804 na Christus.

In een vierde hypothese kunnen we stellen dat de verre voorvader een door de hertog aangestelde drossaard (belangrijk magistraat) was, die veelal van buitenaf werd binnengebracht. Zo vinden we op het einde van de 14de eeuw belangrijke magistraten terug bijvoorbeeld in Leuven of Heusden (Noord-Brabant) met als respectievelijke namen Walterus Zassen en Jacobus die Sas. Ook deze mogelijkheid lijkt ons onwaarschijnlijk, daar in de vroegste geschriften nergens een dergelijke functie in verband kon worden gebracht met deze familie Sas en het hier veelal om louter landbouwersfamilies ging.

(20) E.LAMBRECHTS en J.C.H.BLOM, Geschiedenis van de Nederlander, H&B, 2001.

(21) K.A.H.W.LEENDERS, Van Turnhoutervoorde tot Strienemonde, Walburg Pers, 1996.

(22) L.HALPHEN, Charlemagne, Editions de Saint-Clair, 1974.

(23) J.E.JANSEN, Turnhout in het heden en het verleden. Deel 1., uitg. Kultuur en Beschaving, 1978, 30.

Tenslotte kon de oorspronkelijke voorvader(s), nog een zich in de Kempen vestigende handelsreiziger zijn. Immers, vanaf 1161 werden er verbonden opgericht door onafhankelijke handelsreizigers die uiteindelijk vanaf de algemene vergadering in 1356 te Lübeck resulteerden in handelsverbonden van steden, de zogenaamde Hanzesteden. Meerdere handelaren uit de Duitse Hanzesteden vestigden zich in onze streek. Uit de poorterboeken van verschillende steden oa. Antwerpen blijkt echter dat het vooral ging om handelaars of ambachtslieden en niet zozeer om landbouwers. Tevens willen we opmerken dat de eerste naam Sas in het Land van Turnhout reeds voorkomt in de cijnsrollen van 1340 en dus enige tijd voor het oprichten van de Hanzesteden.⁽²⁴⁾ Dit wil natuurlijk niet zeggen er dat daarvoor geen internationale handelsactiviteiten plaatsvonden. Daarenboven, de meest soortgelijke Y-DNA profielen teruggevonden in Saksen, komen uit Chemnitz en Leipzig, die geen Hanzesteden waren en die ook niet in de buurt van een Hanzestad liggen.

Vermoedelijk sluit de derde hypothese het dichtst aan bij de waarheid, daar er toch aanwijzingen zijn die deze hypothese ondersteunen. Zo behoorde Sassenhout van oudsher toe tot Vorselaar en niet tot Poederlee, waar het toch veel dichterbij ligt. Zoals reeds vermeld (vide supra) zou Vorselaar, althans volgens de nog beschikbare historische bronnen⁽²³⁾, als dorp

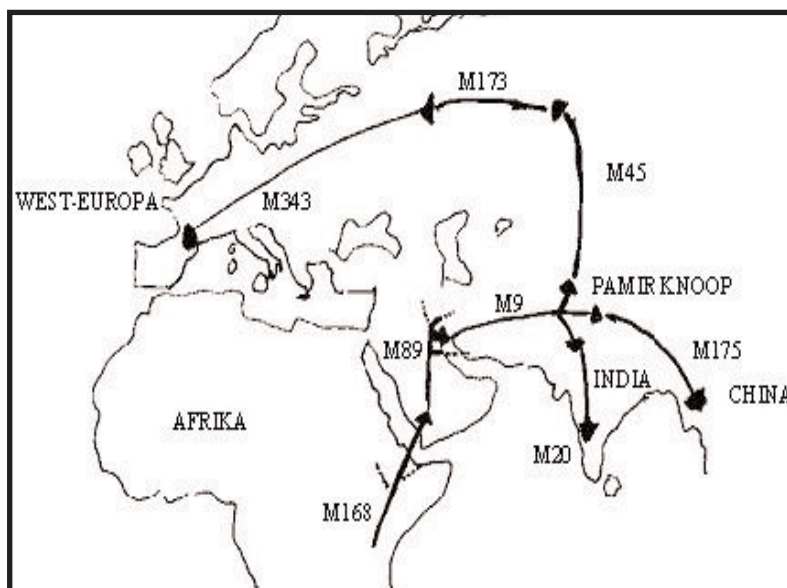
veel ouder kunnen zijn dan Poederlee. Sassenhout ligt veel verder weg van de dorpskern dan de andere gehuchten van Vorselaar, wat voor een "strafkolonie" inderdaad logisch zou zijn. Anderzijds kan men ook informatie halen uit de toponomie omtrent Sassenhout of "bos der Saksen". Het suffix "hout" verwijst naar een bos met hoog opgaande bomen en dergelijke plaatsnamen gaan terug tot voor de twaalfde eeuw cfr. "het Grotenhout" dat nabij Turnhout gelegen is.

De verre voorouderlijk oorsprong en haplogroep van de familie.

Het was uitermate merkwaardig om vast te stellen, dat naast het terugvinden van soortgelijke profielen in Saksen of Engeland, ook verwante profielen werden teruggevonden in Pakistan, India en Sri Lanka. Ook het zoeken in andere databanken⁽²⁵⁾ leverde veel soortgelijke profielen op afkomstig uit de streek van de Punjab en India. Een bijkomende Y-DNA analyse toonde onweerlegbaar aan dat de oerclan of haplogroep, waartoe de meeste Sassen uit de Antwerpse Kempen behoren, deze was van M20+ (ook L clan genaamd). De achtergrond en belang van deze haplogroepen werd reeds door P. Donche in een vorige publicatie beschreven.⁽²⁶⁾ Deze haplogroep is een eindbestemming van een genetische reis die lang geleden begon bij M168.⁽²⁷⁾ De veel voor-

komende merker M168 kan worden teruggebracht naar één individuele man, de "Eurazia-tische Adam". Deze Afrikaanse man die ongeveer 79000 jaar geleden leefde, is de gemeenschappelijke voorvader van elke heden ten dage levende niet-Afrikaanse man (**figuur 5**).

Figuur 5: de genetisch afgelegde weg van M20, M175 en M343 ongeveer 30000 jaar geleden.

(24) De Hanze was een gestructureerd handelsgenootschap.

(25) www.ysearch.com

(26) P.DONCHE, Op zoek naar onze heel verre voorou-

ders. Het Genografisch Project, in: De Vlaamse Stam, nr. 6 (2005), 485-494.

(27) www5.nationalgeographic.com/genographic/index.html

Zijn nakomelingen zijn de enige nu nog overlevende lijn die Afrika, de bakermat van de mensheid, verlaten heeft om zich elders te vestigen. Zijn verbeterde werktuigen en primitive kunst duiden op een significante verandering in mentale toestand en gedrag. Deze verandering, waarschijnlijk te wijten aan een genetische mutatie, gaf deze Euraziatische man een sterk competitief voordeel tegenover andere humanoïde tijdgenoten zoals de Neanderthalers die nu uitgestorven zijn.

Ongeveer 90% tot 95% van alle niet-Afrikaanse personen zijn nakomelingen van de tweede grote migratie uit Afrika, die gekenmerkt wordt door de merker M89. Deze merker verscheen voor het eerst een 45000 jaren geleden in Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Deze merker stamt voort uit de Euraziatische man (merker M168) en wordt gekenmerkt door een grote inlandse migratie van jagers-nomaden die het overvloedig wild volgden richting Midden-Oosten waar het grasland aan het toenemen was. Verschillende personen van deze lijn bleven in het Midden-Oosten, anderen volgden verder het grasland richting Iran en de steppen van Centraal Azië. Een kleiner groepje nakomelingen van M89 trok naar het noorden richting Anatolië en de Balkan, waar vandaag nog sporen van deze tocht in het DNA van de lokale bevolking teruggevonden worden.

Ongeveer een 40000 jaar geleden werd een nakomeling van M89 geboren in Iran of Zuid-Centraal Azië, met de unieke merker M9. De meeste mensen uit het noordelijk halfrond (Noord-Amerikanen, Oost-Aziaten alsook de meeste Europeanen en Indiërs) zijn drager van deze merker M9. Vandaar dat de haplogroep M9 (of ook K genoemd) de Euraziatische clan genoemd wordt. Deze jagers trokken verder oostwaarts, tot de massieve en uitgestrekte bergketen van Centraal-Azië hun pad blokkeerde. Dit knooppunt van de Hindu Kush, Tian Shan en de Himalaya, staat bekend als de "Pamir Knoop" en deed migraties uitwijken in andere richtingen. De groep nakomelingen van M9 die verder noordwaarts en vervolgens westwaarts trok, kregen de typische merker van eerst M45, vervolgens M173 en uiteindelijk M343. Het is deze clangroep die gans West-Europa heeft bevolkt.

De groep die zich toch verder oostwaarts waagde, resulteerde in een groep nakomelingen van M9 met als specifieke merker M175. Het is deze groep die later veelal China zou bevolken.

De groep die in zuidelijke richting naar India trok, ongeveer een 30000 jaren geleden, vormde uiteindelijk de "Indische Clan" met als typische merker M20 (ook haplogroep L genaamd). Ongeveer 50% van de Indiërs die in het zuiden wonen, maken deel uit van deze haplogroep. Deze M20 merker komt echter zeer zelden voor buiten India!

Zo komen we bij een fundamentele vraag: hoe komen dan deze personen met een dergelijke merker terecht in Saksen? Voor zover de geschiedenisboeken aantonen, zijn er geen migraties geweest vanuit India en in de laatste 1000 jaar zijn er ook niet echt oorlogen geweest waarbij Indische troepen in Saksen of omringende streken hebben vertoefd. Het zou kunnen dat eventueel sporadisch een Indische handelaar zich op pad waagde en zich vervolgens in die omgeving vestigde. Statistisch gezien zou het om een groter aantal personen met merker M20 moeten gaan om inderdaad genetisch zijn stempel te kunnen drukken. Er bestaat echter nog een andere mogelijkheid, die zeer tot de verbeelding spreekt, die men haast voor onmogelijk zou houden (vide infra).

In zijn werk *Res Gestae Saxonicae* uit de 10de eeuw na Christus, schrijft de monnik-geschiedschrijver Widukind van Corvey, dat sommigen beweren dat de Saksen zouden afstammen van de Denen en Noormannen. Anderzijds benadrukt Widukind ook dat er een oude legende bestaat die verhaalde dat de Saksen een restant zouden zijn van het leger van Alexander de Grote, dat na de vroegtijdige dood van Alexander, uiteenviel en over de wereld verspreid geraakte.⁽²⁸⁾ Zou het kunnen dat deze sage, zoals vele andere sagen, op een kern van waarheid berust en daadwerkelijk de oorsprong van de Saksen te zoeken is bij het leger van Alexander de Grote? In ieder geval, het staat vast dat de Saksen van oorsprong geen echte Germaanse stam waren. Ze zijn met boten aan wal gekomen in het gebied Hadeln, gelegen tussen de monding van de Elbe en de Weser, en hebben daar

(28) P.RECLAM, Widukind von Corvey. *Res Gestae Saxonicae*, Universal Bibliothek nr. 7699, 1981.

slag gevoerd met de lokale bevolking, de Thüringers.⁽²⁹⁾ Het was ook niet echt een stam, maar eerder een broederschap. De Saksers waren het “Broederschap van de Saxnot”. De saxnot was het korte zwaard dat kenmerkend was voor de Saksen. Op het einde van de eerste eeuw na Christus, spreekt bijvoorbeeld Publius Cornelius Tacitus (55 – 117 na Christus) nog niet over de Saksen in zijn boek Germania. Hij spreekt wel over Griekse invloeden in bepaalde streken in Germania. De Saksen worden pas in de eerste helft van de tweede eeuw na Christus vermeld als stam door de geograaf Claudius Ptolemaeus (87 – ca. 150 na Christus).⁽³⁰⁾

In mei 327 voor Christus, trok Alexander de Grote van de Pamir knoop (vide supra) in zuidelijke richting naar India. Niet alleen onderwierp hij, al dan niet gewapend, verschillende stammen langsheen de Indus, maar maakte hij ook veelal bondgenoten zoals bijvoorbeeld Taxila of Porus. Zijn veldtocht langsheen de Indus (India links en Pakistan rechts) duurde tot februari 324 voor Christus. Zijn troepen waren uitgeput en Alexander besloot terug te keren. Een deel van de troepen trok met schepen onder leiding van Nearchus langsheen de kust terug naar Babylon. De manschappen van Alexander waren niet alleen uitmuntende soldaten, maar ook bedreven scheepsbouwers en goede zeelui. De rest van het leger trok over land terug naar Babylon, gedeeltelijk met Alexander doorheen de woestijn en gedeeltelijk met Craterus noordelijk van de woestijn.

Toen Alexander in augustus 324 voor Christus terug aankwam in Babylon, bestond zijn leger voor een groot gedeelte uit Aziatische soldaten,

geschoeid op Macedonische leest, die volledig geïntegreerd waren in het leger en niet ondergebracht werden in speciale eenheden voor vreemdelingen. Alexander streefde immers een samensmelting van de verschillende bevolkingsgroepen na. In het voorjaar van 323 werd hij echter zeer ziek en overleed kort hierop. Zijn opvolgers verdeelden zijn rijk, begonnen onderling te twisten en het rijk stortte in. Het leger raakte verspreid en sommige legereenheden werden zelfs geronseld als huurling.⁽³¹⁾

Deze denkpiste lijkt haast onmogelijk, maar feit is dat DNA onderzoek aantoonde dat de Sassen uit de Antwerpse Kempen voorvaderen hebben in Saksen en dat deze tot de haplogroep L behoren die nagenoeg niet buiten Pakistan/Indië wordt teruggevonden. Hoe personen van deze haplogroep in Saksen terecht kwamen, dient dan ook nog te worden beantwoord. Kan het aldus zijn dat een kleine groep of hun afstammelingen, verbonden door een jarenlang gemeenschappelijk oorlogvoeren, na enige omzwervingen aankwam in Hadeln om aldaar een thuis te vinden? In ieder geval hebben de voorvaderen Sas vanaf de Middeleeuwen een goede thuis gevonden in de Kempen aangezien de talrijke nazaten er nog steeds graag wonen.

Dr. Benedikt Sas

(29) W.LAMMERS, Entstehung und Verfassung des Sachsenstammes, Wege der Forschung, Wissenschaftliche Buchgesellschaft Darmstadt, 1967.

(30) M.LINTZEL, Zur Entstehungsgeschichte des Sächsischen Stammes, Berlin Akademie Verlag, 1961, 1-35.

(31) T.A.DODGE, Alexander, Da Capo Press, heruitgave van 1890.

DE DRENKELING VAN 1317 EN HET SCHELDERECHT

“In het voorjaar van 1317 is een zekere JAN DE CUPERE, van Aalst, verdrongen in de Schelde bij het Brabantse (!) Antwerpen. De knapen van de Schout vonden op het aangespoelde lijk een buidel geld met een waarde tussen de 23 en de 25 schellingen groote Tornoise en legde daarop beslag als “strandjuttersloon”. Maar JAN DE CUPERE was verdrongen in de Vlaamse rivier de Schelde ! Het geval kwam ter ore van JOOS

VAN HEEMSRODE, de baljuw van het land van Waas. Hij zendt zijn klerk GILLIS VAN DER BRUGGHEN naar Antwerpen om het geld op te eisen. Natuurlijk weigerden die van Antwerpen dit. De baljuw liet het hier niet bij zitten en gaat met zijn knapen aan boord van een schip “ende YOES vaarde tot Antwerpen aen den Werf, ende ghinc up in de port, en ving daar eenen poorter van Antwerpen dien hij bij kracht van wapenen

en knapen in zijn schip leidde. Toen vaarde hij weg tote buten sente Michiels ant sant, en daar ging hij weder aan wal en verraste er een andere Antwerpse poorter vore de porte, dien hij eveneens op zijn schip nam. En toen vaarde hij verder naar Rupelmonde waar hij de twee Antwerpse poorters in den Steen legde”.

Dat noemt Joos “panden op den hertog en up die van Antwerpen”.

In een proces daarna wordt Antwerpen in het ongelijk gesteld en wordt de Schout van Antwerpen, GEERT VAN DEN EECHOVE gelast, het geld terug te geven en de zaak goed te maken. Eerst werden de Antwerpse poorters -na betaling van eten en drinken- losgelaten. De eierzuchtige baljuw JOOS vierde zijn “overwinning” als volgt: “omdat JOOS wilde dat deze dingen openbaar bekend zouden zijn aan vele lieden te Ruppelmonde, zo strooide hij geldmuntjes uit en liet ze oprapen door wie ze hebben wou, opdat men zich des te beter deze feiten herinneren zou”. Zo verzekert van voldoende gehoor en is tevens in gezelschap van ZEGHER VAN BELLE, kastelein van Ruppelmonde, GOSEN WEDAGHEN, WILLEM

VAN DEN MERSCHE, GILLIS zoon van ser DAENKINS, zekeren DELBOUDE, PIETER PIJL, WILLEM MOERMANNE, GILLIS VAN DER BRUGGHEN, baljuws klerk, WOUTER DE PAU, ZEGHER VAN ZELE “ende vele andre liede in Rupelmonde”

Bron: Antwerpiensia, Deel5, blz.79-83.

Enige verklaring: Antwerpen behoorde destijds tot het hertogdom Brabant, vandaar de benaming “Brabantse Antwerpen”

De overzijde van de schelde was Vlaanderen, en behoorde tot het graafschap Vlaanderen. De baljuw van Rupelmonde beweerde dat de drenkeling verdronken was in de “Vlaamse” rivier de Schelde en hij meende daarom recht te hebben op het geld dat de drenkeling bij zich droeg. Om dit recht kracht bij te zetten neemt hij twee Antwerpse poorters als gijzelaar die slechts nadat hij het geld teruggekregen had, weer vrijliet.

Andre Van Steenberghe

MEDEDELINGEN EN KORT NIEUWS

Het jaarlijks VVF-Congres heeft dit jaar plaats in Sint-Pieters-Leeuw in het kasteel Coloma op zaterdag 26 april 2008 en wordt ingericht door de Regionale VVF-afdeling Dilbeek. In afwijking van de vorige jaren wordt alles gebundeld in één dag. Het thema van het congres is “Private Archieven”. U kan het doorlopend bezoeken van 10 tot 16 uur. Diverse standen met gegevens staan ter beschikking. In de loop van de dag zijn er spreekbeurten die kunnen gevolgd worden. Te bereiken via de ring rond Brussel, afrit 16 (St. Pieters Leeuw/Anderlecht) naar Sint Pieters Leeuw centrum, voor de kerk naar links tot ingang Coloma park.

Het Ravels’ Geschiedkundig & Genealogisch Bolwerk, “RAGEBOL”, waarin ons bestuurslid Johan Van Steen actief is, opende in december in de pastorie van Sint Michiel in Weelde zijn archiefzaal. Men kan er elke donderdagavond terecht om bidprentjes, foto’s en andere documenten in te kijken.(www.ravels-weelde-poppel.be)

Onze bibliotheek blijft uitbreiden, naast onze bewerkingen van Turnhout, beschikken we nu ook over de volledige burgerlijke stand van Geel en werd de kiezerslijst van Sint-Antonius Zoersel van 1985 gedigitaliseerd.

Van onze noorderburen kregen we bericht dat de site van West-Brabant volledig vernieuwd werd. Dit is de regio Breda tot Roosendaal. Geïnteresseerden kunnen surfen naar:

<http://genealogie.westbrabant.org>

Schenkeningen:

Zowel leden als niet-leden blijven ons gegevens overhandigen, vooral bidprentjes en rouwbrieven. Wij houden er aan om de milde schenkers van harte te bedanken.

Maria Seeuws, Oostmalle:

bidprentjes

Gerard Keysers, Lille:

gedigitaliseerde kiezerslijst Sint Antonius Zoersel 1985

Bidprentjes en rouwbrieven
Kiezerslijst Bouwel 1978
Kiezerslijst Grobbendonk 1978
Herman van de Leur:
2 boeken met het tijdschrift "De Post"
van 1960 en 1961
Annie Snoeijs:
bidprentjes

Ludo Geens, Oostmalle:
bidprentjes.
André Sannen Mol:
Molse Tijdingen 2007
Nazaten van Jacobus Verkoyen uit
Bergeyk
Jan Winten Beerse:
CD Gendalim –Genealogische databank
Limburg

HAZAGEBRUIKERSGROEP "ZUIDERKEMPEN"

Zoekende naar meer praktische kennis over Haza-21 zijn enkele Haza-data gebruikers in Stein (NL) bij de groep Haza-Limburg terecht gekomen. Hier hebben ze de Heren Jan Boerrigter en Piet Evers leren kennen en hen later bereid gevonden om in Westerlo op 4 avonden de cursus te komen geven die zij op hun website hebben staan. Dit evenement vond plaats in september 2007 met een 15 tal beginnelingen.

Aansluitend op deze cursus zijn wij op 26-10-2007 gestart met een Hazagebruikersgroep in Oevel-Westerlo en hebben we al een paar samenkomsten achter de rug. Ons doel is een 5-tal keer per jaar samen te komen en door vragen te stellen en ervaringen uit te wisselen meer over Haza-21 of Haza-Data te leren. Door een vragenronde en praktische voorbeelden te geven via de PC is het voor de Hazagebruikers duidelijk te volgen en te begrijpen

Samenkomsten

De samenkomsten van de gebruikersgroep Zuiderkempem worden gehouden in het archieflokaal van de Heemkring van Westerlo, St. Michielstraat 2 te Oevel-Westerlo en dit van 19 tot 21.30 uur.

Het gebouw is gelegen achter de kerk van Oevel en diende in vroegere tijden als pastorie en gemeentehuis. Er is voldoende parkeer gelegenheid.

Naast het lidmaatschap van de Stichting Hazagebruikers zijn er geen kosten aan de samenkomst verbonden.

Contact

Voor nadere inlichtingen kan U contact opnemen met Achille Claes, Asterlaan 26, 2260 Westerlo

Tel: 014/234431 of via e-mail:
achille.claes@euphonymet.be

Bent u dan bereid om op een avond aanwezig te zijn of wenst u een mail te ontvangen een week voor één van onze samenkomsten, zend dan een mailtje naar: rikboons@skynet.be

Vragen of problemen met Haza worden liefst één week voor de samenkomst gezonden naar: mieke.heylen@scarlet.be

Voor beginners die graag aan zelfstudie van haza-21 wensen te doen verwijzen wij naar de website van Haza-Limburg waar een cursus staat die wij ook als handleiding gebruiken.

Agenda van de volgende samenkomsten dit jaar

Maandag 28 april
Maandag 23 juni
Maandag 23 september
Maandag 24 november

De Hazagebruikersgroep "Zuiderkempem".

CURSUS FAMILIEKUNDE VOOR BEGINNERS

Het begint een traditie te worden dat wij jaarlijks, telkens in een andere regio een cursus inrichten voor liefhebbers die beginnen met familiekunde.

De cursus zal doorgaan in Oud-Turnhout, in samenwerking met de heemkring "Corsendonca"

Het betreft een lessenreeks van zes, telkens gegeven door één van onze bestuursleden die reeds jaren ervaring hebben in de materie en bestrijkt het volledige gamma van de genealogie:

- 1) Hoe beginnen we er aan en het zoeken in de burgerlijke stand
- 2) De Franse tijd, het ancien regime en de parochieregisters
- 3) Andere bronnen zoals schepenregisters, notarisakten, poortersboeken enz.
- 4) Beginselen van het oud schrift
- 5) Genealogie en computer, welke programma's, internet enz
- 6) Samenstellen van een familiegeschiedenis en inbinden in boekvorm.

Wij plannen tevens een bezoek aan ons nationaal VVF-documentatiecentrum in Merksem met de cursisten. De datum hiervoor wordt met de deelnemers afgesproken.

Waar ?

"De Heischuur" achter de kerk van Oosthoven, Oud-Turnhout

Wanneer?

maandag 7 april 2008
woensdag 16 – 23 – 30 april 2008
woensdag 14 – 21 mei 2008
Telkens van 20u tot 22u30

Inschrijven?

De inschrijving kan gebeuren door overschrijving van **€ 35** op rekening:

880-2179571-28 van VVF-Kempen vzw

Elke cursist ontvangt een bundel met een korte samenvatting van de les.

AGENDA

April 2008

2 april	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22u VVF-Kempen
7, 16, 23 & 30 april	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Cursus Familiekunde voor beginners, lessen 1 t/m 4 "De Heischuur", Oosthoven, Oud-Turnhout 20u Heemkring Corsendonca & VVF-Kempen vzw
26 april	Wat? Waar? Wanneer: Wie?	43ste Nationaal VVF-Congres: thema "Private Archieven" Kasteel Coloma Sint-Pieters-Leeuw van 9u30 tot 17u Regionale VVF-afdeling Dilbeek

Mei 2008

7 mei	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
14 & 21 mei	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Cursus Familiekunde voor beginners, lessen 5 & 6 "De Heischuur", Oosthoven, Oud-Turnhout 20u Heemkring Corsendonca & VVF-Kempen vzw

Juni 2008

4 juni	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
--------	-----------------------------------	--

Meer info bij: Frans Renaerts, St.Jozeflaan 78, 2400 Mol 014/81.48.27
frans.Renaerts@busmail.net
[http:// www.vvf-kempen.be](http://www.vvf-kempen.be)

NUTTIGE ADRESSEN

Rijksarchief Antwerpen	D.Verstraeteplaats 5, 2018 Antwerpen Gesloten, nu: Sanderusstraat, Antwerpen	03/236.73.00
Rijksarchief Beveren	Kruibekesteeweg 39 B.1, 9120 Beveren	03/750.29.77
Rijksarchief Brussel	Ruisbroekstraat 2-10, 1000 Brussel	02/513.76.80
Felix-archief Antwerpen	Oudeleuwenrui 29, 2000 Antwerpen	03/206.94.11
Gemeentearchief Dessel	Gemeentehuis, 2480 Dessel	014/38.99.26
Gemeentearchief Duffel	Gemeentestraat 21, 2570 Duffel	015/30.72.10
Stadsarchief Geel	Werft 30, 2440 Geel	014/57.08.16
Stadsarchief Herentals	Augustijnenlaan 1, 2200 Herentals	014/21.28.00
Stadsarchief Hoogstraten	Vrijheid 149, 2320 Hoogstraten	03/340.19.60
Stadsarchief Lier	Kard.Mercierplein 6, 2500 Lier	03/480.11.96
Stadsarchief Mechelen	Varkensstraat 6, 2800 Mechelen	015/20.43.46
Gemeentearchief Mol	Molenhoekstraat 2, 2400 Mol	014/33.09.70
Stadsarchief Turnhout	Grote Markt 1, 2300 Turnhout	014/44.33.98
Archief Abdij Bornem	Kloosterstraat 71, 2880 Bornem	03/889.08.11
Archief Abdij Postel	Abdijlaan 16, 2400 Mol-Postel	014/37.81.21
Archief Abdij Tongerlo	Abdijstraat 40, 2260 Tongerlo	014/53.99.00
Archief Abdij Westmalle	Antwerpsesteenweg 496, 2390 Malle	03/312.92.00

Jaargang 20 - nr. 2: april-juni 2008

Een uitgave van:

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
regionale afdeling Kempen vzw.

Maatschappelijke zetel: Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle
Nationaal nummer: 877340650 Rekeningnummer: 880-2179571-28

België-Belgique

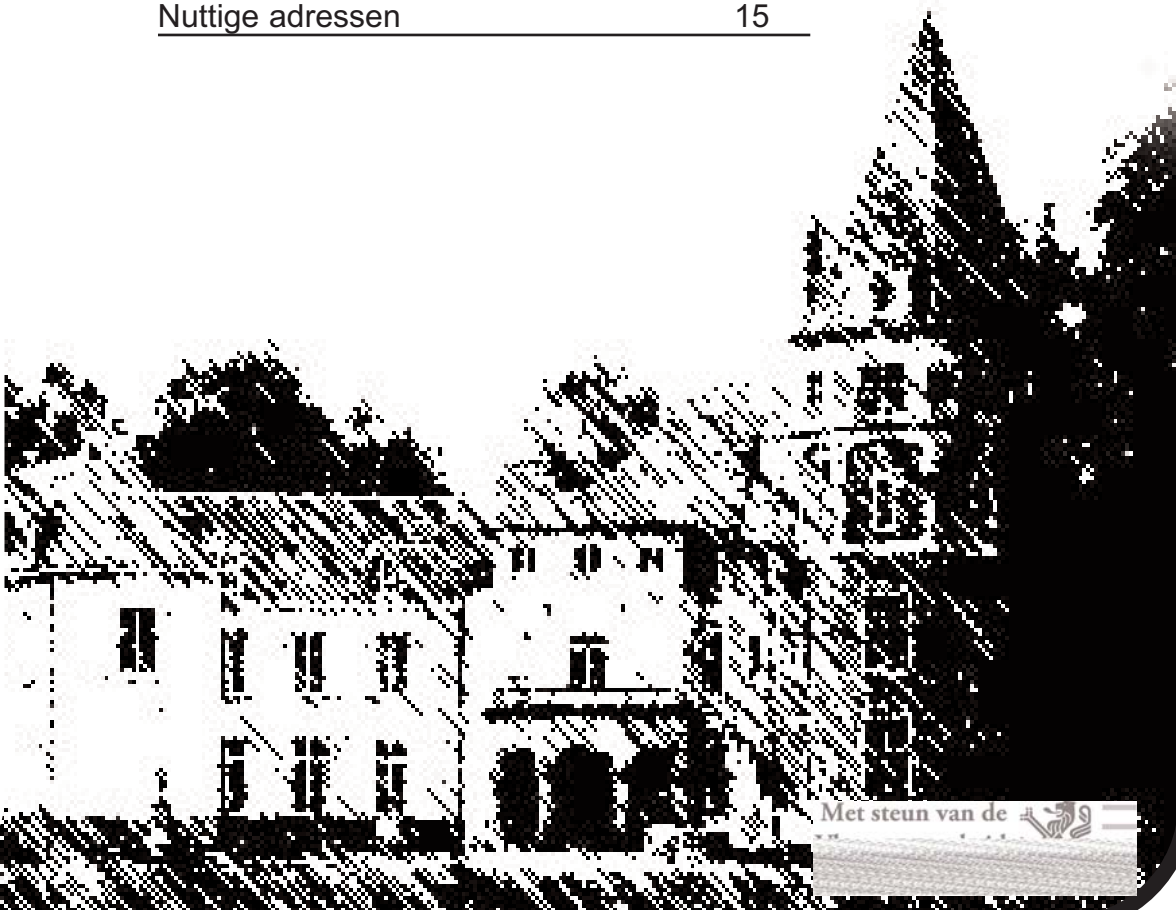
P.B.
2390 Malle

8/4670

In dit nummer:

Editoriaal	3
Voornamen in het Ancien Regime	4
Het Meetboek	5
De Latijnse school in Dessel	6
Mededelingen en kort nieuws	7
Monseigneur Carolus Antonius Florent Simon (1844-1904)	8
Agenda	14
Nuttige adressen	15

Met steun van de

COLOFON

De Kempische Genealoog is een uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Kempen en verschijnt in maart, juni, september en december. Gelieve artikels, advertenties, aankondigingen van activiteiten, ... in te leveren voor de 10de van de maand waarin het blad verschijnt bij:

Victor Bertels, Thierry de Renesselaan,1, 2390 Malle
victor.bertels1@telenet.be

Gelieve alle correspondentie voor VVF-Kempen te zenden naar:

Frans Renaerts, Sint-Jozeflaan 8, 2400 Mol
frans.renaerts@busmail.net

Studiezaal :

Kasteel de Renesse
Lierselei 30, B-2390 Malle (Oostmalle)

Website:

<http://www.vvf-kempen.be>

Bestuursleden:

Voorzitter:

Marc Van den Cloot	Salphensebaan 24, 2390 Malle marc.vandencloot@telenet.be	03/312.26.54
--------------------	---	--------------

Secretaris:

Frans Renaerts	Sint-Jozeflaan 78, 2400 Mol frans.renaerts@busmail.net	014/81.48.27
----------------	---	--------------

Penningmeester:

Victor Bertels	Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle victor.bertels1@telenet.be	03/312.29.89
----------------	--	--------------

Bestuursleden:

Mariette Backs	Wandelweg 4, 2980 Halle-Zoersel Mariette_Backs@hotmail.com	03/383.26.16
Gerard Keysers	Berkenlaan 8, 2275 Poederlee gerardus.keysers@telenet.be	014/88.22.84
Andre Sannen	Achterbos 208, 2400 Mol andre.sannen@scarlet.be	014/31.93.26
Herman Van De Leur	Schorvoortstraat 117, 2300 Turnhout hevdl@skynet.be	014/41.67.46
Johan Van Steen	Berkenlaan 22, 2380 Ravels johan.vansteen@telenet.be	0474/83.72.30
Andre Van Steenberghe	Pastorijstraat 19, 2275 Wechelderzande avsteen@pandora.be	03/383.38.69
Jan Winten	Tempelstraat 10 2340 Beerse winten.jan@skynet.be	014/61.21.26

EDITORIAAL

Een vereniging dankt zijn goede werking dikwijls aan een beperkt aantal vrijwilligers die zich volledig inzetten. Gelukkig hebben wij in onze vereniging dit potentieel voorhanden. Maar... een vereniging blijft enkel bestaan als ze ook voldoende leden heeft en bovendien ook nog respons krijgt van die leden.

Onze ervaringen inzake dit laatste punt zijn enigszins tegenstrijdig. Enerzijds zien we dat het aantal leden in onze regio het laatste jaar wat teruggelopen is. Daarmee volgen we de nationale trend. Deze tendens is echter in strijd met wat wij in het algemeen vaststellen, namelijk dat al maar meer mensen geïnteresseerd zijn in familiekunde. De veelvuldigheid van gegevens op het internet zullen hier zeker meespelen. Toch zijn wij er van overtuigd dat onze bibliotheke(n) een grote toegevoegde waarde hebben, zeker voor wie zich niet beperkt tot een "graatgenealogie". Anderzijds stellen we vast dat steeds meer van de leden een beroep op ons doen voor informatie of dat zij een bezoek brengen aan onze bibliotheek in het Kasteel de Renaissance.

Een jaar of twee geleden kregen we regelmatig dezelfde mensen over de vloer. Het voorbije jaar komen we alsmaar meer nieuwe gezichten tegen en krijgen we heel wat e-mail correspondentie om informatie. Dat geeft ons toch enige voldoening en duidt er op dat we een toegevoegde waarde bieden aan de familievorsers uit onze regio.

Een nationaal gestructureerde vereniging als de Vlaamse vereniging voor Familiekunde kent zo haar moeilijkheden om genealogische gegevens zo breed mogelijk aan de man te brengen. Veelal moeten de leden enkel in hun regio op zoek gaan naar hun voorouders en hebben ze geen boodschap aan gegevens uit verder afgelegen gebieden.

Voor een groot deel wordt aan dit euvel verholpen door onze "Kempische Genealoog." Onze publicatie, die overigens als een gratis bijlage bij de nationale "Vlaamse Stam" mag beschouwd worden, probeert zoveel mogelijk nieuws en informatie uit uw regio te publiceren. Maar ook hier zijn wij gedwongen om te kiezen... uit de Noorderkempen, Zuiderkempen, het Turnhoutse of nog uit een andere gemeente of streek?

Het opzet van de Kempische Genealoog is om in elke publicatie een uitgebreid artikel te publiceren dat genealogisch van belang is voor de gehele regio. Dit belang kan zowel slaan op het algemene van de genealogie als op specifieke families en/of op geschiedkundige feiten die in de loop der jaren in de regio hebben plaats gevonden.

Het spreekt vanzelf dat het redactieteam geen onuitputtelijke bron van inspiratie is en wij zouden hier dan ook een oproep willen doen aan de lezers van dit blad: indien u meent een interessante bijdrage te kunnen leveren in de vorm van een artikel voor de Kempische Genealoog, neem dan contact met ons op. De oproep die wij vroeger deden om gegevens of bijdragen te schenken aan onze verzamelingen of bibliotheek werden vlot beantwoord. Hopelijk krijgt ook deze oproep enige weerklank zodat wij "ons" tijdschrift op een lezenswaardig peil kunnen houden.

Wij wensen al onze lezers een prettige en zonnige vakantie

Victor Bertels

VOORNAMEN IN HET ANCIEN REGIME

Niet alleen bij familienamen komen we in het ancien regime een verschillende schrijfwijze tegen, ook bij de voornamen is er soms nogal eens verwarring tussen de “roepnaam”, naam waarmee iemand wordt aangesproken, en de voornaam zoals die officieel opgetekend staat in de burgerlijke stand of in de parochieregisters.

In de Franse periode werd bovendien de Frans-talige schrijfwijze van de voornamen gehanteerd in de officiële akten, en in de 19de en 20ste eeuw verder gebruikt. Zo werd bijvoorbeeld:

Jacobus	Jacques
Jan, Joannes	Jean
Karel, Carolus	Charles
Petrus	Pierre
...	

In het ancien regime hadden we dan weer het verschil tussen de kerkelijke bronnen (parochieregisters) die in veel gevallen de Latijnse (heiligen-)naam weergeven, en de burgerlijke bronnen (verkoopakten, staten van goed, inventarissen van sterfhuizen, borgbrieven e.d.) die de Nederlandstalige vorm en/of de roepnaam weergeven.

Voor de pastoors was het van belang Latijnse namen op te sporen. Immers een voornaam moest volgens de Kerk voorkomen op de heiligenkalender. Voorbeelden hiervan zijn:

Egidius	Dilis
Hieronimus	Jerome
Judocus	Joos
Heylwigis of Magdalena	Helena
Gualterus	Walterus
Guilielmus	Wilhelmus
Jacomina	Jacoba
Rumoldus	Rombout
Theodorus	Dirk
...	

Het komt dan ook meermaals voor dat de pastoor niet altijd dezelfde voornaam noteert bij dezelfde persoon. Wij stellen zelf vast dat in de parochieregisters van Turnhout, voor dezelfde persoon de voornaam Elisabeth en Isabella of

Josephus en Judocus dooreen worden gebruikt. Voorbeeld 1: Cornelius Costers gehuwd met Elisabeth Franck: zijn vrouw wordt bij de geboorte van één van hun drie kinderen Isabella genoemd.(1706-1712)

Voorbeeld 2: Bij een doop van een van de kinderen van Josephus Denijs en Joanna Maria Van Laer, wordt de vader aangeduid met de voornaam Judocus(1703-1708)

Daarbij komt nog dat heel wat streken hun eigen “verbasterde” voornamen gebruiken in de omgangstaal maar ook in de schepen- of andere akten. Voorbeelden daarvan zijn o.a.

Jenneken	Joanna
Heylken	Helena
Maeyken	Maria
Beyken	Barbara
Goris	Gregorius, Georgius
...	

Liesbeth, Lysbeth en Belle kunnen zowel Elisabeth als Isabella betekenen.

In een artikel van Ronny Debbaut “Voornamenverwarring”, verschenen in Vlaamse stam, jg 29, nr3 van 1993 lezen we het volgende: *“De meest voorkomende verwarring is wel die tussen Judocus (Joos) en Josephus (Jozef). De oude Vlaamse voornaam Joos of Joost genoot een grote populariteit. Gezaghebbende naamkundigen zijn het erover eens, dat Joos de verkorting is van Judocus of Jodocus. Zo vertelt Maarten van Nierop (in “Wat schuilt er in een naam?”, Heidelberg, Hasselt, 1968, p.84-85) dat het om een Keltische naam gaat “Judoc”, die zoveel als “strijder” betekent. De Heilige Jodocus was een Bretoense edelman (+669) die in Picardië een abdij “Sint-Joost-aan-zee” stichtte (Saint-Josse-sur-mer). Ook in Vlaanderen werd deze heilige geëerd. Denk maar aan Sint-Joost-ten-Noode bij Brussel.”*

In de middeleeuwen kwam de naam Jozef slechts heel zelden voor. De heilige Jozef werd in de middeleeuwen ook niet vereerd. Hierover verteld Dr De Brabandere het volgende: “De

zeldzaamheid van de voornaam Jozef ligt aan de heilige Jozef zelf, die de hele middeleeuwen door als heilige eenvoudig genegeerd werd. Zo is er ons geen enkele oude Sint-Jozefskerk bekend. Onze Sint-Jozefkerken zijn meestal 19de-eeuwse, neogotische kerken. Waarom Sint Jozef toen nog niet vereerd werd, kunnen we moeilijk achterhalen. Misschien stond de middeleeuwer wel enigszins achterdochtig tegenover de omstreden positie van Jozef als man van de maagd Maria (...)."

De voorbeelden hierboven tonen aan dat we bij het zoeken naar onze voorouders niet alleen rekening moeten houden met afwijkende schrijfwijze van de familienamen, maar dat er ook verwarring kan ontstaan bij de voornamen. De lijst met voornamen die hierboven opgegeven werden kunnen heel waarschijnlijk nog uitgebreid worden.

Victor Bertels

In 1621 kreeg Sint-Jozef van paus Gregorius XV een feestdag op 19 maart, in 1729 werd hij in de litanie van alle heiligen opgenomen. In 1870 werd hij door paus Pius IX tot patroon van de Kerk uitgeroepen ...(uit : Van voornaam tot achternaam p. 141-142)

HET MEETBOEK

Een zeer interessante bron voor het opzoeken van eventuele bezittingen van onze voorouders in het ancien regime is het "Meetboek"⁽¹⁾. Wat voor ons nu het "kadaster" is, was voor onze voorzaten van voor de Franse Revolutie, het "Meetboek".

Op de huidige kadasterkaarten worden de betrokken percelen nu door een nummer aangegeven. In het ancien regime alleen maar door de benaming en hun oppervlakte. Om de juiste ligging te bepalen werden steeds de boordegenaars opgegeven in de akte, dwz. men bepaalde de grenzen van het perceel door aan te geven als volgt: Palende noord palende oost..... palende zuid..... palende west.....

De oppervlakte was, zoals nu nog gebruikelijk, "luttel min of te meer" of wel "sonder de juiste maete te moeten presteeren". Het kwam destijds niet zo nauw: een halve "roei" min of meer was geen uitzondering. Nu zijn er rechtszaken over één vierkante meter!

Naast de aangehaalde vermeldingen treffen we in het meetboek ook de grondeigenaar en de gebruiker aan. Vermits de "aanpalers" ook genoemd werden kunnen we hier een aantal namen noteren.

De eigendommen veranderden ook in die periode regelmatig van eigenaar en het was dus nodig om de gegevens jaarlijks bij te werken, en te wijzigen waar nodig. In het meetboek treffen we dus naast de eigenaar en gebruiker eventueel ook doorgehaalde vroegere eigenaars of huurders aan.

Het meetboek was erg belangrijk want het lag aan de basis van de "zettingen" en de "penningenheffingen".

John Pas

(1) In onze bibliotheek hebben wij een cd met grondgegevens over de gemeente Mol, met o.a. het meetboek van 1623 in Mol. Deze cd werd ons geschonken door John Pas.

DE LATIJNSE SCHOOL IN DESSEL

Zomin we kunnen zeggen wanneer de Latijnse school te Dessel ontstaan is, zomin weten we wanneer er voor het eerst internen te Dessel aanwezig zijn.

Een eerste aanwijzing vinden we in het register van overlijden: 'de 20 juli 1689 overlijdt te Dessel student Adrianus de Roij uit Tilburg.' De meeste gegevens bereiken ons uit een handschrift in het kerkarchief te Dessel, getiteld : *"aengaende de studenden bij mij inwonende"*. Het is een huis-houdelijke boekhouding voor de afbetalingen van tafelkosten van de studenten. Gelukkig is er bij genoteerd het schooljaar en de plaats van herkomst. (in het artikel wordt het schooljaar spijtig genoeg niet vermeld). Voorbeeld: *"Hebbe aenghenomen eene student met naeme Franciskus Sloomans uit Wilrijck voor de somme van hondert thien gulde enen ducaton sonder afcortinghe der vacantes, is bij komen wonen de 15 8ber 1735"*

We citeren de namen van de leerlingen met hun woonplaats:

Joannes Cornelius Pesthen, de gebroeders Jacobus en Petrus Vooghden en Adrianus van de Leur: alle vier uit Zevenbergen
Adrianus Pruijmbom en Wilhelmus Schauw: beiden uit Oud Gastel
Van Veldteken uit Hooze Zwaluwe
Rooikens uit Oorschot
De gebroeders Lury uit Bergen op Zoom
Van de Ven uit 's Hertogenbosch
Dat zijn dus elf leerlingen uit Noord-Brabant

Uit Wilrijk:

Franciscus Sloomans

Uit Antwerpen:

Jacobus Librechts

Guilielmus Willemsen

Mertens

Guilielmus Geerts

Van den Ende

Joannes Franciscus Vermaelen

Carolus de Moor

Franciscus Laurijssen

Clé

Neel

Petrus Andreas Sledden
de gebroeders de Keesthieters
Schoofs
Joannes Baptista van Meersen
De Wael
Joannes Baptista Verdussen
P. Jossaert
Van Vooren
Petrus Weyts
Antonius Dirckx
Joannes Peir

Uit Borgerhout:

Franciscus De Coster

In totaal vierentwintig leerlingen uit Antwerpen en omgeving.

Uit Sinaai:

Martinus Verberckmoes en Ferdinand Eijermans

Uit Kruibeke:

Josephus Blijweert en Adrianus de Vrede

Uit Erps:

Godefridus van Campfort

Uit Mechelen:

David van Goorlaeken

Uit Brussel :

Van de Voorden

Uit Leuven:

Peeters en Joannes Franciscus Wirickx

Uit Opdorp:

Van den Beemden

Uit Saventhem:

Andreas Vermeeren

Verder nog zes personen van wie de woonplaats niet te bepalen is, met name: Guilielmus Moens, Joannes Westerlinckx, Famaeijn, Nicolaes van Nieuwenhoven, Adrianus de Vet en Baptist Lyssens. Ten slotte één leerling uit de geburen: Petrus Robert uit Turnhout.

In de titel van het handschrift heet het " bij mij inwoonende". Wie was die mij? Tweemaal vonden we een naamtekening "V. Van Gool". Valerius Van Gool, geboren te Dessel, was van 1724 tot 1731 kapelaan-rector, maar in het resolutieboek (gemeentearchief) zegt men dat Van

Gool verhuisd is (dit was in 1755). Het handschrift gaat door tot 1758 met eenzelfde geschrift.

Het schoolgeld bedroeg jaarlijks 4 gulden. Studenten van dialectica : een pattacon alle drie maanden. Het kostgeld bedroeg in 1735 jaarlijks 110 gld courant en eenen duccaton. De aankomst van de studenten in Dessel heeft gewoonlijk plaats in oktober. Twee komen op 22 februari en 6 maart "om den dialectia te schrijven" Dit was met het paasverlof.

Niettegenstaande het programma zes leerjaren omvatte is er slechts één student die zes jaar blijft, drie blijven vijf jaar, acht blijven vier jaar, tien blijven drie jaar, elf blijven twee jaar en achttien slechts één jaar of minder. Het studentenkosthuis telde maximum twaalf kostgangers.

Als besluit kunnen we nog zeggen: nooit was er op eenzelfde moment meer dan één leraar werkzaam aan de school. Toch heeft het kleine dorp Dessel gedurende deze periode een niet onaardig getal studenten lichamelijk en geestelijk gevoed.

Latere scholen

Waar de eerste jongensschool gevestigd was weten we niet. Op het einde van de 18de eeuw werd de huidige pastorie gebouwd. In één zaal van dit gebouw was de lagere school, in de andere zaal de Latijnse school.

In het begin van de 19de eeuw werd het eerste gemeentehuis gebouwd op de Markt, met een

lokaal bestemd voor school. Rond 1850 wordt een school met twee klassen gebouwd waar heden (1946) het gemeentehuis staat. In 1926 een nieuwe school met 7 klaslokalen in de Lorzestraat.

In 1726 werd een meisjesschool gesticht door pastoor Wuydts. Het lokaal van deze school bevond zich recht tegenover de pastorie, nu Kerkhofweg. In 1789 werd een gemeentelijke meisjesschool opgericht en hiervoor twee klaslokalen gebouwd in de Pastoriestraat.

Leerkrachten

Gedurende de schoolstrijd (1870) deed Laurent Bongaerts klas voor de Katholieke jongens en Marie Rosa (bijgenaamd Mookes Mieke) voor de meisjes. Voor de liberalen : Rosalia Ooms (Bonnes Roos).

Ferdinand Bongaerts, geboren op 30 oktober 1834, na hulponderwijzer geweest te zijn te Schoten in 1856 en Willebroek in 1857, wordt te Dessel benoemd op 14 november 1860. Hij gaf zijn ontslag op 17 oktober 1882 en vestigt zich als orgellist in Geel. Zijn opvolger is Edmond Becquaert. Hij kwam van Loozen onder Bocholt, hij neemt op 23 april 1883 ontslag en Tournier uit Exel wordt op 5 mei 1883 benoemd.

"Dit artikel werd overgenomen uit het archief van Elisa Nijs, in ons bezit, en is vermoedelijk van de hand van J. Goots. Het zou gepubliceerd zijn in het tijdschrift "Zuiderkempem" jaargang 15, 1946" (Victor Bertels).

MEDEDELINGEN EN KORT NIEUWS

In tegenstelling tot de aankondiging op onze website, moeten wij u meedelen dat de "Zuid-Brabantdag" die voorzien was voor 27 september 2008 in het Provinciaal Vormingscentrum te Oostmalle, niet zal doorgaan. Omdat de NGV (Nederlandse Genealogische vereniging) op die dag een nationale viering gepland heeft, kunnen de gevraagde afdelingen van Noord-Brabant bij

ons niet aanwezig zijn en zijn wij genoodzaakt deze dag te verplaatsen naar februari van 2009. Wij houden u verder op de hoogte van de juiste datum.

De door ons ingerichte cursus te Oud-Turnhout in de maanden april en mei kende een behoorlijke opkomst. Achttien cursisten schreven zich in voor de zesdelige lessenreeks. Na de reeks

werd een gezamenlijk bezoek gebracht aan het VVF-centrum in Merksem om de cursisten kennis te laten maken met de enorme schat aan gegevens waarover ons nationaal centrum beschikt. Het bestuur dankt de deelnemers voor hun deelname en hun positieve reacties.

Onze bibliotheek breidt zich steeds verder uit. Ons doel is de gegevens over de periode van de burgerlijke stand wat meer uit te breiden. Van de gemeenten Geel en Herenthout beschikken we nu over gegevens tot 1920, Westerlo en Herentals volgen kortelings.

De bewerking van de PR van Turnhout slopen nog steeds heel wat van onze vrije tijd op. Momenteel zijn de gezinssamenstellingen voltooid van 1700 tot 1807. De huwelijken van 1610 tot 1814 en een groot deel van de begrafenis is ook reeds geregistreerd. In september zullen deze gegevens zowel in onze bibliotheek als in het Stadsarchief van Turnhout beschikbaar zijn.

De familie Van Autenboer bezorgde ons al de jaargangen van Vlaamse Stam verzameld door

onze overleden voorzitter. Hiermee hebben wij onze collectie kunnen vervolledigen en zijn wij vanaf heden in het bezit van alle jaargangen vanaf jaargang 1, dwz van 1965 tot heden.

Schenkingen

Volgende leden en sympathisanten bezorgden ons heel wat gegevens of documentatie:

-Rony Crols, Vosselaar: jaargangen Vlaamse Stam;

-Marianne Smet, Turnhout: bidprentjes;

-José Hendrickx: rouwbrieven, bidprentjes en CD met genealogische gegevens van diverse Kempense gemeenten;

-Jan Winten: CD Gendalim -met genealogische gegevens uit het Limburgse;

-Frans Coojmans: rouwbrieven en bidprentjes

-Ludovicus Naets: 40 jaargangen van L'Intermédiaire, de Franstalige tegenhanger van onze Vlaamse Stam en 16 jaargangen van Heemkundig Tijdschrift "Ons Dorp" van Wiekvorst.

MONSEIGNEUR CAROLUS ANTONIUS FLORENT SIMON (1844-1904)

Een onbekende Geelse Monsignori Deel 1

De geboorte van Monseigneur Simon

Deze onbekende en vergeten Gelenaar heeft in zijn leven misschien maar éénmaal pech gehad en dat was ... geboren worden in een godvergeten klein provincienest in de Kempen. Immers vanuit de nieuwe Belgische staatsstructuur in de jaren 1840 (België die nog maar een decennium bestond) stelde Geel weinig voor en was deze streek een achtergebleven of te ontwikkelen gebied.

De staat stuurde, met de Franse revolutie en Napoleon als voorbeeld, zijn functionarissen van onder de huidige taalgrens naar dit te "koloniseren" land. Zowel bestuurlijk als technisch, commercieel als sociaal, was er werk aan de winkel voor (ondernemende?) knapen die ginds de plaatselijke bevolking beschaving en een "savoir

vivre" konden bijbrengen. Tezelfdertijd begon zich -misschien met het beeld van de "poorters" uit het "ancien régime" als voorbeeld- een trend verder door te zetten om vanuit het platteland, vooral via handel en zaken in de groot- of kleinstad zijn levensomstandigheden te verbeteren.

Monseigneur Simon is in 1844 in zulk milieu in Geel geboren. Zijn ouders en grootouders hadden geen enkele binding met de sinds eeuwen "gevestigde" waarden in Geel. Langs vaders kant was de inwijking ogenblikkelijk terwijl de familie van moeder ook nog maar sinds de tweede helft van de achttiende eeuw zich in Geel "gesetteld" had.

Hier vinden we de families Smedt en Lauwers die sinds het midden van 18de eeuw via handel en kleine nijverheid (o.a. huidvetten) in Geel hun

Foto 1: Monseigneur Carolus Antonius Florent Simon

kost goed verdienen en via hun kinderen toch eens een relatie en huwelijk aanknoopten met een oudere Geelse familie, die gewoonlijk maar landbouwrechten en -eigendommen te bieden en te verdedigen had. Grosso modo bleven zij meestal in hun eigen burgerlijk milieu rondtoeren en kunnen we dit gerust als het 19de eeuws milieu van de Geelse liberalen voorstellen. Immers de families Smedt, Lauwers, Coveliers, Bulckens e.a. waren in de tweede helft van de 19e eeuw notoire liberalen.

In dit milieu wordt op 7 november 1844 om 4 uur 's morgens in de omgeving van de St. Amandskerk Florent Simon geboren als vierde kind in het gezin Petrus Simon en Maria Lauwers. De kleine Simon wordt ingeschreven in de burgerlijke stand en gedoopt als Carolus Antonius Florentinus Simon. Maar hij zal de langste tijd van zijn zestigjarig leven officieel Charles Antoine Florent Simon genoemd worden. Op het Geelse college gebruikte men voor de elfjarige in de "classe préparatoire" (evenals voor alle andere jongens) officieel reeds de Franse terminologie.

Ook zijn roepnaam was ook iets twijfelachtig omdat graaf de Broqueville in een persoonlijke mededeling sprak dat hij in Postel in familiekring "Charles" genoemd werd. Daartegenover schrijft en tekent hij zelf in zijn latere leven in officiële stukken als "Florent". Trouwens zijn neef en petekind, Florent van Roie, de zoon van zijn jongste zus Aline, wordt extra bedacht bij de verdeling van de erfenis. Hier verder zullen we hem voortaan "C.A.F. Simon" noemen.

De eerste sporen van het geslacht Simon vinden we terug in het Haspengouwse dorp Attenhoven. In de zeventiende eeuw vinden we in deze gemeente al huwelijken -en natuurlijk ook geboorten en overlijdens- waarin de naam Ulens voorkomt. In totaal zijn er vóór 1795 tweeëntwintig huwelijken gekend waarbij een Ulens huwt.

Zo is het op 13 september 1792 de beurt aan de 21-jarige Barbe Ulens om in het huwelijk te treden met Antoine Simon. Voor dit huwelijk komt

men de naam Simon in Attenhoven niet tegen. Na zes maanden is er al een zoontje. Dan volgt het jaar daarop een meisje. Begin 1797 opnieuw een zoon en vervolgens twee meisjes. Onder tussen zijn we reeds in de Franse tijd gekomen en na de republikeinse kalender worden er nog twee zonen geboren in 1807 en in 1809.

Pierre wordt als jongste kind geboren op 23 maart 1809. Vader Antoine wordt in de geboorteakte van zijn jongste omschreven als "journalier" (dagloner) terwijl de geboorteakte van zijn vorig kind 15 maanden vroeger hem het beroep toedicht van "receveur des droits réunis" (ontvanger der indirecte belastingen). Mogelijk speelt dit beroep wel een rol in het verdere leven van Petrus (Pierre) Simon, vader van C.A.F., want vanaf 1838 kunnen we hem volgen als beambte bij het ministerie van financiën, eerst als landmeter van het kadaster, daarna als ontvanger van de directe belastingen en accijnzen. Het is trouwens terwille van die functies in het ministerie dat Petrus Simon de helft van zijn leven door Vlaanderen zwerft.

Op 15 september 1838 huwt de 29-jarige landmeter van het kadaster Petrus Simon op het Geelse gemeentehuis met de acht jaar jongere Maria Lauwers. Getuigen bij dit huwelijk waren

oom Carolus Smedt, huidvetter en winkelier; politiecommissaris Vijgen, dokter Vannitsen en Louis Ledouble. Zijn echtgenote Maria Lauwers is te Geel geboren op 23 maart 1817 als oudste kind in het gezin Antonius Lauwers, winkelier en Anna Catharina Smedt.

Ze gaan wonen in het hoekhuis van de woning die in de jaren 1600 de Sleutel heette en later opgedeeld werd in vier delen. Petrus Simon woonde in het derde deel van het hoekhuis, ten Noorden van de kerk.

In het gezin werden tien kinderen geboren:

1. Op 22 november 1840 wordt het eerste kind Catharina Antoinetta Pelagia geboren. Na anderhalf jaar zou dit kind op 5 mei 1842 sterven;
2. Op 25 november 1841 zag Maria Ludovica Melania het levenslicht;
3. Op 31 mei 1843 wordt Maria Eleonora Palmira geboren die ook na anderhalf jaar, op 29 december 1844 zou overlijden;
4. Twee maanden voordien, op 7 november 1844, wordt nu een eerste zoon geboren die men **Carolus Antonius Florentinus** noemde en die als peter oom Carolus Smedt had en als meter Joanna Smedt;

5. Op 5 maart 1846 wordt opnieuw een meisje, Eleonora Sidonia, geboren.

6. Op 10 december 1847 wordt een tweede zoon geboren, Theodorus Augustus Eugenius.

7. Op 6 februari 1849 wordt een derde zoon Julius Amandus Edmondus Simon geboren die echter ook na anderhalf jaar op 22 juli 1850 zal overlijden.

8. Na een rustpauze van 3 jaren wordt er op 3 april 1852 opnieuw een zoon geboren Richardus Petrus Julius Simon.

9. Op 14 juni 1853 is het de beurt aan een vijfde zoon Jacobus Albertus Constantinus Simon

10. Uiteindelijk zal op 28 september 1855 te Geel de laatste dochter geboren worden die Maria Catharina Alina genoemd wordt.

Een job hebben aan de staat was ook in de 19de eeuw een duidelijke bestaanszekerheid. De eventuele overplaatsingen en verhuizingen moest men er "maar" bijnemen. Ook dit lot was het gezin Petrus Simon - Maria Lauwers beschoren. Gedurende de gehele actieve periode dat vader deel uitmaakte van het ministerie van financiën zouden ze her en der in Vlaanderen vertoeven.

Eerst was dat in Geel waar alle kinderen geboren werden. Na de laatste geboorte vertrekt het gezin einde 1856 naar Mechelen om reeds in 1859 naar Herentals te vertrekken waar vader Simon ontvanger der directe belastingen wordt. Einde 1863 gaat hij dezelfde job uitvoeren in Harelbeke en in 1870 in Bornem. In 1875 keert hij op pensioen terug naar Geel. Maar in Bornem wordt hij in 1885 begraven waarnaar hij in 1881 teruggekeerd is.

Maar wat gebeurt er ondertussen met onze monsignori C.A.F. Simon?

Reeds vroeg had Geel zijn Latijnse school; daarna werd dat het bisschoppelijk college. Dat heeft zeker een sterke invloed uitgeoefend op het katholieke leven te Geel. Niet alleen de gemeente Geel, ook de haar omringende gemeenten, soms zelfs verafgelegen gebieden zoals het Pajottenland, hebben hun zonen gestuurd en laten opvoeden in dit christelijk instituut.

Foto 2: Florent Simon als kind

Foto 3: Het hoekhuis in Geel waar de familie Simon heeft gewoond.

Onvermijdelijk had dit tot gevolg dat er perioden waren dat er in deze school velen zich tot het priesterschap geroepen voelden. Zo is Florent in het college te Geel, in het schooljaar 1855-1856 een der 9 leerlingen van de "classe préparatoire". In de andere locaties waar de familie naartoe trok zal Florent zijn studies waarschijnlijk verder gezet hebben in de daar aanwezige colleges.

C.A.F. Simon bij de familie de Sartiges

Wanneer C.A.F. nauwelijks 20 jaar oud is, vinden we zijn spoor bij de familie de Sartiges waar de jonge Simon précepteur (privéleraar) is van de kinderen van graaf de Sartiges, ambassadeur van Frankrijk te Rome.

Deze adellijke familie had drie kinderen, Eugène in 1853 geboren, Marie in 1855 en Louis in 1859. Het zijn vooral de twee zonen Eugène en Louis die onder de hoede van de twintigjarige C.A.F. Simon in Rome een wetenschappelijke en morele opvoeding kregen. De graaf bleef tot midden 1868 te Rome op post ondanks al de perikelen die er bestonden rond de keizerlijke politiek (keizer Napoleon III 1852-1870) tegenover het vaticaan. Immers Napoleon was reeds geruime tijd vrijwillig betrokken bij de Italiaanse éénwording. Daar de Franse klerikalen zowel Duitsland en Oostenrijk als Garibaldi niet gunstig gezind waren en Napoleon in eigen land hun steun niet kon missen hield hij Rome bezet om de pauselijke belangen te beschermen.

In 1868 wanneer graaf de Sartiges tot senator benoemd wordt in het Franse tweede keizerrijk, keerde C.A.F. met de familie van den graaf naar Parijs terug". Vanaf einde 1868 tot half 1870 verblijft hij echter in de Loirestreek meer bepaald in Blois. Maar de Frans-Duitse oorlog van 1870 gooit roet in het eten en C.A.F. trekt door de Duitse linies terug naar zijn vaderland dat gespaard is gebleven van deze oorlog.

C.A.F. Simon bij de familie de Broqueville

De jaren die C.A.F. bij de de Sartiges heeft doorgebracht moeten hem geen windeieren gelegd hebben. Hij is vast met een goed rapport naar huis gekomen. Want nog maar nauwelijks thuis wordt hij privaatleraar (précepteur) van de twee zonen van baron Stanislas de Broqueville uit Postel. In 1871 neemt C.A.F. onmiddellijk de opvoeding van Charles en Athanase uit het gezin ter harte.

Baron Stanislas de Broqueville was sinds 1854 gehuwd met gravin Marie-Claire de Briey. Hoe C.A.F. aan deze nieuwe taak kwam is ook voor de familie de Broqueville een onbekend iets. Was het de relatie met Postel en de Kempen via zijn vader, gewezen landmeter; was het de relatie met dokter Bulckens of commissaris Vijgen, vrienden van zijn vader; of was het eventueel een Franse adellijke connectie tussen de adellijke families de Sartiges en de Broqueville?

Foto 4. Het wapenschild van Stanislas de Broqueville in 1867.

delijk zou hij - als een ietwat ontgoocheld man zowel wat de centrale macht als de Kempen betrof - voorlopig afhaken. De provincieraad van Namen droeg hem nog wel tot 1936 als gecoöpteerd senator voor.

Uiteindelijk zou ook het zesde kind in Mol geboren worden, terwijl het vijfde en zevende kind beiden in Ethe (Belgisch Lotharingen) geboren werden.

Stanislas de Broqueville ontving in 1867 van Leopold II zijn adelserkenning samen met de titel van baron overdraagbaar aan de eerstgeborene. Het wapenschild was afkomstig van zijn oude Franse familie en is van azuur (blauw) met een gouden St. Andrieskruis (sautoir) en in het bovenste segment een gouden ster met zes stralen. Het is gekroond met een kroon van baron en gedragen door twee hazewinden.

Baron Stanislas heeft in 1871 zes jonge kinderen -tussen de 16 en 3 jaren - in leven. In de beginperiode zal hij (C.A.F. Simon) alleen zijn taak van leraar voor de twee zonen vervuld hebben. Wanneer echter gravin Marie-Claire de Briey in 1876 op 44-jarige leeftijd sterft, wordt hem niet alleen de rol van opvoeder maar tevens de zware taak van (vervang-)moeder op de schouders gelegd.

Van de vier meisjes worden er drie religieuze. Amelie wordt karmelietes te Duffel, Marguerite en Claire beiden gasthuiszuster-augustines te Tienen en Leuven. Vanuit Leuven zou Claire als zuster Marie-Gabrielle de St Elisabethkliniek te Brussel -Ukkel stichten. De twee jongens die bij het overlijden van hun moeder 16 en 8 jaren oud zijn ondergaan ook sterk de invloed van hun "précepteur". Bij de oudste, Charles, kennen we het resultaat.

De jongste, Athanase, die in 1949 te Ukkel sterft, leek minder getroffen door de wijze lessen en de goede voorbeelden die C.A.F. Simon tussen 1871 en 1889 aan de zonen de Broqueville getracht had te geven. Nochtans wanneer Athanase aan de Brusselse universiteit studeerde verbleef hij geruime tijd in de de-Wauthierstraat te Laken bij de hofaalmoezenier (C.A.F. Simon).

Dit zal een geheim blijven maar het is wel geweten dat hij ook in Postel volledig lukte in de hem toegewezen taak. Immers "het Nieuwsblad van Gheel" van 7 december 1889 heeft het uitdrukkelijk over de christelijke opvoeding die C.A.F. Simon aan de kinderen van Stanislas de Broqueville bezorgde. Ook in twee monografieën over graaf Charles de Broqueville van de hand van graaf Louis de Lichtervelde en Henri Haag wordt l'abbé Simon expliciet vermeld en zelfs lof toegezwaaid. Hetzelfde is het geval met de uitgave van graaf Thierry de Broqueville uit 1995 getiteld "Les Broqueville au XIXe siècle".

Baron Stanislas de Broqueville (° Schoonaarde 1830 - + Mol 1919) had bij zijn echtgenote gravin Marie-Claire de Briey (° Omeij (Fr) 1832 - + Mol 1876) reeds drie dochters die in Schoonaarde geboren werden. De tweede zou nog als meisje van haast drie jaren in Schoonaarde sterven. Het vierde kind Charles zou op 4 december 1860 in Mol (of beter gezegd Postel) geboren worden. Uiteindelijk heeft Charles (graaf sinds 1920) een carrière uitgebouwd als gemeenteraadslid, provincieraadslid, volksvertegenwoordiger, senator, minister, eerste minister in 1912 en 1932 en minister van State, waar weinigen kunnen tegen opzien. Wanneer velen dachten dat hij in 1912 een overgangsfiguur als eerste minister zou zijn, wist hij, tegen de verwachtingen van velen in, stand te houden en zijn meerderheid uit te breiden, zodat hij -wanneer in 1914 de moeilijke tijd van de Duitse inval nakend was- nog steeds België regeerde.

Inwendige verdeeldheid verzwakte in de lente en zomer van 1918 zijn regering zodat uiteindelijk de regering Cooreman en vervolgens de regering Delacroix hem opvolgden. Nog enige tijd zou hij als minister aanblijven maar uitein-

Gravin Marie-Claire de Briey schreef reeds in april 1874 - in een handgeschreven document van 11 pagina's - haar laatste wilsbeschikkingen op. Zo verdeelt ze eigenhandig haar juwelen onder de kinderen. Ook het dienstpersoneel en de armen worden niet vergeten. Belangrijk is echter dat ze in de tekst verspreid, twee boodschappen inlast. De eerste is voor haar man Stanislas de Broqueville, die ze de zorg van de verdeling opdraagt. Ook dankt ze hem voor zijn geduld waarmee hij haar onvolkomenheden verdroeg en de tederheid en goede zorgen die hij haar schonk. Zij besluit met de volgende, enigszins enigmatische (raadselachtige ? in de Franse tekst staat "sibylline") zin : "Que mon cher Stanislas sache bien mes regrets de ne lui avoir donné tout le bonheur que je lui aurais souhaité. Celui n' a pas dépendu de moi, Dieu seul sait pourquoi ".

Waarschijnlijk zinspeelt ze hier op haar zwakke, zelfs slechte gezondheid. We kunnen ons moeilijk voorstellen hoe ziekte en medische behandeling in de tweede helft van vorige eeuw door de bevolking ontvangen werd. Meestal kon men alleen maar op gebed of de tussenkomst van de natuur rekenen. Het is dan ook begrijpelijk dat ons huidig voorstellingsvermogen, evenals onze denkkraft, te kort schiet om slepende en/of langdurige ziekten van toen, nu nog juist te beoordelen. Zowel voor de zieke als zijn familie en omgeving zal het vooral een zaak geweest zijn van geduldige aanvaarding en tevens bang afwachten.

De tweede boodschap is voor C.A.F. Simon die ze haar adoptief kind noemt "l' enfant d' adoption que le bon Dieu nous a envoyé" en aan wie ze vraagt voor Stanislas te zijn wat hij ook steeds voor haar geweest is. Zij voegt er zelfs voor haar man het volgende aan toe: "qu' il sache bien que, si en certaines circonstances, je lui ai apporté quelques joies, c' est aux bons conseils de Monsieur l' Abbé qu' il le doit" om dan te besluiten met : "je ne doute pas que Monsieur l' Abbé ne lui soit dévoué comme il me l' a dit; qu' il lui dise la vérité comme il me l' a dite, c'est là la manière d' agir de vrais amis seulement".

Graaf Thierry de Broqueville weidt in zijn boek "Les Broqueville au XIXe siècle" uitvoerig uit over deze passages. Hij vond het nuttig deze in

extenso te vermelden om de belangrijkheid van abbé Simon in het gezin van Stanislas de Broqueville te onderlijnen. Daarom ook werden deze zinnen integraal en in het Frans overgenomen. Zij bewijzen ten volle hoe belangrijk "hun précepteur" was, niet alléén wat de opvoeding van de twee zonen betreft, maar ook de rol die hij als priester (en adoptiefzoon) in Postel speelde. Graaf Thierry de Broqueville besluit terecht met: "la place très grande qu' avait prise l' Abbé Simon dans le foyer de Stanislas et combien son doigté, sa diplomatie et sa valeur spirituelle l' avaient porté bien au-delà de son rôle de précepteur de deux jeunes garçons ".

Trouwens, gravin Marie-Claire de Briey beloonde hem bij haar overlijden in 1876 met de schenking van hare privé-bibliotheek (getekend M.B.) samen met een som van 8000 goudfranken. Deze jonge vrouw, die reeds enkele jaren ziek was en bij haar overlijden op 15 juni 1876 een groot gezin verweesd achterliet, beseftte maar al te goed wat de waarde was en nog verder moest zijn van die priester die reeds vijf jaren -ondanks zijn opleiding tot priester in Mechelen- een belangrijke rol speelde in haar gezin, maar tevens ook in de huiselijke sfeer van Postel.

(wordt vervolgd)

Bronnen:

- Comte Thierry de Broqueville " Les Broqueville au XIXe siècle " 1995;
- Comte Louis de Lichtervelde "Le Comte de Broqueville" Brussel 1946 (étude extraite de la "Revue générale Belge" van 15 maart 1946;
- Henri Haag "Le Comte Charles de Broqueville,minister d' état,et les luttes pour le pouvoir (1910-1940)" Brussel en Louvain-la-Neuve 1990;
- Anne-Marie Segers "Charles de Broqueville 1860-1910; de opgang van een politicus " 1979 licentiaatsthesis KUL met als promotor professor L. Wils;
- Oscar Coomans de Brachène "État présent de la noblesse Belge" annuaire de 1985 Brussel 1985;
- Persoonlijke mededelingen van graaf Charles de Broqueville;
- Foto's uit het archief van de stad Geel;
- Geels Geschiedkundig Genootschap n° 42. Vierhonderd jaar bewoning rondom het marktplein van Geel – S. Simons, L.Luyten, M. De Bont.

AGENDA

September 2008

3 september	Wat ?	Genealogische vormingsdag
	Waar?	Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle
	Wanneer?	van 15 tot 22u
	Wie?	VVF-Kempen

Oktober 2008

8 oktober	Wat ?	Genealogische vormingsdag
	Waar?	Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle
	Wanneer?	van 15 tot 22 uur
	Wie?	VVF-Kempen

November 2008

5 november	Wat?	Genealogische vormingsdag
	Waar?	Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle
	Wanneer?	van 15 tot 22 uur
	Wie?	VVF-Kempen

December 2008

3 december	Wat?	Genealogische vormingsdag
	Waar?	Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle
	Wanneer?	van 15 tot 22 uur
	Wie?	VVF-Kempen

Laatste kwartaal 2008

3 december	Wat?	Diverse voordrachten door externe sprekers
	Waar?	Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle
	Wanneer?	data en onderwerpen worden bekend gemaakt via de KG, de website en via e-mail
	Wie?	VVF-Kempen

Meer info bij: Frans Renaerts, St.Jozeflaan 78, 2400 Mol 014/81.48.27
frans.Renaerts@busmail.net
[http:// www.vvf-kempen.be](http://www.vvf-kempen.be)

NUTTIGE ADRESSEN

Rijksarchief Antwerpen	D.Verstraeteplaats 5, 2018 Antwerpen Gesloten, nu: Sanderusstraat, Antwerpen	03/236.73.00
Rijksarchief Beveren	Kruibekesteenweg 39 B.1, 9120 Beveren	03/750.29.77
Rijksarchief Brussel	Ruisbroekstraat 2-10, 1000 Brussel	02/513.76.80
Felix-archief Antwerpen	Oudeleuwenrui 29, 2000 Antwerpen	03/206.94.11
Gemeentearchief Dessel	Gemeentehuis, 2480 Dessel	014/38.99.26
Gemeentearchief Duffel	Gemeentestraat 21, 2570 Duffel	015/30.72.10
Stadsarchief Geel	Werft 30, 2440 Geel	014/57.08.16
Stadsarchief Herentals	Augustijnenlaan 1, 2200 Herentals	014/21.28.00
Stadsarchief Hoogstraten	Vrijheid 149, 2320 Hoogstraten	03/340.19.60
Stadsarchief Lier	Kard.Mercierplein 6, 2500 Lier	03/480.11.96
Stadsarchief Mechelen	Varkensstraat 6, 2800 Mechelen	015/20.43.46
Gemeentearchief Mol	Molenhoekstraat 2, 2400 Mol	014/33.09.70
Stadsarchief Turnhout	Grote Markt 1, 2300 Turnhout	014/44.33.98
Archief Abdij Bornem	Kloosterstraat 71, 2880 Bornem	03/889.08.11
Archief Abdij Postel	Abdijlaan 16, 2400 Mol-Postel	014/37.81.21
Archief Abdij Tongerlo	Abdijstraat 40, 2260 Tongerlo	014/53.99.00
Archief Abdij Westmalle	Antwerpsesteenweg 496, 2390 Malle	03/312.92.00

Jaargang 20 - nr. 3: juli-september 2008

Een uitgave van:

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
regionale afdeling Kempen vzw.

Maatschappelijke zetel: Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle
Nationaal nummer: 877340650 Rekeningnummer: 880-2179571-28

België-Belgique

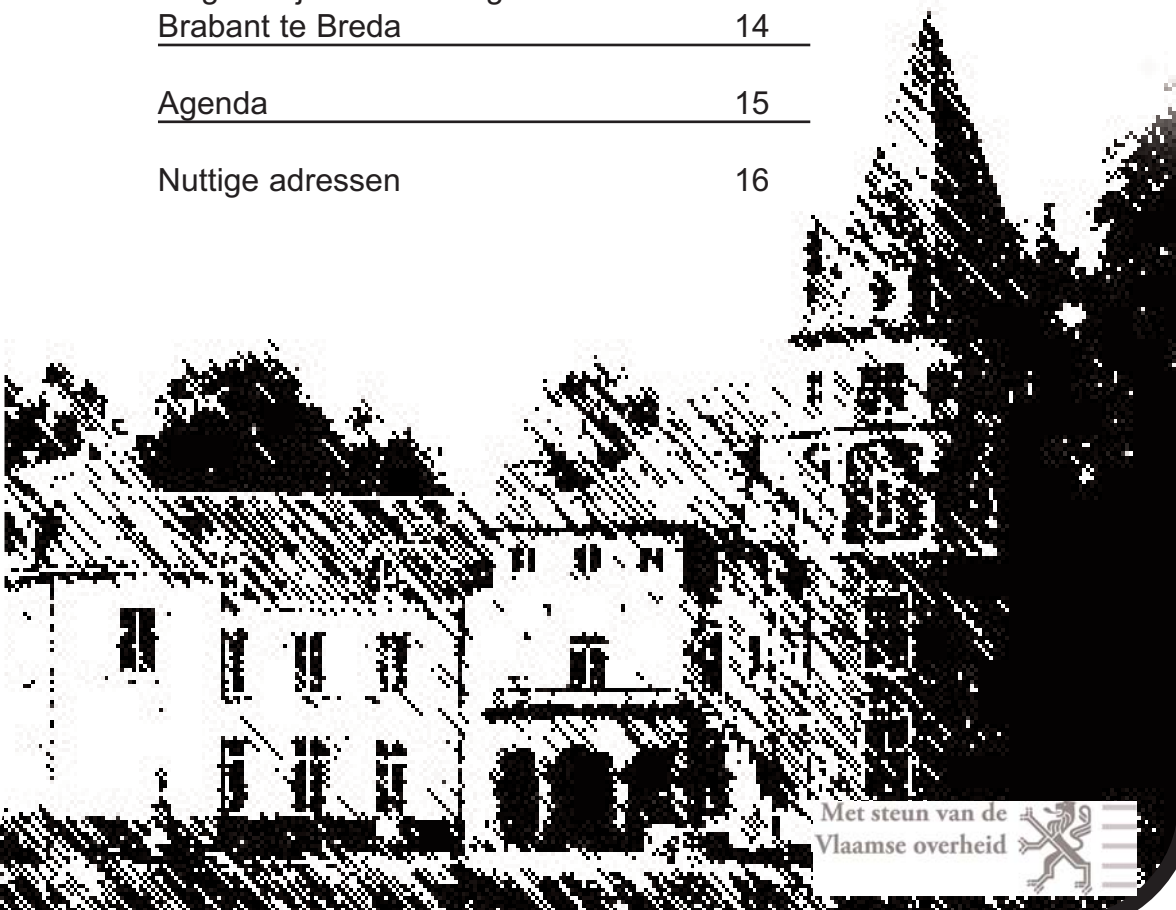
P.B.
2390 Malle

8/4670

In dit nummer:

Editoriaal	3
De Latijnse school van Dessel	3
Mededelingen en kort nieuws	6
Monseigneur C. A. F. Simon, deel 2	7
Zuid-Brabantdag: DNA ten dienste van de genealoog	12
Medewerkers gevraagd voor transcriptie Renesse-archief	12
Activiteiten & voordrachten VVF-Kempen	13
Te gast bij NGV-afdeling West-Noord Brabant te Breda	14
Agenda	15
Nuttige adressen	16

Met steun van de
Vlaamse overheid

COLOFON

De Kempische Genealoog is een uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Kempen en verschijnt in maart, juni, september en december. Gelieve artikels, advertenties, aankondigingen van activiteiten, ... in te leveren voor de 10de van de maand waarin het blad verschijnt bij:

Victor Bertels, Thierry de Renesselaan,1, 2390 Malle
victor.bertels1@telenet.be

Gelieve alle correspondentie voor VVF-Kempen te zenden naar:

Frans Renaerts, Sint-Jozeflaan 8, 2400 Mol
frans.renaerts@busmail.net

Studiezaal :

Kasteel de Renesse
Lierselei 30, B-2390 Malle (Oostmalle)

Website:

<http://www.vvf-kempen.be>

Bestuursleden:

Erevoorzitter: Eugeen Van Autenboer (+)

Erebestuurslid: Florent Bosch

Ereleden: Elisa Nijs
Jos Van Breen

Voorzitter:
Marc Van den Cloot Salphensebaan 24, 2390 Malle 03/312.26.54
marc.vandencloot@telenet.be

Secretaris:
Frans Renaerts Sint-Jozeflaan 78, 2400 Mol 014/81.48.27
frans.renaerts@busmail.net

Penningmeester:
Victor Bertels Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle 03/312.29.89
victor.bertels1@telenet.be

Bestuursleden:

Mariette Backs	Wandelweg 4, 2980 Halle-Zoersel Mariette_Backs@hotmail.com	03/383.26.16
Gerard Keyzers	Berkenlaan 8, 2275 Poederlee gerardus.keyzers@telenet.be	014/88.22.84
Andre Sannen	Achterbos 208, 2400 Mol andre.sannen@scarlet.be	014/31.93.26
Herman Van De Leur	Schorvoortstraat 117, 2300 Turnhout hevd1@skynet.be	014/41.67.46
Johan Van Steen	Berkenlaan 22, 2380 Ravels johan.vansteen@telenet.be	0474/83.72.30
Andre Van Steenberghe	Pastorijstraat 19, 2275 Wechelderzande avsteen@pandora.be	03/383.38.69
Jan Winten	Tempelstraat 10 2340 Beerse winten.jan@skynet.be	014/61.21.26

EDITORIAAL

Vakantie voorbij?
Klaar voor een nieuw werkingsjaar?

Onze eerste genealogische dag bracht alweer heel wat beweging in onze bibliotheek. Met de aanvulling van een deel van de bewerkingen van de PR Turnhout en van de BS Geel wordt onze documentatie alsmaar verder uitgebreid. Als we aan dit tempo doorgaan hebben we op korte termijn opnieuw bijkomende opslagruimte nodig. Wij ervaren dat onze genealogische dagen voor een aantal mensen meer is dan het opzoeken alleen. Een gesprek voeren over onze hobby, gedachten uitwisselen, interactief bezig zijn en zaken van elkaar leren, dat alles komt aan bod op die dagen. Dit alles geldt echter niet alleen voor onze studiedagen maar ook voor dit tijdschrift. Het doet ons dan ook deugd wanneer er reacties komen op onze artikelen of onze activiteiten.

Wij hebben vroeger al eens een oproep gedaan om zelf bijdragen te leveren aan onze Kempische Genealoog. Tot nu toe is daar weinig reactie op gekomen. Daarom richten wij ons vandaag nogmaals tot al onze leden. Wij zijn er van overtuigd dat een aantal onder u over zeer interessante informatie of gegevens beschikt die het publiceren waard zijn. Alleen maar in archieven snuisteren, gegevens noteren, klasseren en bewerken kan een zekere mate van voldoening geven, maar uw gegevens of informatie met anderen delen geeft dubbele voldoening. Wanneer een aantal onder u van passieve lezer van dit blad, een actieve schrijver wordt, dan zullen wij uw inbreng met zorg behandelen en koesteren. Wij hopen dat we met deze oproep meer kopij

krijgen dan we in éénmaal kunnen publiceren. Dan weten we dat ons blad niet alleen gelezen, maar ook gebruikt wordt.

VVF-regio Kempen heeft zich de laatste jaren opgewerkt als een belangrijke regio in de schoot van de VVF. Onze activiteiten, ons documentatiecentrum in het kasteel de Renaissance en onze cursussen hebben algemeen erkenning gekregen. Het bewijs daarvan kwam tot uiting bij de verkiezing van een nieuw dagelijks bestuur. Marc Van den Cloot en André Van Steenberghe werden respectievelijk als ondervoorzitter en penningmeester gekozen van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Dit toont aan dat Regio Kempen met zijn dynamische aanpak en vernieuwende ideeën weerklink vindt in de ganse Vlaamse regio.

De inrichting van de Zuid-Brabantdag in februari 2009 (zie verder in dit blad) met als thema: "DNA TEN DIENSTE VAN DE GENEALOOG", bewijst dit overduidelijk. Marc van den Cloot en Jan Winten spannen zich tot het uiterste in om het project DNA-onderzoek te doen slagen. Er werden reeds contacten gelegd met o.a. Prof. J. Cassiman van de universiteit Leuven maar ook met andere gerenommeerde instellingen die DNA-onderzoek doen in het kader van het genealogisch onderzoek. Binnenkort zullen wij ook hiervoor de medewerking van de leden vragen.

Als bestuur hopen wij te kunnen rekenen op de loyale medewerking van al onze leden.

Vic Bertels

DE LATIJNSE SCHOOL VAN DESSEL

Hoe een stukje Desselse trots van Mol blijkt te zijn.

In het vorige nummer van "De Kempische Genealoog" publiceerde Victor Bertels een artikel onder de titel "De Latijnse school in Dessel". Het ging om een tekst van de hand van Jef Goots (1914-1987), een gerespecteerd dorpsonderwijzer die baanbrekend werk verrichtte voor de ge-

schiedschrijving over Dessel.

Van de zestiende tot de achttiende eeuw had Dessel een Latijnse school waar jongeren kennis van het Latijn werd bijgebracht als voorbereiding op de priesterstudies of andere hogere stu-

dies. De school kende hoogtepunten maar ook diepe dalen. Dessel was niet de enige gemeente in de Kempen met een Latijnse school. Ook Geel, Herentals, Hoogstraten, Turnhout, Mol en heel wat kleinere gemeenten zoals Arendonk, Retie, Kasterlee, Balen, Meerhout, Eindhout, Gierle, Lichtaart, Westerlo, Brecht, Herselt en Hulshout hadden een secundair onderwijs avant la lettre. Deze Latijnse scholen telden niet alleen jongeren uit de eigen gemeente of regio onder hun leerlingen. Het is verbazend dat studenten uit bijna gans Vlaanderen en een deel van Nederland in grote getalen hun weg vonden naar de Kempen om Latijn te komen studeren.

Humanisme en Latijnse scholen in de Kempen

In 1952 ging het zevende “Kempische congres gewijd aan de geschiedenis en oudheidkunde van de Kempen” door in Mol. Het thema was “Humanisme en Latijnse scholen in de Kempen”. De referaten van dit congres werden in 1954 gepubliceerd in het tijdschrift “Oudheid en Kunst”¹⁾. Op het congres sprak Jef Goots over de Latijnse school van Dessel. Zijn lezing was bijna uitsluitend gewijd aan het document “Aengaende de studenten bij mij inwoonende” uit het kerkarchief van Dessel. Een zeer interessant document waaruit moest blijken dat de Latijnse School van Dessel tussen 1735 en 1759 meer dan vijftig vreemde studenten aantrok uit o.a. Antwerpen, Wilrijk, Mechelen, Leuven, Noord-Brabant,...

Meer dan tien jaar geleden hebben wijlen Bob Soeten en ik dit document grondig bestudeerd. Door de lectuur van andere bronnen waren wij er immers van overtuigd dat de Latijnse school van Dessel tussen 1735 en 1759 onmogelijk meer dan vijftig vreemde studenten kon agetrokken hebben. Sterker nog, gedurende deze periode was er waarschijnlijk zelfs geen Latijnse school in Dessel. Wij kwamen tot de conclusie dat dit document niets te maken heeft met de

Latijnse school van Dessel. Wij moesten snel toegeven dat dit stukje Desselse trots van Mol bleek te zijn.

Het document was een deel van de administratie van Valerius Van Gool (1695-1759), afkomstig van Dessel en onderpastoor in Mol van 1731 tot 1759. Na zijn overlijden kwamen een paar persoonlijke papieren van Van Gool in Dessel terecht. Dit is niet zo verwonderlijk als we weten dat Carolus Amandus Van Broeckhoven als pastoor van Dessel samen met onderpastoor De Persi van Mol verantwoordelijk was voor de uitvoering van het testament van Valerius Van Gool.

Op kot op de Rozenberg

Valerius Van Gool huisvestte tussen 1735 en 1759 studenten van de Latijnse school van Mol. Het document “Aengaende de studenten bij mij inwoonende” bevat de administratie van 58 studenten en rector J.F. Witten, die voor een periode van een paar maanden tot vijf schooljaren bij Valerius Van Gool logeerden. Per student vinden we meestal de volgende informatie: voornaam, familienaam, plaats van herkomst, het moment waarop hij bij Van Gool arriveerde en het tijdstip waarop hij weer wegging, hoeveel hij betaalde, wanneer hij dat deed en hoe.

Valerius Van Gool was voor zijn tijd in Mol een belangrijke kotbaas. Hij had tot dertien studenten tegelijk in huis. De eerste acht schooljaren (van 1735/1736 tot 1742/1743) waren de plaatsen bij Van Gool het best bevolkt. Het aantal gasten varieerde van vijf tot dertien met een mediaan van negen. De schooljaren 1739/1740 en 1740/1741 vormden het absolute hoogtepunt met respectievelijk twaalf en dertien studenten. Tussen 1743 en 1751 verbleven er duidelijk minder studenten bij Van Gool. Het dieptepunt was het schooljaar 1750/1751 toen hij een aantal maanden zelfs geen enkel student had. Vanaf het schooljaar 1751/1752 is er weer vooruitgang met tweemaal vijf, tweemaal zes en éénmaal zeven studenten per schooljaar. In 1755/1756 vonden we nog de namen van vijf huurders maar één daarvan was rector J.F. Witten. Toen Valerius Van Gool in januari 1759 overleed, woonden alleen nog rector Witten en Petrus Robert uit Turnhout bij hem in.

¹⁾ De teksten van de referaten (sommigen in verkorte vorm) werden gepubliceerd in het tijdschrift “Oudheid en Kunst: algemeen tijdschrift voor Kempische geschiedenis”. Dit tijdschrift werd uitgegeven door de “Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Brecht en Omstreken” In de jaargang XXXVII van 1954 zijn de eerste 98 bladzijden gewijd aan het congres “Humanisme en Latijnse Scholen in de Kempen”. De tekst van Jef Goots vinden we op de pagina's 29 tot 31.

Wanneer we nakijken hoeveel schooljaren de studenten bij Valerius Van Gool logeerden, stellen we vast dat 23 van de 58 studenten (=39,6%) één schooljaar bleven. Zeventien studenten (=29,3%) waren er twee schooljaren; negen (=15,5%) bleven drie schooljaren; vier (=6,8%) woonden er vier schooljaren; vier studenten (=6,8%) logeerden vijf schooljaren bij Van Gool en slechts één student (=1,7%) bleef er zes schooljaren.

Om zoveel volk onderdak te bieden, moest Valerius Van Gool natuurlijk plaats hebben en die had hij. Hij huurde vanaf 1734 een groot deel van het klooster van de Rozenberg. Dit klooster, nu een deel van de gelijknamige secundaire school, werd in 1663 gebouwd door de Karmelietessen van Oirschot. De kloosterlingen behoorden tot een select gezelschap van adellijke jonge dames. In 1702 vluchtten de Karmelietessen voor dreigend oorlogsgeweld naar Antwerpen en ze kwamen nooit meer terug.

Voor de vreemde studenten waren er ongetwijfeld een aantal voordelen verbonden aan logeren in het klooster van de Rozenberg. Men zat er goed behuist en de kotbaas kende als priester en oud-rector van de Latijnse school van Dessel zelf Latijn, wat voor de jonge studenten ongetwijfeld zeer handig was. Paul Jans stelde in Geel hetzelfde vast: "Sommige leerlingen zochten immers een intellectueel milieu op, waar ze konden bijgewerkt worden"²).

Van Zaventem tot Zevenbergen

De studenten van Valerius Van Gool waren afkomstig uit twintig steden en gemeenten. Van zeven studenten wordt geen woonplaats vermeld. Van de overige 51 kwamen er slechts twee uit de onmiddellijke omgeving van Mol: één uit Dessel en één uit Turnhout. Antwerpen spande met niet minder dan 23 studenten de kroon. Met de studenten uit Mechelen (drie), Wilrijk en Borgerhout erbij komen we aan een totaal van 28 uit de huidige provincie Antwerpen. De provincie Oost-Vlaanderen en vooral het Waasland waren vertegenwoordigd met twee studenten uit Sinaai, twee uit Kruibeke en telkens één uit Ruppelmonde, Opdorp en Moerzeke. Uit de provin-

cie Brabant kwamen studenten uit Leuven (vier), Brussel (één), Merchtem (één) en Zaventem (één). Negen studenten kwamen van over de landsgrenzen, meer bepaald uit Zevenbergen (vier), Oud-Gastel (twee), Hooge Zwaluwe (één), Ooirschot (één) en 's Hertogenbosch (één), allen in Noord-Brabant gelegen.

De studenten die bij Valerius Van Gool logeerden betaalden hiervoor een niet onbelangrijk kostgeld. Van 1735 tot ongeveer 1750 bedroeg de standaardprijs "...de somme van 110 gulden courant ende eenen ducaton t' jaers sonder afcortinghe der vacantien...". Aangezien het duidelijk is dat Van Gool voor een gans schooljaar tien maanden rekende, komt dit neer op 11 gulden per maand. Met dit bedrag werden de "tafelkosten" van de studenten vergoed, wat betekende dat de studenten naast logies ook eten kregen. Eén keer schrijft Van Gool ook "mondkosten" naast tafelkosten. De ducaton extra was voor het doen van de was en voor verstellwerk voor de studenten.

Voor het betalen van het kostgeld waren er bij Valerius Van Gool blijkbaar geen vaste regels. We vonden hiervoor wel een paar patronen terug. Het kostgeld werd zelden of nooit in één keer betaald. Sommige studenten betaalden een deel van de kosten voor een gans schooljaar vooruit wanneer ze rond begin oktober arriveerden. Voorschotten waren echter meer uitzondering dan regel. De meeste studenten betaalden het kostgeld in twee schijven. Ongeveer de helft van het bedrag werd betaald in april of mei op het moment dat er al zes maanden van het lopende schooljaar voorbij waren en de andere helft werd betaald op het einde van het schooljaar, in september of oktober.

Guldens, vis en vlas

Normaal gezien gebeurden de betalingen in baar geld. Een aantal keren werd er ook in natura betaald. Van den Eenden uit Antwerpen en Peeters uit Leuven vergoedden een deel van hun kostgeld met vis, wat bij een priester uiteraard regelmatig op het menu stond. Adrianus De Vrede uit Kruibeke betaalde in 1740/1741 niet alleen met geld maar ook met vlas, een typisch landbouwproduct in het Waasland van de achttiende eeuw. Goed vijftien jaar later, in het schooljaar 1756/1757, logeerde Jan Baptist

²) JANS, Paul, De Latijnse school tot 1854, in : Sint-Aloysius Geel: zes eeuwen collegeschiedenis, Geel, 1992, p. 87.

Lijssens uit Rupelmonde bij Valerius Van Gool. Hij betaalde 29 gulden en vier stuivers van zijn kostgeld niet aan onderpastoor Van Gool maar aan Adrianus De Vrede, die daarmee vergoed werd voor een partij vlas die hij aan Valerius Van Gool geleverd had! Van Gool had dus vijftien jaar later nog contact met één van zijn vroegere gasten.

Het volledige verhaal kunt u lezen in "Molse Tijdingen", het jaarboek van de Molse Kamer voor Heemkunde: Luc Damen en Bob Soeten, Studenten van de Latijnse school in Mol op kot bij onderpastoor Valerius Van Gool (1735-1759), Molse Tijdingen, nr 4 (1996), p. 107-157 ³⁾. De

voorbijge jaren werd onder impuls van Prof. Eddy Put (K.U.Leuven) en Prof. Mark D'hoker (K.U.Leuven) gewerkt aan een repertorium en archiefgids van de Latijnse scholen in de Zuidelijke Nederlanden (16de-18de eeuw). Dit werk wordt in het najaar van 2008 gepubliceerd en zal een onmisbaar werkinstrument zijn voor al wie belangstelling heeft voor de geschiedenis van de Latijnse scholen in onze regio.

Luc Damen

Voorzitter van Heemkundige Kring
De Griffioen Dessel vzw

3) Wie graag een PDF-file van dit artikel ontvangt, stuurt een e-mail naar luc.damen@telenet.be

MEDEDELINGEN & KORT NIEUWS

Nieuws van het (nationaal) bestuur van VVF:

Edgard Seynave en Eddy Van Haverbeke namen ontslag uit hun respectievelijke functie als voorzitter en secretaris van de VVF. In juni werd overgegaan tot de verkiezing van een nieuw dagelijks bestuur. Volgende kandidaten werden eenparig verkozen:

-voorzitter:

Luc Grégoire (Regio Leuven)

-secretaris:

Felix Waldack (Regio Gent)

-ondervoorzitters:

Luc De Backer (Regio Land van Waas)

Marc Van den Cloot (Regio Kempen)

-penningmeester:

André Van Steenberghe (Regio Kempen)

-redacteur Vlaamse Stam:

Wilfried Devoldere (Regio Roeselare)

-directeur VVF-centrum Merksem:

Jan Vanderhaeghe (Regio Antwerpen)

Met deze nieuwe samenstelling krijgen we een evenwichtiger verdeling van de bestuursmandaten over het hele Vlaamse land en krijgt de belangrijkste provincie in ledenaantal (Antwerpen) drie mandaten. Met de verkiezing van Marc Van den Cloot en André Van Steenberghe, en ook nog Victor Bertels als lid van de raad van bestuur, zowel van VVF als van SVVF, heeft regio Kempen een belangrijke stem in het kapittel. Wij wensen het nieuwe bestuur alle succes met de vernieuwing en de verdere uitbouw van de vereniging.

Landkaarten:

-De bekende Gemeente Atlas van Jacob Kuyper 1865-1870 (Nederland) is digitaal te raadplegen op het internet via <http://www.atlas1868.nl>

-Ook alle kaarten van de provincie Limburg en Noord-Brabant vindt u direct op <http://www.kuijsten.de/atlas/nb/index.html>

Wil u enkele afbeeldingen gebruiken voor eigen onderzoek dan kunt u ze eenvoudig opslaan op uw PC door op de afbeelding te klikken (rechtermuisknop, voor Firefox en Netscape gebruikers: verander de .php extensie in .gif). Voor niet-commercieel gebruik zoals een familieboek kan dit met eenvoudige bronvermelding (www.atlas1868.nl). Commercieel gebruik van de afbeeldingen is niet toegestaan. (Marc Gabriels)

Stamboomtentoonstelling Etten-Leur:

Op zaterdag 11 oktober a.s. vindt voor de 10de keer de stamboomtentoonstelling Etten-Leur en omstreken plaats in het Neerlandsch Koffyhuis, Markt 23 te Etten-Leur. Toegankelijk van 10 tot 16 uur. VVF-Kempen zal daar aanwezig zijn.

Schenkingen:

Frans Simons, Hoogstraten: bidprentjes en rouwbrieven

Lisette Soffers, Oud-Turnhout: bidprentjes en rouwbrieven

Jos Van Breen, Oostmalle: genealogische gegevens en bidprentjes

Leen Valckiers Kasterlee: bidprentjes
Van harte dank aan deze schenkers.

MONSEIGNEUR CAROLUS ANTONIUS FLORENT SIMON (1844-1904)

Een onbekende Geelse Monsignori

Deel 2: “De weg naar Laken” ofwel “Op weg naar het koninklijk paleis”

De priester Simon

In 1871 werd Carolus Antonius Florentinus (afgekort C.A.F.) Simon aangesteld als précepteur of persoonlijke leraar in dienst bij de familie de Broqueville. Zijn opdracht was om de degelijke en christelijke opleiding, die hij gekregen had in de scholen te Geel en Bornem, door te geven aan de twee zonen van Stanislas, namelijk Charles en Anthanase de Broqueville. Niettegenstaande dit werk te Postel kon hij toch zijn roeping volgen en zijn opleiding tot priester beginnen (misschien wel aangespoord door de familie). De diep christelijke overtuiging van de familie de Broqueville en hun invloed bij de clerus zal daar zeker bij geholpen hebben. Aangezien de familie Simon reeds enkele jaren te Bornem woonde was het logisch dat C.A.F. Simon in het aartsbisschoppelijk seminarie van Mechelen ingetreden was. Trouwens in Bornem zou de familie Simon blijven wonen tot november 1875 toen er opnieuw naar Geel verhuisd werd.

Op 1 oktober 1872 was een nieuwe reeks kandidaat seminaristen aan hun curriculum begonnen. Op 6 juni 1873 ontvangt C.A.F. Simon in het Mechelse seminarie de tonsuur (kruinscheuring) samen met de kleinere orden. Dit is een belangrijk feit in de opleiding tot het priesterschap in de katholieke Kerk. De vier kleinere orden samen met de tonsuur zijn in feite de intrede en opname van de leek in de geestelijke stand. Deze vier kleinere orden zijn: deurwachter (ostariaat), lezer (lectoriaat), duivelbezweerder (exorcistaat) en lichtdrager (akoliet). Het enige degelijke bewijsstuk in de bisschoppelijke archieven om een priester te vinden is zijn tonsuur. Hier worden dan ook zijn doopnamen volledig genoemd, net als zijn doopplaats en -datum evenals zijn ouders.

Op 30 mei 1874 volgde de wijding tot subdiaken.

Nog eens een jaar later op 22 mei 1875 volgde de diakenwijding. In 1875 eindigden de seminaristen, die in 1872 hun opleiding begonnen waren, met de priesterwijding waar zo naar uitgekeken werd. Aangezien we toen nog steeds in de jaren waren van "het rijke Roomse leven" werden de kandidaten voor de priesterwijding opgesplitst in twee groepen. Gewoon alfabetisch werden zij, wier naam begon met de letters A tot D (in totaal 16 jongelingen tussen 29 en 23 jaar oud) op 18 september 1875 tot het priesterschap gewijd. De rest van de toekomstige priesters (letters F tot W en 37 man sterk) werden op 18 december 1875 priester gewijd.

In deze grote groep was C.A.F. Simon, 31 jaar oud, de ouderdomsdeken. Ook hier waren de anderen allen tussen 29 en 22 jaar jong. Samen met hem werd er nog een geboren Gelenaar gewijd. Dit was Gaspar Josephus van Genechten die op 22 februari 1853 geboren was en na zijn wijding in januari 1876 tot onderpastoor op de Zavel te Brussel benoemd werd. Rond 1880 verdwijnt Gaspar uit de analen van het Mechelse bisdom om op 12 oktober 1939 in Lugano (Zwitserland) te sterven. Twee wijdelingen trokken naar de Leuvense universiteit om te studeren, negen gingen als subregent (surveillant) naar een bisschoppelijk college, enkelen gingen les geven en de grote hoop werd ofwel vicaris (onderpastoor) ofwel coadjutor (hulppastoor) op een parochie uit het Mechelse bisdom dat toen de provincie Brabant met Brussel en de provincie Antwerpen omvatte.

Waar C.A.F. Simon zijn eerste mis of eremis deed is niet helemaal duidelijk. Het Nieuwsblad van Gheel (voorlaatste nummer van 1875) vermeldt de eremis van G.J. van Genechten en de wijding van de geboren Gelenaar Simon maar niet zijn eremis alhoewel de familie Simon sinds november 1875 opnieuw in Geel woonde. Dit was nauwelijks één maand voor zijn wijding en

daarom bestaat de mogelijkheid dat C.A.F. Simon zijn eremis niet in Geel maar in zijn vorige parochiekerk te Bornem opdroeg. Hier kon hij terugvallen op de familie, de Bornemse vrienden en relaties en samen met hen de zegen van "O.L.Vrouw van de Krocht" (dit is het bedevaartsbeeld van O.L.Vrouw uit de hoofdkerk van Bornem) over zijn verdere priesterleven af te smeken. Of... zou hij soms in de stilte van Postel samen met enkele familieleden en de familie de Broqueville zijn eerste plechtige mis opgedragen hebben? Immers sinds 20 februari 1871 was hij - volgens het kerkelijk jaarboek- in Postel bij baron Stanislas de Broqueville aan de opvoeding van de kinderen begonnen. Aangezien zijn leraarschap (précepteur) nog niet ten einde was, is deze veronderstelling best mogelijk en kunnen we er zeker van zijn dat hij vanaf januari 1876 zijn taak als leraar en opvoeder met nog meer animo dan vroeger verder zette.

Spoedig zou zijn opdracht nog groter worden. Op 15 juni 1876 stierf in Postel gravin Marie-Claire de Briey en werd baron Stanislas weduwnaar met zes kinderen tussen 20 en 8 jaar oud. Ook zou de rol die de moeder in de opvoeding van haar gezin speelt, nu door E.H. Simon verder vervuld worden. Op 25 februari 1880 verhuist C.A.F. Simon volgens de bevolkingsregisters uit Geel naar Mol (Postel). Hiermede wordt het laatste vezeltje dat hem nog met Geel kon binden, definitief doorgesneden. De overblijvende Geelse familie was ondertussen ook uit Geel vertrokken en naar Bornem teruggekeerd. Nog negen jaren zou C.A.F. Simon in Postel verblijven. Was de kardinaal hem vergeten of was de macht van baron de Broqueville zó groot dat een andere taak voor onze priester gedurende al die jaren maar steeds opnieuw opgeschoven werd?

Uiteindelijk zou kardinaal Goossens (of beter gezegd het bisdom Mechelen) in 1889 toch beslissen om hem een nieuwe job te geven. Reeds jaren was er in het atheneum van Leuven een plaats vrij voor godsdienstleraar. Na de schoolstrijd die de liberaal Pierre van Humbeeck (1829-1890) als minister van onderwijs ontke- tend had, was er in het Leuvens atheneum een georganiseerde oppositie geweest om de godsdienstlessen tegen te werken. Uiteindelijk zou C.A.F. Simon er dan toch tijdens het schooljaar 1889-1890 de eerste godsdienstleraar worden.

Op 30 november 1889 vertrekt hij uit Mol naar Leuven waar hij op 28 december wordt ingeschreven. Hij neemt zijn intrek in de Mechelsestraat nr. 166 en wordt in het jaarboek van het bisdom vermeld als residerend priester van de Leuvense St Gertrudisparochie.

Hij is zeker van "goeden doen", want hij heeft tevens, zoals elke priester vroeger, een meid (cuisinière). Dit is Rosalie Pardon die te Rotselaar in 1853 geboren was en die samen met hem naar Laken zal vertrekken en die we in 1904 nog terugvinden in het testament van monseigneur Simon. Daarnaast heeft hij, onze godsdienstleraar, ook nog een kamermeisje. Dit is de 21-jarige Julie Waterschoot die in 1868 in Kallo geboren werd maar waar we in 1891 het spoor van bijster geraken. In Leuven zou hij een kleine twee jaren blijven wonen want zoals we weten was de vraag van koningin Marie-Henriette dringend en dwingend genoeg om de kardinaal te doen bezwijken. In augustus 1891 zouden C.A. F. Simon en zijn keukenmeid Rosalie Pardon samen uitgeschreven worden te Leuven om naar de de Wautierstraat 89 in Laken te verhuizen. Hier zou C.A.F. Simon nog dertien jaar blijven wonen tot aan zijn overlijden in 1904.

Zowel de parochianen van de O.L.Vrouwkerk van Laken als zijn collega's medepriesters en de entourage van het koninklijk hof als de koninklijke familie zouden deze "petit vicaire" zien groeien en open bloeien van een eenvoudige priester tot een achtenswaardige monseigneur. Dat hij zich ten volle van zijn functie en rol bewust was en dat hij spoedig echt ingespeeld leek in het koninklijk milieu, bewijst de briefwisseling die in het koninklijk archief te Brussel nog te vinden is. Zo schrijft hij op 8 april 1894, daags vóór de 59ste verjaardag van Leopold II de volgende brief aan de koning:

"Sire,

J' ose espérer qu' avec sa bienveillance habituelle Votre Majesté daignera agréer les vœux sincères que je forme, en ce jour, pour le bien des âmes, à la gloire de Dieu, après avoir adressé au Ciel l' expression de ma profonde gratitude pour les bienfaits et les grâces accordés, pendant l' année qui finit, à Votre Majesté, j' ai demandé pour Elle(sa majesté) à l' Auteur de tout bien(God) de longs et heureux

jours.

*Je suis, Sire, de Votre Majesté le très humble
et très fidèle Sujet.*

*Fl. Simon
Laeken 8 avril 1894"*

Op de verjaardag van de koning volgt er reeds een dankantwoord vanuit Brussel.

Op 14 november 1894 vertrekt er uit Laken opnieuw een brief voor de verjaardag van de koning, in casu het feest van de dynastie. Opnieuw is het gezien de stijl en inhoud de moeite waard ook deze brief volledig over te nemen:

"Sire,

*A l'occasion de l'anniversaire de Votre Majesté
je La prie de daigner agréer mes bien
respectueuses félicitations.*

*Ce matin, de cette belle Eglise que la foi de
notre Roi a élevée, pour son bonheur, Dieu sait
combien je le désire!*

*La Sainte Messe sera dite demain à l'intention
de Votre Majesté et je La prie de croire à la
sincérité de mes respectueuses félicitations.*

*Je suis de Votre Majesté, Sire, le très humble et
très dévoué Sujet,*

*Fl. Simon
Laeken 14 novembre 1894"*

Ook hier antwoordt het kabinet van de Koning 's anderdaags vanuit Brussel.

In maart 1896 mag Simon boodschapper spelen voor kardinaal Goossens om een brochure aan de koning te bezorgen met de tekst die de kardinaal uitsprak tijdens het huwelijk van prinses Henriette met de hertog van Vendôme.

Op 14 november 1896 volgt er opnieuw een brief naar de koning voor zijn patroonfeest. Nu is de aalmoezenier dubbel gelukkig omdat hij 's anderdaags zelf een mis mag lezen voor de intenties van de koning en vooral dat hij dit mag doen in de kerk van Laken *"église élevée par Votre Majesté pour la gloire de Dieu et l'édifica-*

tion du peuple."

Op het feest van de koning in 1898 vinden we opnieuw een brief met wensen voor een volledig herstel en geluk voor de koning. De stijl waarmee de brief beëindigd wordt is wel totaal anders dan in 1894. Nu noemt Florent Simon zich niet meer de nederige en toegewijde onderdaan. Hij besluit met *"... avec l'hommage de mon plus profond respect et de mon dévouement sans bornes."* Heeft de aalmoezenier hier gewoon de oude (en versleten) formule willen vervangen door iets anders of was er dan toch ook in de hiërarchische verhoudingen (en door zijn Rooms-Vatikaanse bevorderingen) een wijziging of kentering opgetreden? Ook als hij na zijn Romereis en pauselijke audiëntie op 14 oktober 1900 opnieuw in Laken is, heeft de brief naar de koning opnieuw de vormelijkheid van 1898 en besluit hij met *"... de daigner agréer l'hommage de mon très respectueux et très sincère dévouement."*

Op 14 november 1903 vinden we van monseigneur Simon (hij sterft in 1904) een laatste officiële brief naar koning Leopold II.

"Sire,

*Dans l'espoir d'obtenir du Ciel tout le bonheur
que je souhaite à Votre Majesté j'offrirai demain
le Saint Sacrifice de la Messe à ses intentions. Il
ne se passe un jour sans que je recommande le
Roi et ses oeuvres à Dieu afin qu'Il Leur
accorde ses plus précieuses bénédictions.*

*J'ose espérer que Votre Majesté daignera
agréer, avec mes respectueuses félicitations le
nouvel hommage de ma sincère vénération
(verering) et de mon entier dévouement.*

*Fl. Simon
Laeken 14 novembre 1903.*

Met dit schrijven kunnen we aan de hand van de nog bestaande documenten ook dit hoofdstukje afsluiten.

Wanneer we de brieven van 1894 en 1903 naast elkaar leggen zien we in het mooie en leesbare handschrift van C.A.F. Simon weinig of geen verandering. Het enige verschil dat er zou kunnen zijn is dat 1903 een ietsje kleiner uitvalt dan

1894. De letters zijn nog steeds even mooi gevormd, de hoofdletters zijn nog steeds even mooi aangezet, het cijfer "negen" van het jaartal is nog altijd even mooi en stijlvol gekruld en de handtekening van Florent Simon is nog steeds exact hetzelfde.

Aan een grafologische interpretatie willen we ons hier niet wagen, maar ziektetekens of tekens van een naderend einde zijn er geenszins in dit geschrift te vinden. Alles bijeen waren het brieven tot koning Leopold II gericht. We kunnen dan wel veronderstellen dat zelfs zijn aalmoezenier ook dan zijn best doet om een mooi en goed exemplaar af te leveren. Nochtans hebben we de indruk dat hier een zeer ordelijk en degelijk iemand aan het werk geweest is. Was er dan toch iets van zijn leraarschap bij graaf de Sartiges en bij baron de Broqueville en van de godsdienstleraar van het Leuvense atheneum, in de geest maar ook in de handen van C.A.F. Simon blijven hangen? Waarschijnlijk wel!

Hare majesteit Koningin Marie-Henriette van België

Wanneer we het leven -of beter gezegd de carrière - van C.A.F. Simon overlopen, kunnen we er niet onderuit dat de tweede koningin van België een hoofdrol gespeeld heeft in de laatste 15 levensjaren van onze Geelse priester.

Marie-Henriette werd op 23 augustus 1836 te Boedapest geboren als dochter van Aartshertog Jozef van Habsburg-Toscane. Op 16 jarige leeftijd huwde ze in 1853 met de anderhalf jaar oudere Belgische kroonprins, de latere koning Leopold II. Uitwijken over dit huwelijk en hun gezin is onbegonnen werk. Immers reeds ganse bibliotheken zijn er gevuld met historische gegevens, dubieuze veronderstellingen, fabelachtige verzinsels maar ook met nog steeds niet (volledig) opgeloste geheimen.

Wat we van de koningin zeker weten is dat ze een zeer goede paardenliefhebster was en dat ook het africhten van paarden haar uitermate lag. Daarnaast was ze ook een gewiekste briefschrijfster. Getuigenissen hiervan zijn er genoeg te vinden in het Mechelse bisschoppelijk archief in de deel-archieven van de kardinalen De-champs (1810-1883) en Goossens (1827-1906).

Op 12 juli 1879 stuurt de koningin een brief naar de kardinaal die we smekend, onderdanig of kruipend kunnen noemen. Alles hangt gewoon af van de pet die men opzet. Om iedere persoonlijke interpretatie te vermijden en om -indachtig "tradutore, traditore" - geen foutieve wendingen te maken volgt hier de brief in zijn oorspronkelijke taal:

"Eminence,

Au risque de paraître indiscrète je viens ouvrir mon coeur au vénéré Père qui m' a habituée à ne pas me laisser m' adresser en vain à sa bonté si parfaite. Aussi me voici recourant en toute simplicité au Cardinal.

L' incendie de Tervueren (huidig Afrikamuseum was toen een kasteel van Leopold II) qui aurait pu avoir de si horribles conséquences n' a causé graces à Dieu, que des dégâts matériels. Notre pauvre Sour (Keizerin Charlotte van Mexico) a éprouvée une secousse qui lui a été plutôt favorable. Heureusement et vraiment Providentielle-ment, elle se plaît dans sa nouvelle résidence de Bouchout. Nous parlons à l' occuper: elle travaille pour les pauvres, fait de la charpie pour les hôpitaux et a repris goût à la musique.

Mais l' incendie nous a privés d' un bienfait dû à la bonté du Cardinal, et le vide se fait cruellement sentir. Le vénérable curé Mertens était devenu en peu de temps le véritable pasteur, l' ami de tous les habitants du château, et l' heureuse influence de ses visites nous fait bien défaut à présent.

Le Cardinal aura déjà deviné jusqu' où va ma confiance? Je crois que selon toutes les probabilités le curé de Meysse (Bouchout) touche à la fin de sa carrière. C' est à peine s' il peut encore remplir ses fonctions, car il a près de 80 ans, et son intelligence est fort affaiblie. Si Dieu le rapelait et si la chose était possible le Cardinal daignerait - il Se souvenir de sa fille (Charlotte) et nous rendre Mr Mertens? Le triste état de l' Impératrice (Charlotte van Mexico), l' importance d' une influence religieuse dans le château ne rendraient -ils pas, une exemption (onleesbaar), excusable?

Pardon, Eminence, d' oser ainsi insister et d' en-nuyer votre Grandeur d' une aussi longue let-

tre,mais etc, etc."

De inhoud van deze brief is al te duidelijk en het resultaat is navenant. Immers op 10 juli 1880 is er in het dossier een briefje waarin we het volgende lezen: "*Le cardinal a bien voulu se souvenir de mon désir d' avoir Monsieur Mertens à la cure de Meysse et je prends la respectueuse liberté d' en offrir tous mes remerciements à Votre Eminence.*" We kunnen deze paragraaf van kardinaal Dechamps best afsluiten met het gezegde "moeders wil is wet". Kardinaal Dechamps overlijdt in 1883.

De briefwisseling van het hof gaat dan verder met kardinaal Goossens. In deze briefwisseling tussen kardinaal Goossens en het Hof of vice versa, vinden we opnieuw enkele interessante zaken in de bemoeienissen van het hof met de benoeringen van de priesters in kerken waar het hof het zeggen had, namelijk het paleis, de kerk van Laken en Meyse, waar het kasteel van Bouchout ligt (naast de plantentuin), ...Zo komen we terecht bij een schrijven van 11 augustus 1890 van de koningin waarbij ze om een nieuwe hofaalmoezenier "smeekt" meer bepaald onze Florent Simon waarover zij zoveel lovende woorden had gehoord van haar overleden aalmoezenier kanunnik van Weddingen.

Zij schrijft (vrij vertaald) het volgende:

"Eminentie,

Reeds meerdere malen hebben wij de lof gehoord, evenals de grote kwaliteiten en de takt van de E.H. Fl. Simon, nu godsdienstleraar aan het Leuvense atheneum. Kanunnik van Weddingen (de vorige hofaalmoezenier), die ik bewonderde en nu betreur, maakte geregeld de lof van deze voorname priester. Zowel de koning als ik menen te weten dat abbé Simon bereid zou zijn vanaf december in Laken de H. Mis te lezen terwijl hij zijn huidige job verder uit oefent tot op het ogenblik dat beide partijen zouden zien dat het hen (wederkerig) past. Dan zouden we de kardinaal vragen hem toe te staan onze toekomstige aalmoezenier te worden. Men zegt me dat Uwe Eminentie plannen had met deze priester en daarom durf ik de Kardinaal gerust vragen zijn beslissing uit te stellen -indien mogelijk - tot rond nieuwjaar.

Uwe Eminentie zal me zeker mijn vrijpostigheid vergeven en mag ten volle rekenen op de eerbiedige genegenheid van zijn zeer toegewijde dochter in Jezus Christus.

Marie-Henriette"

Spoedig zou de wens van de Koningin waarheid worden. Volgens het jaarboek van het aartsbisdom zou C.A.F. Simon reeds op 15 juli 1890 tot aalmoezenier te Laken benoemd zijn. Ofwel is dit een retrograde benoeming ofwel is er een fout in de data van het bisdom. Wat we wel met absolute zekerheid weten is dat de godsdienstleraar van het Leuvense atheneum op 30 november 1889 administratief van Mol naar Leuven verhuisd was en deze stad op 26 augustus 1891 definitief verlaat om in Laken te gaan wonen. Deze gegevens passen volledig in het kader van de gevoerde briefwisseling tussen de kardinaal en het hof. Trouwens ook "het Nieuwsblad van Gheel" van 7 december 1889 spreekt vol lof over de benoeming van Simon tot godsdienstleraar te Leuven.

Eenmaal C.A.F. Simon aan het hof actief was, mocht ook het bisdom niet ten achter blijven! Zo volgt op 29 april 1891 zijn benoeming tot erekanunnik van het St. Romboutskapittel. Dit zou de eerste gunst en titel zijn die onze aalmoezenier ontving. Er zouden er nog vele volgen.

(wordt vervolgd)

Tekst van Marcel Janssen.
Bewerkt door Frans Renaerts

Literatuur:

Bevolkingsregisters Bornem, Geel en Leuven.
Mondelinge mededeling door Jean Paul Deprez, leraar Frans aan het Leuvense atheneum.
Archief van het koninklijk paleis te Brussel.

Correctie bij deel 1:

Hierin moet de foto van de jongeling toegewezen worden aan de jonge Charles de Broqueville en niet aan zijn précepteur Florent Simon.

ZUID-BRABANTDAG OP ZONDAG 15 FEBRUARI 2009

Dagthema: DNA-onderzoek ten dienste van de genealoog

Op zondag 15 februari 2009 richt de Provinciale afdeling Antwerpen met haar drie afdelingen (Antwerpen, Mechelen en Kempen) een grensoverschrijdende ontmoetingsdag in. Die heeft plaats in het Provinciaal Vormingscentrum Mal-le, Smekenstraat 61 te Oostmalle.

Programma:

vanaf 9u30	Inschrijving en onthaal
10u	verwelkoming en opening door Marc Van den Cloodt, provinciaal voorzitter
10u15	voorstelling van het "DNA-project oud-hertogdom Brabant"
10 tot 17u	doorlopende opening van de infostands
10 tot 17u	doorlopend DNA-test voor de projectdeelnemers
10u30	Genetische genealogie, voordracht door Toon van Gestel, bioloog en voorzitter van de NGV-afdeling Kempen-Peelland
12 tot 13u30	middagmaal
14u	De familie Sas, een voorbeeld van genealogisch DNA-onderzoek, door dr. Benedikt Sas.
17u	sluiting van de Zuid-Brabantdag

Tijdens deze Zuid-Brabantdag wordt het "DNA-project oud-hertogdom Brabant" gelanceerd. Doorlopend kunnen de ingeschreven projectdeelnemers hun DNA-test (speekselafrname) laten uitvoeren. Geïnteresseerde VVF-leden kunnen zich reeds aanmelden als deelnemer per mail bij Frans Renaerts: [frans.renaerts@bus-](mailto:frans.renaerts@bus-mail.net)

[mail.net](mailto:frans.renaerts@bus-mail.net). In het volgende nummer van Genealogie en Heraldiek volgen meer concrete gegevens.

Alle VVF-afdelingen aangrenzend aan Nederland en omgekeerd alle NGV-afdelingen aangrenzend aan België evenals de Waalse genealogische vereniging G éniwal werden uitgenodigd om er met een stand hun werking voor te stellen. Daarnaast zijn er ook standen van de courante genealogische computerprogramma's, diverse boekenstands en infostands voor de promotie van het DNA-project..

Standhouders kunnen er opstellen vanaf 9 uur en moeten weer afbouwen vóór 18 uur. De Zuid-Brabantdag is open voor het publiek van 10 tot 17u. De activiteit staat open voor iedereen, uitzonderlijk dus niet alleen voor leden van de VVF.

-Deelname zonder middagmaal: 2€. Bij voorinschrijving is in de deelnameprijs ook de onthaalkoffie inbegrepen.

-Deelname met middagmaal (soep, hoofdgerecht, dessert en koffie, thee of water): 14,50 €. Andere dranken zijn voor eigen rekening. Voorinschrijving is in dit geval verplicht.

- Er zijn voor alle deelnemers dranken verkrijgbaar in de bar.

Uw voorinschrijving is pas geldig na storting van het passende bedrag op rekeningnummer 068-2147387-28 van de Provinciale VVF-afdeling Antwerpen en dit uiterlijk op 31 januari 2009.

MEDEWERKERS GEVRAAGD VOOR TRANSCRIPTIE RENESE-ARCHIEF

Doelstelling

In de loop van 2009 zal VVF-Kempen een tweede deel van het privé archief van de familie de Renaissance bewerken. In de eerste fase hebben wij het archief ingescand en een deel ervan bewerkt en op dvd overgezet.

De tweede fase die nu wordt aangevat betreft de bewerking van cijns- en leenboeken. Het omvat de transcriptie van 20 boeken voor een totaal van 1100 blz. Het betreft de registers over de periode 1550-1785.

Gevraagd

Medewerkers die bereid zijn transcriptie te doen van de teksten. Het is tevens een goede gelegenheid om u verder te bekwamen in oud schrift of paleografie.

Hoe wordt er gewerkt?

De originele teksten worden ter beschikking gesteld op cd of via e-mail zodat je er thuis aan kan werken. Op vaste tijdstippen zullen de medewerkers samen komen om de vorderingen uit te wisselen en eventueel moeilijk te lezen teksten samen te ontcijferen.

Door deze werkwijze stellen wij u in de gelegenheid om beter vertrouwd te raken met de paleografie en maken wij tevens een belangrijke pri-

vé-bron toegankelijk voor een breder publiek. Uiteraard kan je alle steun en informatie krijgen van de bestuursleden van VVF-Kempen die aan dit project meewerken.

Wanneer?

Wij voorzien dat er zal gestart worden met een informatiebijeenkomst in februari 2009. Deze fase van het project zal normaal over het ganse jaar lopen.

Liefhebbers die willen meewerken kunnen zich wenden tot het secretariaat van onze vereniging: Frans Renaerts, St.-Jozeflaan 78, 2400 Mol
e-mail: frans.renaerts@busmail.net
telefoon 014/814827

ACTIVITEITEN EN VOORDRACHTEN VVF-KEMPEN

Locatie

Onze activiteiten hebben plaats in het kasteel de Renesse, Lierselei 30 te Oostmalle. Het is een uitzonderlijke plaats, eigendom van de gemeente Malle en beheerd door Domein de Renesse vzw. Die verhuurt lokalen aan verenigingen, onder andere aan de VVF-afdeling Kempen. Omringd door bossen en vijvers hebben we het geluk deze rustige omgeving ter beschikking te kunnen stellen van onze VVF-leden waar ze hun opzoekingen in onze uitgebreide verzameling kunnen uitvoeren in een uniek kader die de geest van vroeger terug opwekt.

Activiteiten

Genealogische vormingsdagen iedere eerste woensdag van de maand van 15 tot 22u. In 2008 nog op 1 oktober, 5 november en 3 december:

- Raadpleging van onze uitgebreide verzamelingen in de bibliotheek en op computer.
- Bijstand bij het opmaken van je familiegeschiedenis.
- Informatie in verband met "familiegeschiedenis en inbinden ervan", altijd eerst navraag doen bij de secretaris via frans.renaerts@busmail.net of op telefoonnummer 014-81 48 27.

Foto: het kasteel de Renesse

Woensdag 22 oktober 2008 om 19u30:
Voordracht door Paul Vos, gewezen archief-beheerder uit Mol in samenwerking met Frans Peeters.

Onderwerp: **Hoe maak je gebruik van het kadaster om je familiegeschiedenis te vervolledigen?** Wat vind ik in de meetboeken, voorgangers van het kadaster? Het wordt een zeer interessante voordracht van een nog weinig aangesneden bron. Nochtans kan iedereen langs die weg zijn genealogie uitgebreid stofferen. Ten eerste aanbevolen.

Woensdag 19 november 2008 om 19u30:
Voordracht door Hugo Lambrechts over molenaarsfamilies in onze streek.

Onderwerp: Hugo Lambrechts zal ons een voordracht brengen **over molenaarsfamilies in Antwerpen en in de Kempen in de 16e, 17e en 18e eeuw.** Dit is genealogisch bijzonder interessant omdat het molenaarsberoep vaak zeer lang in dezelfde of aangetrouwde families bleef. Bovendien bezaten de molenaars vaak verschillende eigendommen en door hun economisch belang en contacten met de plaatselijke en regionale gemeenschap lieten zij ook heel wat archiefsporen na. Niet te missen!

Zondag 23 november 2008 van 13 tot 18u:
VVF Kempen zal aanwezig zijn op de **Genealogische dag te Lommel.** Deze dag wordt ingericht door vzw Erfgoed Lommel in de Parochiezaal Sint-Antonius, Luikersteenweg 243 3920 Lommel-Barrier.

TE GAST BIJ NGV-AFDELING WEST-NOORD BRABANT TE BREDA

Op 19 augustus was Marc Van den Cloot, voorzitter van VVF-Kempen, te gast bij de afdeling West-Noord-Brabant van de Nederlandse genealogische Vereniging (NGV) te Breda. Hij gaf er een fel gesmaakte en met humor gekruide uiteenzetting met een door hem uitgewerkte powerpointpresentatie over Léonard burggraaf du Bus de Gisignies (1780-1849). Deze man speelde in zijn tijd een belangrijke politieke rol in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden onder Willem I, maar werd door de geschiedenis en de historici van noord en zuid tot onlangs onheus behandeld of gewoon doodgezwegen.

Léonard du Bus stamde uit een aanzienlijke cijns pachtersfamilie uit het destijds West-Vlaamse Dottenijs (Dottignies). Als jonge wees werd hij opgevoed door een oom. Zijn carrière nam een aanvang onder Napoleon in Doornik, daarna te Kortrijk en vervolgens in Den Haag, Brussel, Antwerpen en Nederlands-Indië. Later kocht hij het kasteel te Oostmalle van de graaf de Renesse, verbouwde dit en legde een prachtig kasteeldomein aan. De

naam du Bus de Gisignies verdween echter volledig door de huwelijken van zijn twee enige achterkleindochters met graaf Maximilien de Renesse. Het is thans bekend als domein de Renesse, eigendom van de gemeente Malle en beheerd door de gelijknamige vzw.

Verenigingen die belangstelling hebben voor deze voordracht kunnen contact opnemen met Marc Van den Cloot, Salphensebaan 24 te 2390 Malle, tel: 03/312.26.54; e-mail: marc.vanden-cloot@telenet.be

Marc Van den Cloot tijdens de voordracht in Breda

AGENDA

Oktober 2008

1 oktober	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
11 oktober	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Stamboomtentoonstelling Neerlandsch Koffyhuis, Markt 23, Etten-Leur(NI) van 10 tot 16 uur Heemkunde Etten-Leur mmv. VVF-Kempen
22 oktober	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Voordracht “Het kadaster als bron bij het opmaken van een familiegeschiedenis” Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle 19u30 VVF-Kempen

November 2008

5 november	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
19 november	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Voordracht “Molenaars in de Kempen en Antwerpen Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle 19u30 VVF-Kempen
23 november	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische dag Limbrugse Kempen Parochiezaal St.-Antonius, Luikersteenweg 243, Lommel-Barrier van 13 tot 18 uur VZW Erfgoed Lommel mmv. VVF-Kempen

December 2008

3 december	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
------------	-----------------------------------	--

Februari 2009

15 februari	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Zuid-Brabantdag, grensoverschrijdende ontmoetingsdag over “DNA ten dienste van de Genealoog” Provinciaal Ontmoetingscentrum, Smekenstraat, 2390 Malle van 10 tot 17 uur provinciale VVF-afdelingen Antwerpen, Mechelen en Kempen
-------------	---------------------------------------	---

Meer info bij: Frans Renaerts, St.Jozeflaan 78, 2400 Mol 014/81.48.27
frans.Renaerts@busmail.net
[http:// www.vvf-kempen.be](http://www.vvf-kempen.be)

NUTTIGE ADRESSEN

Rijksarchief Antwerpen	D. Verstraeteplaats 5, 2018 Antwerpen (gesloten) nu Sanderusstraat Antwerpen	03/236.73.00
Rijksarchief Beveren	Kruiebekesteeweg 39 B1, 9120 Beveren	03/750.29.77
Rijksarchief Brussel	Ruisbroekstraat 2-10, 1000 Brussel	02/513.76.80
Felix-Archief Antwerpen	Oudeleeuwenrui 29, 2000 Antwerpen	03/206.94.11
Gemeentearchief Dessel	Gemeentehuis, 2480 Dessel	014/38.99.26
Gemeentearchief Duffel	Gemeentestraat 21, 2570 Duffel	015/30.72.10
Stadsarchief Geel	Werft 30, 2440 Geel	014/57.08.16
Stadsarchief Herentals	Augustijnenlaan 1, 2200 Herentals	014/21.28.00
Stadsarchief Hoogstraten	Vrijheid 149, 2320 Hoogstraten	03/340.19.60
Stadsarchief Lier	Kardinaal Mercierplein 6, 2500 Lier	03/480.11.96
Stadsarchief Mechelen	G. de Stassaertstraat, 2800 Mechelen	015/20.43.46
Gemeentearchief Mol	Molenhoekstraat 2, 2400 Mol	014/33.09.70
Stadsarchief Turnhout	Grote Markt 1, 2300 Turnhout	014/44.44.98
Archief abdij Bornem	Kloosterstraat 71 2880 Bornem	03/889.08.11
Archief abdij Postel	Abdijlaan 16, 2400 Mol-Postel	014/37.81.21
Archief Abdij Tongerlo	Abdijstraat 40, 2260 Tongerlo	014/53.99.00
Archief Abdij Westmalle	Antwerpsesteenweg 496, 2390 Malle	03/312.92.00

Jaargang 20 - nr. 4: oktober-december 2008

Een uitgave van:

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
regionale afdeling Kempen vzw.

Maatschappelijke zetel: Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle
Nationaal nummer: 877340650 Rekeningnummer: 880-2179571-28

België-Belgique

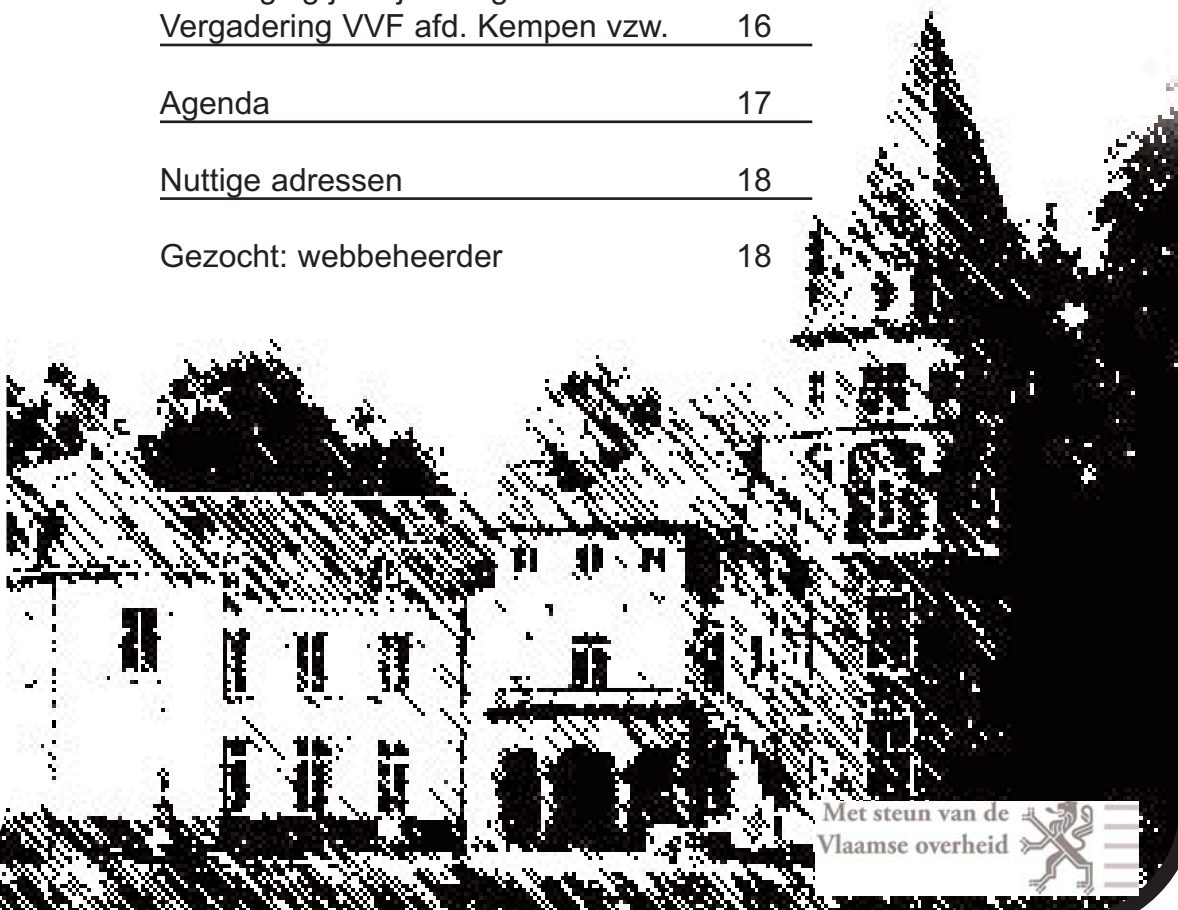
P.B.
2390 Malle

8/4670

In dit nummer:

Editoriaal	3
Onze gemeenschappelijke overgrootmoeder was een man!	3
Mededelingen en kort nieuws	6
Monseigneur C. A. F. Simon, deel 3	7
Transcriptie Renesse-archief	12
Zuid-Brabantdag	13
DNA-project Oud-Hertogdom Brabant	14
Uitnodiging jaarlijkse Algemene Vergadering VVF afd. Kempen vzw.	16
Agenda	17
Nuttige adressen	18
Gezocht: webbeheerder	18

Met steun van de
Vlaamse overheid

COLOFON

De Kempische Genealoog is een uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Kempen en verschijnt in maart, juni, september en december. Gelieve artikels, advertenties, aankondigingen van activiteiten, ... in te leveren voor de 10de van de maand waarin het blad verschijnt bij:

Victor Bertels, Thierry de Renesselaan,1, 2390 Malle
victor.bertels1@telenet.be

Gelieve alle correspondentie voor VVF-Kempen te zenden naar:

Frans Renaerts, Sint-Jozeflaan 8, 2400 Mol
frans.renaerts@busmail.net

Studiezaal :

Kasteel de Renesse
Lierselei 30, B-2390 Malle (Oostmalle)

Website:

<http://www.vvf-kempen.be>

Bestuursleden:

Erevoorzitter: Eugeen Van Autenboer (+)

Erebestuurslid: Florent Bosch

Ereleden: Elisa Nijs
Jos Van Breen

Voorzitter:
Marc Van den Cloot Salphensebaan 24, 2390 Malle 03/312.26.54
marc.vandencloot@telenet.be

Secretaris:
Frans Renaerts Sint-Jozeflaan 78, 2400 Mol 014/81.48.27
frans.renaerts@busmail.net

Penningmeester:
Victor Bertels Thierry de Renesselaan 1, 2390 Malle 03/312.29.89
victor.bertels1@telenet.be

Bestuursleden:

Mariette Backs	Wandelweg 4, 2980 Halle-Zoersel Mariette_Backs@hotmail.com	03/383.26.16
Gerard Keyzers	Berkenlaan 8, 2275 Poederlee gerardus.keyzers@telenet.be	014/88.22.84
Andre Sannen	Achterbos 208, 2400 Mol andre.sannen@scarlet.be	014/31.93.26
Herman Van De Leur	Schorvoortstraat 117, 2300 Turnhout hevd1@skynet.be	014/41.67.46
Johan Van Steen	Berkenlaan 22, 2380 Ravels johan.vansteen@telenet.be	0474/83.72.30
Andre Van Steenberghe	Pastorijstraat 19, 2275 Wechelderzande avsteen@pandora.be	03/383.38.69
Jan Winten	Tempelstraat 10 2340 Beerse winten.jan@skynet.be	014/61.21.26

EDITORIAAL

De voorbije maand november werden onze overleden voorouders en verwanten herdacht. Velen brachten een bezoek aan een kerkhof en het gebeurt dat je daar dan iemand tegenkomt die je in jaren niet meer gezien hebt. Dit kan dan aanleiding zijn om nog eens over “vroeger” te praten en over de bezochte overledenen.

Maar niet alleen dat is interessant aan een kerkhofbezoek. Ik betrapte mezelf er dit jaar op dat ik ongewoon veel aandacht begon te besteden aan verre bekenden en aan de data en de gegevens die op de grafstenen vermeld zijn. Met een balpen en een stukje papier in de hand heb ik in de haast enkele data opgeschreven om nadien thuis vast te stellen dat deze gegevens mijn bestaande informatie over bepaalde personen of families kon aanvullen.

Voor een genealoog zijn de begraafplaatsen een bron voor recente gegevens. Vooral bij het opmaken van kwartierstaten van andere dan je eigen familieleden, kan je met de gegevens die op de grafzerken staan, heel gemakkelijk de 20ste eeuw doorkomen, zeker in gemeenten waar de graven niet erg snel opgeruimd worden. Graven en/of grafmonumenten met data van vóór 1900 zijn dikwijls geen uitzondering. Familiegraven met soms namen van drie, vier en zelfs vijf personen kunnen dikwijls erg verhelderend zijn om een zicht te krijgen op de samenstelling van een gezin. Het lijkt mij dan ook erg belangrijk dat er een inventaris of foto's gemaakt worden van de kerkhoven. Als er liefhebbers zijn die dit willen doen voor hun gemeente of parochie, dan wil VVF-Kempen hen daarin volledig steunen.

2009 wordt opnieuw een jaar vol uitdagingen voor onze vereniging:

- Vooreerst hebben wij onze jaarlijkse algemene vergadering die dit jaar doorgaat in Dessel en waarop alle leden zijn uitgenodigd, (zie verder in dit blad);
- De Zuid-Brabantdag op 15 februari in Oostalle moet de start zijn van een intensieve werking in verband met DNA en genealogie. De voorbereidingen hiervan verlopen zeer vlot. Zowel de drie Antwerpse afdelingen als onze Noord-Brabantse collega's zetten zich onder de kundige leiding van onze voorzitter Marc Van den Cloot en Marc Gabriels uit Roosendaal volledig in om van deze dag een uitzonderlijke bijeenkomst te maken. (zie ook verder in dit blad);
- De ontsluiting van het privé archief van de familie “de Renesse”, waarvoor nu reeds een achttal personen hun medewerking toegezegd hebben, beheerst voor een groot deel onze jaarwerking;
- Wij zullen ook dit jaar aantal sprekers aantrekken die ons nog een beter inzicht kunnen geven in de familiekunde en we plannen opnieuw een cursus genealogie in het najaar van 2009.

Wij hopen dat de inspanningen van het bestuur hun waardering zullen vinden bij de leden en rekenen op jullie steun en sympathie.

Wij wensen aan alle leden en hun familie dat 2009 voor hen gezondheid en voorspoed mag brengen en veel plezier bij de opzoekingen naar je voorouders.

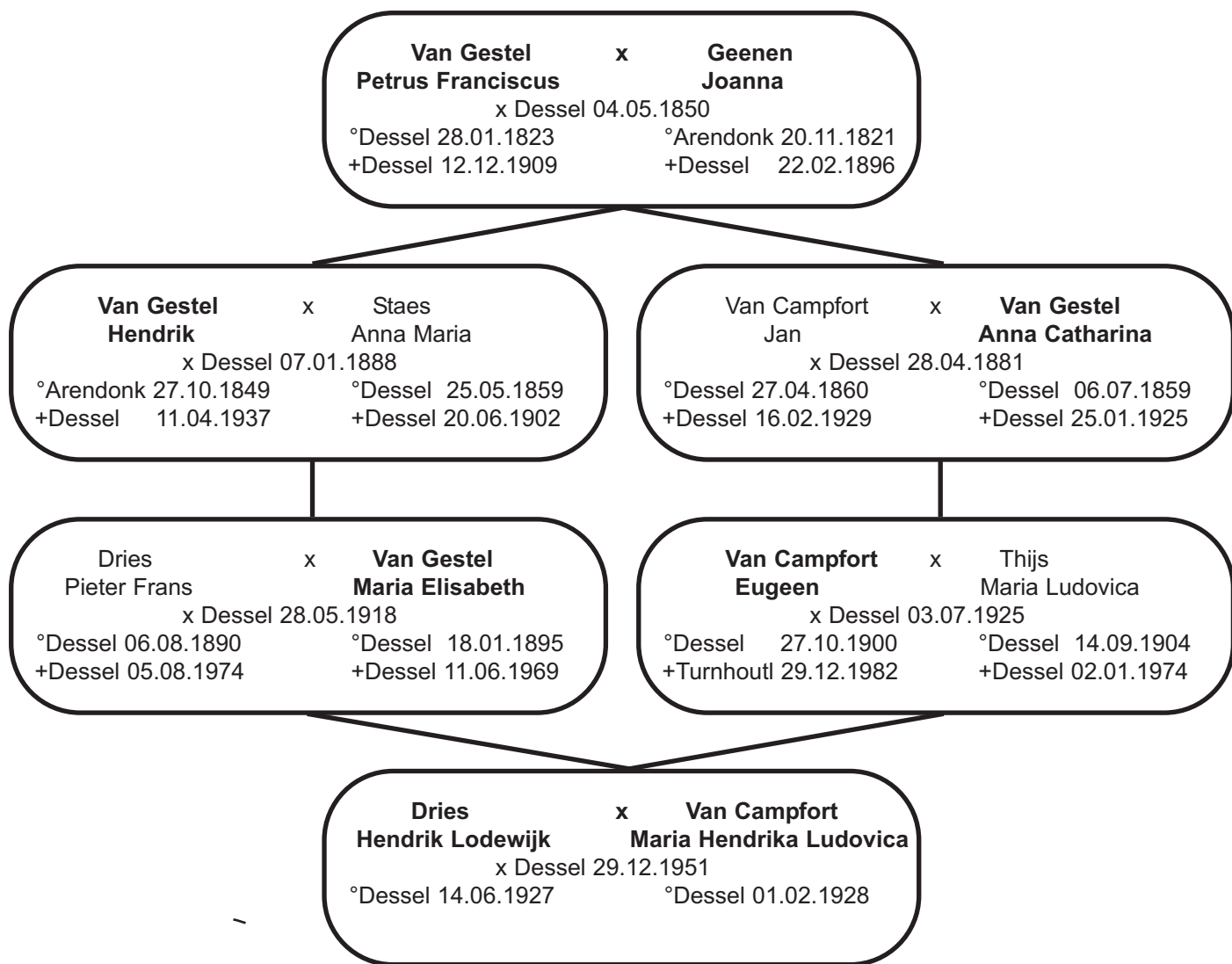
Victor Bertels

ONZE GEMEENSCHAPPELIJKE OVERGROOTMOEDER WAS EEN MAN!

Wanneer wij, Henri Dries en Maria Van Campfort, einde 1951 in het huwelijk traden diende er vooraf door het bisdom dispensatie verleend te worden omwille van bloedverwantschap in de derde graad. Wij zijn achterneef en achternicht en hebben dus gemeenschappelijke over-

grootouders. Dit was in die tijd een huwelijksbeletsel.

In onze kerkelijke huwelijksakte staat vermeld: *“Dispensatum fuit in impedimento consanguinitatis in tertio lineae collateralis gradu*

Genealogische schets van de bloedverwantschap

aequali.” Vrij vertaald: dispensatie is verleend voor huwelijksbeletsel wegens bloedverwantschap in de derde graad in gelijke lijn. Op 13 december 1951 werd de dispensatie verleend door Kardinaal Van Roey. Intussen zijn wij zevenenvijftig jaar gehuwd en alhoewel Kardinaal Van Roey reeds lang overleden is (+6.8.1961), zijn wij hem nog steeds dankbaar voor het verlenen van deze dispensatie.

Wanneer wij ruim twintig jaar geleden, als beginnende genealogen, op zoek gingen naar onze voorouders, bezorgde onze gemeenschappelijke overgrootmoeder Joanna Geenen ons heel wat kopzorgen. Wij vonden een doodsprentje waarop staat: “geboren te Arendonck op 11 november 1822 en overleden te Desschel op 22 februari 1896.” Haar overlijdensakte vermeldt: “overleden te Dessel op 22 februari 1896, oud vierenzeventig jaren, drie maanden, eenen dag.” Wanneer wij terugtellen bekomen wij als

geboortedatum 21 november 1821.

De huwelijksakte (zij is in Dessel gehuwd) vermeldt dan weer “Joanna Geenen, geboren in de gemeente Arendonck den twintigsten november achttienhonderd eenentwintig dochter van Adrianus Geenen en Francisca Verheggen.” Dit alles is nog min of meer normaal. Immers data op bidprentjes waren vroeger, en ook nu nog, meermaals foutief. Wij doorzochten in het gemeentearchief van Arendonk de tienjarige klappers vanaf het begin tot 1830, zonder resultaat. Wij doorzochten alle geboorteakten rond die periode, doch nergens was er een Joanna Geenen te vinden en zeker niet als dochter van Adrianus Geenen en Francisca Verheggen.

Wij vonden wel ene Joannes Geenen, van het “mans geslag”, geboren te Arendonk de 19 november 1821 te acht uur ’s avonds, zoon van Adrianus Geenen en Francisca Verheggen. Er was nergens sprake van een tweeling.

Wij kregen vermoedens en gingen verder op zoek in de parochieregisters. Op de pastorie van Arendonk kregen we inzage van het doopregister van die periode. Daar ontdekten we: “1821 novembris 20 nata et 21 ejusdem baptisata est Joanna filia legitima Adriani Geenen et Francisca Verheggen...” Dit spreekt voor zich: hier was een meisje gedoopt. We vonden er geen doop van ene Joannes Geenen en er was evenmin sprake van een tweeling. Het raadsel was dus in feite opgelost: de Joannes Geenen uit de B.S., °19.11.1821, en de Joanna Geenen uit het doopregister, °20.11.1821, waren één en dezelfde persoon.

Hoe zoiets kon gebeuren, zullen we nooit weten. Mogelijk was het gewoon een vergissing van de ambtenaar of een misverstand tussen de ambtenaar en de aangevers. Uit overlevering weten we dat de aangifte van een geboorte vroeger wel eens gepaard ging met het bezoek aan een of meerdere herbergen waar dan een stevige borrel gedronken werd. Wanneer de aangevers Adrianus Geenen, de vader, en de getuigen Joannes Maes en Franciscus Verdonck aan het gemeentehuis toekwamen, was de ambtenaar van de B.S. mogelijk toevallig aan een jenever-tje toe en werden er een paar borreltjes gedronken vóór de inschrijving van de geboorte in het register van de B.S.

De ambtenaar begon aan zijn karwei en de aangevers zaten er wat onwennig bij. Zij waren vol bewondering voor die geleerde man die naarstig zat te schrijven aan zijn hoge lessenaar en regelmatig zijn pen of ganzenveer, in de inkt-pot stak. Maar verder dan dat ging hun aandacht niet. Wat hij allemaal opschreef was volledig zijn domein, daar begrepen zij toch niets van. Zij konden immers niet lezen en konden hoogstens hun naam schrijven of als handtekening een kruis zetten. Ook het nog eens voorlezen van de geboorteakte was maar een formaliteit. Woorden als “civielen staat” en “compareren” begrepen zij niet en ook het woord “mans geslacht” ontsnapte aan hun aandacht. Deze woorden kwamen immer nooit in hun dagelijks woordgebruik voor.

En toch zaten wij nog met een vraagteken! Waarom huwde Joanna Geenen in Dessel voor de wet en in Arendonk voor de kerk? Voor zover wij weten wordt het burgerlijk huwelijk verplicht

voltrokken –toch zeker in die tijd– in de gemeente waar de bruid gedomicilieerd is. Maar in dit geval is gedomicilieerd een groot woord. Joanna Geenen was volgens de B.S. niet in Arendonk geboren, ze was ook niet ingeweken, ze woonde er gewoon.

Wij trokken naar het Rijksarchief in Beveren om de huwelijksbijlagen te raadplegen en we ontdekten twee belangrijke documenten:

Een eerste document van de gemeente luidt als volgt: “*Den ondergeteekende Burgemeester ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente Arendonck verklaert door deze dat Joanna Geenen, oud 29 jaren, geboren binnen deze gemeente dogter van Adrianus Geenen en Francisca Verheggen niet is ingeschreven op de registers van de burgerlijken stand alhier.*”

Arendonck den 15 april 1850”

Een tweede document komt van pastoor P.F. Pelgrims en luidt als volgt: “*Extractum ex Registrum Baptizatorum eclesia Parochiale in Arendonk 1821 November 20 nata et 21 ejusdem baptizata est Joanna filia legitima Adrianus Geenen en Francisca Verheggen. Susceptores Joannes Baptista Gevers en Joanna Antonissen.*”

Cordatum cum original attestor.

P.F. Pelgrims, pastor in Arendonck

Gezien voor legalisatie der naemteekening van den Eerw. Heer P.F. Pelgrims, pastor dezer gemeente

*Arendonck den 15 april 1850,
De Burgemeester*”.

Wij veronderstellen dat Joanna Geenen naar het gemeentehuis van Arendonk is gegaan om haar huwelijk te regelen. Uit voornoemde documenten blijkt duidelijk dat zij niet ingeschreven was in de B.S. te Arendonk. Zij konden dus geen officieel afschrift van de geboorteakte opstellen. Om moeilijkheden te voorkomen met de hogere overheid of om de ingewikkelde procedure van rechtzetting te omzeilen heeft de gemeente mogelijk Joanna Geenen aangeraden om in Dessel te huwen. In Dessel hebben ze voornoemde documenten waarschijnlijk als voldoende aanzien en alzo zou het huwelijk daar voltrokken zijn.

Samengevat berust onze uiteenzetting wel gedeeltelijk op veronderstellingen, wij menen

echter dat na het huwelijk van Joanna Geenen en haar vertrek naar Dessel, er te Arendonk geen verdere maatregelen meer getroffen zijn om de vergissing recht te zetten. Joanna Geenen is dus volgens de B.S. nooit geboren, toch gedoopt en gehuwd. Zij heeft acht kinderen gebaard en zij had een voor die tijd een normaal en gelukkig leven.

Joannes Geenen daarentegen is volgens de B.S. wel geboren, nooit gedoopt, altijd onbekend gebleven. Hij is momenteel honderd eenenzeventig jaar oud en zal wel eeuwig blijven

leven. En maar goed ook, want voor de oorlog leerden wij in onze Catechismus van Volharding dat een persoon die niet gedoopt is, vanaf zijn overlijden voor eeuwig moet branden in de hel. Dat heeft Joannes zeker niet verdient want hij heeft nooit een vlieg kwaad gedaan. Het is ook niet zijn fout dat een ambtenaar, mogelijk beneveld door wat jenever, zijn voornaam en geslacht gewijzigd heeft.

Henri en Maria Dries-Van Campfort, Dessel.

MEDEDELINGEN & KORT NIEUWS

Hernieuwing lidgeld:

De voorbije maand ontving ieder lid een overschrijvingsformulier om het lidmaatschap van de VVF te hernieuwen. Alle aangesloten leden krijgen het tweemaandelijks tijdschrift "Vlaamse stam" met allerlei informatie omtrent de activiteiten in de diverse regio's. Het lidmaatschap geeft ook recht op gratis toegang tot alle activiteiten en documentatiecentra en/of bibliotheken van de VVF. De leden van VVF-Kempen krijgen bovendien gratis het driemaandelijks tijdschrift "De Kempische Genealoog" en zij kunnen tevens steeds beroep doen op de bestuursleden voor informatie en/of inlichtingen indien ze met problemen kampen bij het samenstellen van hun stamboom en familiegeschiedenis.

Vergeet dus niet € 33 te storten op rekening 414-1171221-79 van de VVF vzw. Merksem met mededeling: lidgeld 2009 en uw lidnummer.

Naamsverandering:

De algemene vergadering van het **SVVF** (Samenwerkingsverband Vlaamse Vereniging voor Familiekunde), die de **VVF** (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde) en het **VCGH** (Vlaams Centrum voor Genealogie en Heraldiek) overkoepeld en als dusdanig optreedt naar de overheid, heeft in de vergadering van 22 november 2008 beslist om de naam SVVF te wijzigen in **Familiekunde Vlaanderen**.

Verslag activiteiten VVF Kempen:

• Paul Vos gaf een gesmaakte causerie over het kadaster als bron voor uw de familiegeschiedenis. Op een vlotte en ludieke manier toonde hij

aan dat de kadastrale gegevens of de gegevens uit de meetboeken (in het ancien regime) heel wat bijkomende gegevens verstrekken voor het stofferen van een familiegeschiedenis- 28 aanwezigen.

• Hugo Lambrechts gaf ons een verhelderend inzicht in verwantschappen van de molenaarsfamilies. Het is opmerkelijk dat vooral in dit ambacht de endogamie (= huwelijk binnen dezelfde beroepsgroep) zeer nadrukkelijk tot uiting komt. Huwelijken van molenaarzonen met molenaarsdochters zorgen ervoor dat de familienamen van molenaars over de ganse streek verspreid worden. Voor wie hierin voorouders moet zoeken zeker geen gemakkelijk klus – 22 aanwezigen. Wij danken beide sprekers voor hun bereidwillige medewerking.

• Onze aanwezigheid op de Genealogische dag in Lommel op 23 november 2008 bracht ons een aantal nieuwe relaties op. Mogelijk wordt daarvoor onze bibliotheek nog verder uitgebreid.

Genealogische dag:

Zondag 29 maart 2009 in het Boekelheem, St. Jozef Olen van 10 tot 17 uur.

Schenkeningen:

• ere bestuurslid Florent Bosch: Gens-Brabantica van 1970 tot 1981, cursus oud schrift van M. Mispelon, Liber Amicorum Leo Van Ackere, Boerenkrijgnummer Gens Brabantica 1973, Gedenkboek Michel Mispelon.

- Kees van Heijst, o.praem, provisor van abdij van Tongerlo: ongeveer 1.500 doodsbriefen;
 - Maria De Vrij, Zoersel: 3 dozen met doodsbriefen en bidprentjes;
 - Heemkring "t Griffoen" Dessel : Zij bezorgden ons ongeveer 1100 bidprentjes van personen die op één of andere manier relaties gehad hebben met of in Dessel;
 - Hortense Segers: bidprentjes en rouwbrieven;
 - José Hendrickx: bidprentjes en rouwbrieven;
 - Jos Van Breen: bidprentjes en rouwbrieven; relaas over besloten tijd, district Herentals.
- Wij danken de schenkers voor hun bijdrage.

MONSEIGNEUR CAROLUS ANTONIUS FLORENT SIMON (1844-1904)

Een onbekende Geelse Monsignore Deel 3

Koningin Marie Henriette is dus gelukkig met haar nieuwe aalmoezenier Florent Simon. En CAF Simon is gelukkig met de hoge top die hij bereikt heeft: aalmoezenier van het hof. Het was niet iedereen gegeven. Een aanstelling tot aalmoezenier aan het hof moet sommigen als muziek in de oren geklonken hebben. Voor anderen was het misschien een sprookje, maar voor de gewone priester uit het aartsbisdom Mechelen was het gewoon een begrip dat niet in zijn loopbaan paste. Immers het koninklijk hof en Brussel of Laken zijn nu nog steeds in deze gemondialiseerde wereld begrippen waar een aura rond hangt.

Zijn voorganger als hofaalmoezenier was niemand minder dan Jean Joseph Engelbert Alois van Weddingen benoemd op 22 juni 1871. Deze Leuenaar geboren op 18 augustus 1841, was priester gewijd op 24 september 1864 en begon de volgende week aan zijn studies op de Leuvense universiteit. Hij zou deze studies op 12 maart 1875 bekronen, eenmaal hij reeds hofaalmoezenier was, met de titel van doctor in de theologie. Daarnaast was hij ook doctor in de wijsbegeerte en letteren. De koninklijke academie van België en deze van St Thomas van Aquino te Rome kenden hem als lid. Onze CAF Simon kon dergelijke titels niet voorleggen.

Maar dat probleem zou later opgelost worden. Zo'n man opvolgen is geen sinecure maar de Gelenaar zou het 13 jaar volhouden tot aan zijn dood op 5 mei 1904. Hij overleefde zelfs konin-

gin Marie-Henriette die te Spa op 19 september 1902 zou overlijden.

Wanneer Florent in april 1891 zijn nieuwe taak begint is hij reeds 47 jaar oud. Daar hij reeds, na 13 jaren dienst, in 1904, op 60 jarige leeftijd sterft mogen we aannemen dat zijn gezondheid niet uitstekend was. Uit het overlijdensbericht van 1904 weten we dat hij reeds enkele tijd aan een slepende hartziekte leed zodat hij ten stelligste "medische behandeling" nodig had. Gelukkig heeft hij kunnen beroep doen op de medische bijstand die toen op het hof aanwezig was.

Om een zicht te hebben op de medische wereld rond het hof nemen we de "Almanach Royal" als bron. Dit is een door wet bepaald boek dat vanaf de eerste jaren van het koninkrijk België bestaat en is uitgegeven. Het geeft een overzicht over wat reilt en zeilt in België en dus ook aan het koninklijk hof. Dat Brussel naast de "gewone" dokter ook een groot gamma aan allerlei bekende geneesheren en specialisten aantrok is logisch. Zo was ook de Brusselse universiteit - naast de andere Belgische universiteiten - langzamerhand uitgegroeid tot een mekka van wetenschappers die op Europees vlak hun mannetje konden staan. Trouwens zo getuigt het "Institut Solvay" in het Leopoldpark te Brussel nu nog steeds van de wetenschappelijke uitstraling van Paul Héger en zijn vernieuwende kennis van de menselijke fysiologie.

Dat Leopold II zich omringde door een keure van

geneesheren schijnt een doodgewone zaak te zijn. Vanaf 1891 tot 1904 of de periode waarin C.A.F. Simon hofaalmoezenier was tellen we rond de koning een staf van een dertiental medische helpers. Wie zou er niet bezwijken om de titel te mogen dragen van “*médecin du Roi*”. Enkele bijzondere geneesheren lonen de moeite om even te vernoemen zoals Professor de Roubaix, chirurg vermaard omwille van zijn vernieuwende manier van abdominale (buikholte) ingrepen. Er waren ook “*médecins de la maison du Roi*”, what 's in a name, zoals de beroemde dr Paul Héger, internist en specialist van het hart. Dr Félix was “*médecin honoraire de la maison du Roi* en vooral bekend voor de behandelingen van de “*maladies des femmes et des enfants*”, dus de verloskundige van het koningshuis. Zeker mogen we ook dr. Fauconnier niet vergeten die “*dentiste du Roi et de la famille royale*” was.

Een stukje van het wereldse leven dat onze Monseigneur toch leidde vinden we in het Nieuwsblad van Gheel waar we leren dat hij een kunstliefhebber was en bijzonder veel hield van muziek. Zelf beoefende hij deze kunst niet, maar hij was een vurig liefhebber en zeer bevriend met de beroemde François Auguste Gevaert die in het nationaal biografisch woordenboek vermeld staat als muziekpedagoog, musicoloog en componist. In 1871 werd F.A. Gevaert directeur van het koninklijk conservatorium te Brussel. Gedurende 37 jaren, tot aan zijn dood, zou hij deze functie blijven uitoefenen. Hij stichtte de *société des concerts du conservatoire* en werd lid, bestuurder van de klasse en voorzitter van de koninklijke academie. Een benoeming tot kapelmeester van het hof kon natuurlijk niet uitblijven en uiteindelijk beloonde Leopold II hem ook in 1907 voor bewezen diensten door hem tot baron te verheffen.

Voor dergelijke belangrijke functie konden de onderscheidingen van monseigneur Simon niet uitblijven. Wanneer C.A.F. Simon op 29 april 1891 tot aalmoezenier werd benoemd kreeg hij de onderscheiding van honorair kanunnik van het Mechelse St. Romboutskapittel en in 1892 werd hij kamerheer van de paus. Op 16 september 1894 wordt monseigneur Simon gedecoreerd met het erekruis derde klas van de prinselijke orde van Hohenzollern. In 1896 vallen hem drie onderscheidingen te beurt. Paus Leo

XIII (of diens omgeving) benoemt hem tot prelaat van het huis van Zijne Heiligheid. Hij wordt ridder in de Leopoldsorde en ridder in de orde van de Roemeense Ster. In 1899 krijgt hij het grootlint van de Liberiaanse orde van de Afrikaanse verlossing (*rédemption Africaine*). Het volgende jaar ontvangt hij op dezelfde dag, 20 november, de onderscheiding van commandeur in de Spaanse orde van Isabella católica en tevens van commandeur tweede klas in de Perzische orde van de Leeuw en de Zon, en in 1901 de onderscheiding tweede klasse van de Turkse orde van Medjidié. Natuurlijk mogen we ook in 1897 zijn aanstelling tot protonotarius apostolicus niet vergeten, benoeming die ondanks alles waarschijnlijk het meeste gewicht had en gezag meebracht.

Het einde nabij

Wanneer C.A.F. Simon zijn einde voelde naderen - immers de klachten en last van zijn verzwakkend hart en het falen van de medicatie, deden hem beseffen dat het van kwaad naar erger ging met zijn gestel - was het ogenblik aangebroken om zijn bezittingen rustig en eerlijk te verdelen.

Op 21 mei 1904, veertien dagen na zijn overlijden, vroeg de rechtbank van eerste aanleg van Brussel de nodige documenten op bij notaris Scheyven te Brussel waar ze datzelfde jaar gedeponneerd waren. In een eigenhandig geschreven testament van 15 maart 1904 dat begint met de Latijnse spreuk "A(d) m(aiorem) D(ei) g(loriam)" duidt hij eerst de uitvoerders van zijn testament aan. Dit zijn de latere kardinaal Désiré-Félicien Mercier op dat ogenblik wonende in Leuven Vlamingenstraat nr. 1; kanunnik Emile Piéraerts, directeur van St Lodewijkinstituut te Brussel, wonende in de Broekstraat nr. 121 en baron Charles de Broqueville van Postel, volksvertegenwoordiger, verblijvend in de Joseph II straat nr. 32 te Brussel (noordelijke parallelstraat van de Wetstraat).

Als eerste komt -zoals in elk goed huishouden - het geld aan de beurt:

- Renée Trion, kleindochter van zus Melanie (mevrouw Hennès) ontvangt 5.000 franken;
- Zus Sidonie (mevrouw Donckier de Donceel) ontvangt 30.000 franken en haar twee kinderen Fernand en Augusta (mevrouw van Hamont)

ieder 5.000 franken;

- Broer Eugène Simon ontvangt ook 30.000 franken die hij uitdrukkelijk aan zijn familie dient na te laten;
- De kinderen van broeder Jules Simon, nl. Ernest, Maurice, Alice en Constant ontvangen ieder 10.000 franken in naakte eigendom. Het vruchtgebruik is voor hun vader en de 40.000 franken dienen -ingeval van vroegtijdig overlijden van een der kinderen - volledig in het gezin te blijven;
- Zus Aline (mevrouw van Roie) ontvangt 30.000 franken en haar zoon Florent 5.000 franken.

Wanneer we de optelsom maken van dit kapitaal komen we al aan 150.000 franken wat op zich in 1904 al een heel kapitaal was. Ook zijn trouwe dienstmeid Rosalie Pardon vergeet hij niet. Zij zal jaarlijks levenslang 500 franken krijgen, benevens de meubelen van hare kamer en de meubelen die in de twee keukens te vinden zijn. Tevens moet er een jaargetijde eerste klas opgedragen worden in de Mechelse kathedraal, de O. L. Vrouwekerk te Laken, de parochiekerk te Bornem en de abdijkerk van Postel. Ook hier worden de nodige fondsen voor voorzien. Uiteindelijk moeten de legatarissen voor 2.000 (tweeduizend !) missen ter zijner intentie zorgen. Tot zover dit testament van 15 maart 1904.

Wat opvalt is de grote hoeveelheid geld die "volgens godsvrucht en devotie" onder de familie op een soms begunstigende (en niet gelijke) manier verdeeld wordt. Daarnaast is er nog een aanzienlijke som te voorzien voor de meid en de stichting van de 4 jaargetijden. Hier valt dan opnieuw op dat in zijn geboortestad Geel de kerkfabriek (van St. Amands of St. Dymphna) niet mee aan de feestdis zit. Bornem is wegens de familiebanden zijn nieuwe thuis geworden.

En dan de 2.000 missen ter zijner intentie. Ofwel was monseigneur Simon zich sterk bewust van de kracht van het misoffer en het gebed van de officiërende priester en de aanwezige gelovigen; ofwel moet hij zich erg bewust geweest zijn van zijn menselijk falen en vele tekortkomingen. Natuurlijk was kerk en gebed 100 jaren terug iets anders dan nu of zelfs 50 jaar geleden! Nogtans 2.000 missen is ook geen peulschil.

Op 13 januari 1904 had C.A.F. Simon ook een codicille gemaakt waarin hij zijn materiele

roerende goederen verdeelt.

- De eerste in de rij is baron Stanislas de Broqueville uit Postel te vinden. Hij ontvangt een reeks meubelen, enkele schilderijen en een ganse reeks bibelots waaronder een zilveren kader met relikwie van het Heilig Kruis;
- Monseigneur Mercier ontvangt een brons "la prière" afkomstig van de koningin;
- Kanunnik Piéraerts krijgt het brons "David met het hoofd van Goliath";
- Mijnheer Charles de Broqueville ontvangt alles van het rode salon behalve een portret van de koningin dat naar broer Eugène Simon gaat;
- Mijnheer Athanase de Broqueville ontvangt een schrijftafel en een schilderij;
- Jean de Broqueville (1886-1948) krijgt de meubelen uit de slaapkamer en Jacques de Broqueville (1895-1968) krijgt speciaal -als herinnering aan zijn peter- een schilderij van van Dyck "maagd met kind Jezus" en enkele andere snuisterijen;
- Zus Melanie (mevrouw Hennès) dient de reden te begrijpen waarom ze geen geld krijgt. Zij krijgt als herinneringen een sculptuur (afkomstig van de familie Hennès), een grote zilveren tafelkorf die van de koningin komt, de servetring van vader Petrus Simon, een schilderij dat werk is van de koningin en een ander werkje van prinses Clementine. Ook het portret dat Karel Ooms (Dessel 1845- Cannes 1900) schilderde gaat naar haar. Zij dient wel haar ganse erfenis te laten aan haar kleindochter Renée Trion;
- Zuster Sidonie (mevrouw Donckier de Donceel) ontvangt een zilveren korfje en een aquarel beiden afkomstig van de koningin, de zilveren flambouwen (flambeaux in het Frans) die van de familie Donckier komen en de kopij van het portret van Karel Ooms. De twee kleinkinderen Joseph en Augusta van Hamont ontvangen ook een kleinigheid en later de flambouwen;
- Broer Eugène Simon ontvangt de portretbuste die graaf Jacques de Lalaing (1858-1917) schilderde samen met wat zilverwerk en een portret dat de koningin schilderde;
- Aline (mevrouw van Roie) krijgt het grote portret dat graaf de Lalaing schilderde samen met een aquarellen door de koningin gemaakt, brons en zilverwerk en de fotoalbums. Daarnaast krijgt ze ook de violen, cellos en muziekboeken. Haar zoon Florent van Roie zal later het groot portret als herinnering aan zijn peter krijgen;

- De kinderen van Jules Simon moeten het ieder met zes zilveren grote en kleine bestekken en zes koffielepels stellen;
- De zwartzusters in Dendermonde krijgen zijn kelk samen met de twee miskannetjes;
- De gasthuizusters van Leuven en Tienen ontvangen ieder twee flambouwen. Hiermee worden de gezusters Marguerite en Claire de Broqueville en hun kloostergemeenschap ook bedacht.

Alles wat niet beschreven is zal tussen de zusters en broers verkocht worden. De opbrengst is voor Melanie, Sidonie, Eugène en Aline. Ook Jules zal zijn evenredig deel krijgen, indien...de schuldeisers niet tussenkomen. Briefwisseling zal ofwel aan de schrijvers teruggegeven worden, zoniet vernietigd. Wat niet persoonlijk of vertrouwelijk is mag de familie als herinnering bewaren.

Ik (C.A.F. Simon) wil in de familiekerk te Bornem begraven worden. Hij besluit dan deze codicille met de volgende zin : " ik vergeef grootmoedig allen die me ooit beledigd hebben; ik vraag vergeving aan allen die ik ooit onrecht of last bezorgd heb en ik beveel me ten eerste aan voor de gebeden van allen."

Op 15 maart 1904 herschreef - zoals we hoger zagen - C.A.F. Simon zijn testament. De codicille van 13 januari 1904 bleef bewaard en een tweede codicille werd diezelfde dag toegevoegd. De kardinaal zal jaarlijks het pensioen van Rosalie Pardon uitbetalen. Hiervoor wordt een kapitaal van 30.000 franken uitgezet dat eerst 10 jaren na mijn sterven kan en mag vrijgegeven worden. De zaken die baron Stanislas de Broqueville ontvangt gaan rechtstreeks in naakte eigendom naar zijn zoon Charles. Vader mag echter alles zijn levenslang gebruiken alsof het zijn reële eigendommen waren.

Notaris Scheyven stelde een inventaris op van de goederen en de waarden. Op 18 mei begon hij aan dit werk dat eerst op 13 juni beëindigd was. Op 3 augustus 1904 en op 23 maart 1905 werden de persoonlijke legaten per notariële akten aan de betrokkenen overhandigd.

Wanneer we dit testament aandachtig lezen zien we dat er minstens 216.000 franken speciën waren; dat er een wijnkelder was zoals bij elke

pastoor "uit de bloeiende wijngaard", dat de familie de Broqueville geen geld diende te weigeren aangezien er niets voorzien werd (cfr de mondelinge verklaring van baron Robert de Broqueville); dat de familie Simon niet evenredig uit de erfenis mocht graaien. Melanie (mevrouw Hennès) werd bedacht in haar kleindochter Renée Trion; broer Jules scheen last te hebben van schuldeisers.

De materiele roerende zaken die verdeeld werden waren aanzienlijk. Hier schijnt alles redelijk afgewogen te zijn en mochten de vijf overlevende zusters en broers samen met de familie de Broqueville tenvolle genieten van de kunst en weelde die C.A.F. Simon tijdens zijn zestig levensjaren verzameld of ontvangen had. Opmerkelijk is ook dat er heel wat geschenken bij waren die van de koninklijke familie afkomstig waren. Dus zal de koningin - tot aan haar dood - steeds gelukkig om en tevreden geweest zijn met " haar" aalmoezenier.

Zijn overlijden en begrafenis

Monseigneur Carolus Antonius Florent overleed in zijn woning te Laken omringd door tenminste zijn trouwe dienstmeid Rosalie Pardon op 5 mei 1904. Hij werd begraven op het kerkhof van Bornem waar ook zijn andere familieleden waren en zouden worden begraven. Wanneer men even rondwaalt op het kerkhof van Bornem, in de nabijheid van de St. Bernardusabdij aan de St. Amandsesteenweg gelegen, wordt men getroffen door de eenvoud van de graven.

Het is aan de doorgang halfweg een opengebroken muur dat het grafmonument van Monseigneur Simon zich bevindt. We mogen wel spreken van een monument hoe bescheiden de begraafplaats ook lijkt te zijn. Immers een kofferzerk, de enige van dit kerkhof, siert dit graf. Het arduinen graf werd gekapt en gemaakt door F. Bourgoing uit Laken zoals op de steen vermeld is. De omvang van deze kofferzerk valt op. Hier ligt "iemand" begraven! Aan beide zijkanten hangt een lauwerkrans, terwijl aan de voorkant een wapenschild het geheel siert. Hier heeft de familie duidelijk laten zien wie ze zijn en voor wat ze stonden. Twee verschillende aspecten van deze voorzijde geven een beeld van hun aspiraties.

Het eerste is de naam " familie Simon "in het Frans, de taal van de betere burgerij. Daarnaast had onze monseigneur het gedurende zijn toch wel korte loopbaan ook gemaakt. Was hij niet geruime tijd privé-leraar bij voorname families geweest en zijn dertigjarig priesterschap was toch ook - zeker voor de geboren Kempenaar - gekoppeld geweest aan een duizelingwekkende carrière? Uiteindelijk zijn er niet zoveel inwoners in ons landje die de kans krijgen om tot in de hoogste regionen van België door te dringen.

Ook valt het tweede aspect aan de voorzijde onmiddellijk op. Het kan haast niet méér "in het oog springen!" Zijn wapenschild bekroond met een prelaatshoed en gesierd door een sierkoord met aan beide zijden zes kwasten vult haast de gehele voorvlakte van de zerk. Onder het wapenschild lezen we als wapenspreuk "sicut flamma coruscat " (zoals de vlam op en neer danst). Het wapenschild zelf is verdeeld in drie velden. Het bovenveld is van lazuur (blauw) met vijfpuntige ster; verwijzend naar de vrijstaat Congo, het rechterveld is uit sabel (zwart) gesierd met een klimmende (Belgische) leeuw, terwijl het linker veld een bastaard variant is van de linkerhelft van het wapen van Geel met acht hermelijnstaarten op een gou-

den veld met rode palen. Geel, de gemeente waar de familie Simon, vooral via moeder, een hechte band, al was het maar tijdelijk, mee had.

Wanneer we nu het wapenschild nog even kritisch benaderen komen we tot een onopgehelderde of niet beantwoorde vraag. De prelaatshoed samen met de koord en kwasten siert en omkadert het wapenschild van de prelaten. Wanneer we met de -de paus uitgezonderd- hoogste rang beginnen hebben we de kardinalen. Zij hebben (naast de hoed) 15 kwasten gespreid over vijf rijen. Vervolgens hebben we de aartsbisschop die 10 kwasten heeft verdeeld over vier rijen. Dan volgt de bisschop die 3 rijen heeft en een totaal van zes kwasten. Daarna volgt

de (gewijde) abt en de protonotarius (aangesteld, benoemd) die in twee rijen slechts drie kwasten heeft.

Eigenlijk op de vraag wie hier begraven ligt is ook het antwoord: onwetendheid. Dat C.A.F. Simon hier begraven ligt weten we uit zijn testament. Van vader Petrus Simon die in Bornem stierf kunnen we denken dat hij onder dezelfde zerk rust als zijn zoon. Van de broer die in Bornem enkele jaren later stierf vonden we geen graf, maar of hij samen met zijn vrouw en zoon

in dit graf rust valt te betwijfelen. Zo zien we nog maar eens dat zelfs feiten die slechts honderd jaren oud zijn moeilijk of zelfs niet op te speuren zijn. Wel staan er tegen een andere muur van het kerkhof in Bornem nog een hele rij graven van familieleden van Florent Simon. We kunnen echter maar één wens uiten en dat is dat zij die hier begraven zijn "in vrede rusten" of "requiescant in pace"!

Tekst van Marcel Janssen.
Bewerkt door Frans Renaerts

Bronnen:

L' almanach royal 1890-1905 Kadoc Leuven
Archief van het koninklijk paleis te Brussel

"Liquidation-Partage de la succession de Monseigneur Simon "

Musée du vieil Aix: Tentoonstelling in 1999 over o.a. kerkelijke heraldiek Rietstap

Wapenboek van de Belg. adel door Luc Duerloo en Paul Janssens uitgave Gemeentekrediet

Kerkelijke heraldiek van 1270 door Bruno Bernard Heim uitgave Altiora 1980

Franz-André Sondervorst "Geschiedenis van de geneeskunde in België " 1981

Annuaire administratif de Belgique et de la Capitale du Royaume

Nationaal biografisch woordenboek deel 11
Jozef Robijns over FA Gevaert

TRANSCRIPTIE RENESSE-ARCHIEF

In onze vorige editie deden wij een oproep om medewerkers aan de transcriptie van een deel van het privé archief van de familie "de Renesse".

Wij kregen hierop vier reacties, samen met enkele bestuursleden zullen wij met ongeveer acht personen het tweede deel van deze bewerkingen aanvatten.

Oproep

Indien er nog liefhebbers zouden zijn om mee te werken kan dit nog steeds kenbaar gemaakt worden aan het secretariaat van onze vereniging:

Frans Renaerts, St-Jozeflaan 78, 2400 Mol
e-mail: frans.renaerts@busmail.net
telefoon 014/814827

Hoe en wanneer?

De te bewerken gegevens worden u digitaal ter beschikking gesteld via e-mail en kunnen dus thuis behandeld worden. Wij voorzien een maandelijkse bijeenkomst om de vorderingen te evalueren en de moeilijke zaken die de bewerker ondervindt samen op te lossen.

De start van het project wordt voorzien in de loop van de maand februari 2009 en zal normaal doorlopen tot einde van het jaar.

Het is voor liefhebbers, die zich willen bekwaamen in oud schrift een enige gelegenheid om op eigen ritme het oud schrift onder de knie te krijgen. U wordt daarbij geholpen door collega's die reeds heel wat ervaring hebben in deze materie.

Wij nodigen alle geïnteresseerden uit op de

VOORSTELLING DNA-PROJECT OUD-HERTOGDOM BRABANT 2009

door Marc Van den Cloot, voorzitter VVF-Kempen.

**op WOENSDAG 7 JANUARI om 19u30 in Kasteel de
Rensesse, Lierselei 30 te Oostmalle.**

IEDEREEN WELKOM-GRATIS TOEGANG

ZUID-BRABANTDAG

ZONDAG 15 FEBRUARI

Provinciaal Vormingscentrum Malle, Smekenstraat 61 te Oostmalle

Dagthema: DNA-onderzoek ten dienste van de genealoog

Programma:

vanaf 9u30	Inschrijving en onthaal
10u	verwelkoming en opening door Marc Van den Cloot, provinciaal voorzitter
10u15	voorstelling van het "DNA-project oud-hertogdom Brabant"
10 tot 17u	doorlopende opening van de infostands
10 tot 17u	doorlopend DNA-test voor de projectdeelnemers
10u30	Genetische genealogie, voordracht door Toon van Gestel, bioloog en voorzitter van de NGV-afdeling Kempen-Peelland
12 tot 13u30	middagmaal
14u	De familie Sas, een voorbeeld van genealogisch DNA-onderzoek, door dr. Benedikt Sas.
17u	sluiting van de Zuid-Brabantdag

Infostands van VVF-afdelingen, NGV-afdelingen, Géniwal (Wallonië), genealogieprogramma's, diverse boekenstands en infostands voor de promotie van het DNA-project.

De Zuid-Brabantdag is open voor het publiek van 10 tot 17u.

- **Deelname zonder middagmaal: 2 Euro.** Bij voorinschrijving: inclusief de onthaalkoffie.
- **Deelname met middagmaal : 14,50 Euro** (soep, hoofdgerecht, dessert en koffie, thee of water. Andere dranken zijn voor eigen rekening. Voorinschrijving is in dit geval verplicht.
- Er zijn voor alle deelnemers dranken verkrijgbaar in de bar.

Inschrijven kan via formulier op de website van de VVF-afdelingen Antwerpen, Kempen en Mechelen of via mail aan frans.renaerts@busmail.net met vermelding van naam, adres en gekozen formule. Uw voorinschrijving is pas geldig na storting van het passende bedrag op rekening nummer **068-2147387-28** van de Provinciale VVF-afdeling Antwerpen met de vermelding "Zuid-Brabantdag" en dit uiterlijk op **31 januari 2009**.

Tijdens deze Zuid-Brabantdag wordt het "**DNA-project Oud-Hertogdom Brabant**" gelanceerd. Geïnteresseerden kunnen via de website www.brabant-dna.org kennis maken met het project.

DNA-PROJECT OUD-HERTOGDOM BRABANT

Wie heeft zich nooit afgevraagd waar we eigenlijk vandaan komen? Nu komt de wetenschap ons stilaan ter hulp om daar een zinnig antwoord op te vinden. De koppeling van genetica (studie van de erfelijkheid) en genealogie is een zeer recente wetenschappelijke ontwikkeling.

Na een boeiende uiteenzetting door dr. Benedikt Sas voor de regionale VVF-afdeling Kempen in het kasteel, groeide bij het bestuur het besef dat hier een nieuwe weg open lag voor verder genealogisch onderzoek. De regionale, tevens provinciale, voorzitter slaagde erin ook de twee andere regionale afdelingen, Antwerpen en Mechelen, te winnen voor het idee om een gemeenschappelijke informatiedag in te richten. De boreling werd Zuid-Brabantdag gedoopt en gaat door op zondag 15 februari 2009 in het Provinciaal Vormingscentrum Malle, Smekenstraat 61 te Oostmalle. Het programma vindt u elders in dit nummer.

Op initiatief van VVF Provinciale afdeling Antwerpen werd bij de Vlaamse overheid een project ingediend in het kader van het beleidsplan 2007-2011 van de genealogische koepel Familiekunde Vlaanderen. Het ingediende project betreft in de eerste fase, uit te voeren in 2009, het grondgebied van het oude hertogdom Brabant, dat wil zeggen inclusief Waals-Brabant en het Nederlandse Noord-Brabant. In 2010-2011 breidt het onderzoek zich verder uit over het hele land en zelfs tot Frans-Vlaanderen en het Groothertogdom Luxemburg.

Waarover gaat het precies ?

Waar het zeker niet om gaat is DNA-onderzoek voor medische doeleinden. Dit onderzoek is uitsluitend in de Y-geslachtschromosoom van de man geïnteresseerd die niets te maken heeft met uw fysieke en psychische eigenschappen, maar de archiefdrager is van uw voorouderlijn. Het ambitieuze project wil een wetenschappelijke bijdrage leveren tot de studie van de menselijke migraties op wereldvlak en de geleidelijke bevolking van onze streken. Het wil de invloeden bestuderen die de oude historische entiteiten in de Lage Landen deden ontstaan. Door vergelijking met gekend oud DNA uit ar-

cheologische resten kan men zelfs eventuele verwantschap bepalen met hedendaagse families. Dit kan er toe leiden dat men bepaalde delen van onze historische kennis moet herschrijven. Bovendien draagt het onderzoek bij tot het identificeren van de families die afstammen van de oorspronkelijke bevolkingsgroepen die zich in Europa en eventueel ook in onze streken kwamen vestigen. Tevens kunnen genealogen vermoede of onbekende onderlinge verwantschappen ontdekken.

Het project draagt bij tot de verfijning van de DNA-technieken en de interpretaties van de resultaten. Het leidt tevens tot grensoverschrijdende wetenschappelijke, historische en genealogische samenwerking tussen universiteiten, genealogische, geschied- en heemkundige verenigingen uit binnen- en buitenland.

Wat is het concrete doel van dit project ?

1. Het kenbaar maken van het nut van genetisch onderzoek voor de genealogie;
2. Het promoten van DNA-onderzoek, gekoppeld aan genealogisch onderzoek;
3. Onze jarenlange genealogische expertise toepassen op het DNA-onderzoek;
4. Uitvoeren van diepgaand genetisch-genealogisch onderzoek op 37 markers met 500 personen in 2009;
5. In bijkomende orde, deelnemen aan het internationale Genographic Project met 400 personen in 2009-2010, telkens de helft Nederlands- en Franstaligen;
6. Het bestuderen van de resultaten voor het grondgebied van het oude hertogdom Brabant, d.w.z. inclusief Waals-Brabant en de Nederlandse provincie Noord-Brabant;
7. Het bestuderen van het ontstaan, de precieze locatie en de evolutie van de taalgrens;
8. Het publiceren van de individuele en collectieve resultaten in boekvorm en op cd-rom;
9. Het opmaken van een website en een eigen database met persoonlijke toegangscode;
10. In een tweede fase (in 2010-2011) het onderzoek uitbreiden naar de rest van het land, Frans-Vlaanderen en het Groothertogdom Luxemburg inclusief het bestuderen van de resultaten voor het oude graafschap Vlaanderen

en de andere historische entiteiten van het Ancien Régime (opgedoekt na de Franse revolutie, in onze streken vanaf 1795).

Wat heeft genealogie te maken met genetisch DNA-onderzoek?

Ieder mens heeft zijn eigen unieke genetische samenstelling. Genetisch DNA-onderzoek vertrekt van het mannelijk Y-geslachtschromosoom dat van vader op zoon vererft. Dit chromosoom bestaat uit een groot aantal DNA-merkers. Bij het doorgeven van het Y-chromosoom van vader op zoon kunnen mutaties optreden. Door deze te vergelijken met de reeds bekende, kan men bepalen tot welke haplogroep het onderzochte staal behoort. Hierdoor is het mogelijk migraties van bevolkingsgroepen in kaart te brengen. Het standaardonderzoek gebeurt op 12 merkers, o.m. in het wereldwijde Genographic Project van dr. Spencer Wells.

Wat hebben de genealogen daar nu aan?

Het standaardonderzoek op 12 merkers levert onvoldoende gegevens op voor genealogen. Daarom laten wij het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van de KU Leuven onder leiding van de professoren Cassiman en Decorte een meer gedetailleerde studie uitvoeren op 37 merkers. In ons project kunnen geïnteresseerde genealogen niet alleen hun paternele (vaderlijke) lijn laten onderzoeken, maar ook hun vermoedelijke verwantschap met andere gelijknamige families. Met 37 merkers kan men met een grotere zekerheid een gemeenschappelijke voorouder (MRCA, Most Recent Common Ancestor) bepalen binnen een tijdspanne van 8 à 10 generaties, wat de meeste genealogen met hun archiefonderzoek kunnen overbruggen. Dit biedt de mogelijkheid om hun onderzoek in de diepte uit te breiden, vastgelopen opzoekingen weer vlot te trekken of onvermoede verwante takken in binnen- en/of buitenland te ontdekken. Ook de afstamming vanuit de oudere (vaak middeleeuwse) familienamen waaruit de hunne is voortgekomen, kan zo worden ontdekt.

Is dit niet vreselijk duur?

Wij bieden dit project aan de sterk verminderde prijs van 80 euro aan. Ter vergelijking: een recent Nederlands onderzoek op slechts 17 merkers kostte 155 euro en bij het relatief goedkope Family Tree DNA kost een 37 merkeronderzoek ca. 166 euro. Vermits het resultaat van uw DNA-

onderzoek hetzelfde is voor uw kinderen, broers, zussen, neven en nichten van de mannelijke voorouderlijn kan u misschien overeenkomen om de kosten met hen te delen.

Hoe neemt men een dergelijke test af?

De organisator bestelt in Leuven het aantal DNA-testkits volgens het aantal inschrijvingen voor een bepaalde staalafnamedag in maart 2009. De kits bevatten twee borsteltjes waarmee men in de mond achtereenvolgens links en rechts gedurende 15 seconden een weinig wangslimvlies afschraapt. Dit is volkomen pijnloos en duurt nauwelijks een minuut.

Wie mag er meedoen?

Iedere meerderjarige mannelijke persoon die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- aantonen dat de familie in mannelijke lijn, eventueel de vier jongste generaties uitgezonderd, in dezelfde gemeente of regio van het oude hertogdom Brabant woonde;
- een stamreeks of kwartierstaat indienen tot vóór 1800 (liefst in gedcom-formaat);
- akkoord gaan met de publicatie van zijn gegevens (boek, cd-rom, database), met vrije keuze van de probant, d.w.z. de startpersoon (dit uit privacyoverwegingen);
- betaling van 80 euro, binnen acht dagen na de inschrijving en minstens anderhalve maand vóór de gekozen staalafnamedag.

Wie tot vóór 1650 opklimt, maakt kans om gratis aan het Genographic Project mee te doen. Dit onderzoekt enkel niet-verwante families (gedurende minimum 300 jaar) en ook de vrouwelijke lijn via het mtDNA (mitochondriaal DNA).

De verdeling van de 500 deelnemers (fase 1: februari-december 2009) is per provincie als volgt: Antwerpen 200; Vlaams-Brabant 140; Waals-Brabant 50 en Noord-Brabant (NI) 110.

Wat gebeurt er met mijn DNA-staal en met mijn resultaten?

De gegevens/resultaten worden in een database op een aparte website geplaatst waar alle deelnemers ze met hun versleutelde toegangscode kunnen raadplegen (www.brabant-dna.org). De DNA-stalen blijven in het onderzoekcentrum zodat een deelnemer altijd de mogelijkheid heeft later (op eigen kosten) verdere onderzoeken te

laten uitvoeren.

Hoe kan ik inschrijven ?

Voor het downloaden van het inschrijvingsformulier kan u terecht op onze website www.brabant-dna.org. Daarnaast biedt deze een vrij toegankelijk gedeelte met algemene informatie over DNA-onderzoek, de beschrijving van het project, een helpdesk (info@brabant-dna.org), bepalingen i.v.m. privacy en verdere ontwikkelingen van het project. De resultaten worden naamloos per provincie of regio geglobaliseerd ten behoeve van het historisch onderzoek. Ook dat komt eveneens op de tweetalige site aan bod.

U kan uiteraard terecht bij alle VVF-afdelingen en de meeste heemkundige kringen van de provincies Antwerpen en Brabant. Nederlandse en Waalse deelnemers kloppen aan bij de

Noord-Brabantse NGV en bij Géniwal. U vindt ook heel wat informatie op de websites van deze verenigingen. Wie niet over internet beschikt, kan bij hen ook de nodige inlichtingen en een gedrukt exemplaar van het inschrijvingsformulier bekomen.

Wie nog twijfelt, verwachten we op de Zuid-Brabantdag in Malle op zondag 15 februari 2009 waar we het startschot van het project geven.

IEDEREEN IS ER WELKOM.
U HOEFT ECHT GEEN GENEALOOG TE
ZIJN.
WIJ HELPEN U OP WEG.

Marc Van den Cloot

UITNODIGING AAN ALLE LEDEN OP DE JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING VAN DE VVF AFDELING KEMPEN vzw.

PLAATS: Oud gemeentehuis, Markt, 2480 Dessel

DATUM : Zaterdag 24 januari 2009 op 15 uur

AGENDA :

1. ondertekening van de aanwezigheidslijst
2. vaststellen van de geldigheid van de vergadering
3. ontslagen en benoemingen
4. goedkeuring van het verslag van de Algemene vergadering van 26 januari 2008
5. goedkeuring van het financieel verslag 2008
6. goedkeuring van de begroting 2009
7. goedkeuring van het jaarverslag 2008
8. bespreking activiteiten 2009

Alle aangesloten VVF-leden uit de Kempen worden uitgenodigd op deze vergadering om kennis te maken met het bestuur en de werking van onze vzw.

De jaarvergadering wordt gehouden in samenwerking met de heemkring "t Griffoen" van Dessel.

AGENDA

Januari 2009

7 januari	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
7 januari	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Voorstelling DNA-project Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle 19u30 Marc Van den Cloot, voorzitter VVF-Kempen
24 januari	Wat ? Waar? Wanneer? Wie?	Jaarvergadering VVF-Kempen vzw Oud Gemeentehuis, Markt, Dessel 15u VVF-Kempen ism. H.K. 't November 2008

Februari 2009

4 februari	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
15 februari	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Zuid-Brabantdag, grensoverschrijdende ontmoetingsdag over "DNA ten dienste van de Genealoog" Provinciaal Ontmoetingscentrum, Smekenstraat, 2390 Malle van 10 tot 17 uur provinciale VVF-afdelingen Antwerpen, Mechelen en Kempen

Maart 2009

4 maart	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
29 maart	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische dag Boekelheem O.L.Vrouw Olen van 10 tot 17 uur HK De Linde, Olen

April 2009

1 april	Wat? Waar? Wanneer? Wie?	Genealogische vormingsdag Kasteel de Renesse, Lierselei 30, 2390 Malle van 15 tot 22 uur VVF-Kempen
---------	-----------------------------------	--

Meer info bij: Frans Renaerts, St.Jozeflaan 78, 2400 Mol 014/81.48.27
frans.Renaerts@busmail.net
[http:// www.vvf-kempen.be](http://www.vvf-kempen.be)

NUTTIGE ADRESSEN

Rijksarchief Antwerpen	D. Verstraeteplaats 5, 2018 Antwerpen (gesloten) nu Sanderusstraat Antwerpen	03/236.73.00
Rijksarchief Beveren	Kruiebekesteeweg 39 B1, 9120 Beveren	03/750.29.77
Rijksarchief Brussel	Ruisbroekstraat 2-10, 1000 Brussel	02/513.76.80
Felix-Archief Antwerpen	Oudeleeuwenrui 29, 2000 Antwerpen	03/206.94.11
Gemeentearchief Dessel	Gemeentehuis, 2480 Dessel	014/38.99.26
Gemeentearchief Duffel	Gemeentestraat 21, 2570 Duffel	015/30.72.10
Stadsarchief Geel	Werft 30, 2440 Geel	014/57.08.16
Stadsarchief Herentals	Augustijnenlaan 1, 2200 Herentals	014/21.28.00
Stadsarchief Hoogstraten	Vrijheid 149, 2320 Hoogstraten	03/340.19.60
Stadsarchief Lier	Kardinaal Mercierplein 6, 2500 Lier	03/480.11.96
Stadsarchief Mechelen	G. de Stassaertstraat, 2800 Mechelen	015/20.43.46
Gemeentearchief Mol	Molenhoekstraat 2, 2400 Mol	014/33.09.70
Stadsarchief Turnhout	Grote Markt 1, 2300 Turnhout	014/44.44.98
Archief abdij Bornem	Kloosterstraat 71 2880 Bornem	03/889.08.11
Archief abdij Postel	Abdijlaan 16, 2400 Mol-Postel	014/37.81.21
Archief Abdij Tongerlo	Abdijstraat 40, 2260 Tongerlo	014/53.99.00
Archief Abdij Westmalle	Antwerpsesteenweg 496, 2390 Malle	03/312.92.00

Gezocht: medewerker voor webbeheer

Door het plotse wegvallen, wegens ziekte, van Jan Winten, bestuurder en web beheerder zijn wij genoodzaakt op zoek te gaan naar een nieuwe web beheerder (bestuurslid)

Wij zoeken iemand die bereid is om op geregelde tijdstippen de website van onze vereniging bij te werken met enige zin voor creativiteit en lay-out.

Wij vragen dat kandidaten zich zo spoedig mogelijk aanmelden dit met het oog op onze jaarvergadering van 24 januari. Daarin kan dan de aanstelling bekrachtigd worden.

De web beheerder kan onmiddellijk aan de slag. De prioritaire taak zal er in bestaan om de aankondiging van onze activiteiten van 2009, in het bijzonder de "Branbantdag" op 15 februari, uitvoerig in de kijker te stellen.

Aanmelden kan bij onze secretaris Frans Renaerts, Sint Jozeflaan 78, 2400 Mol
e-mail: frans.renaerts@busmail.net , tel. 014/81.48.27

Frans Renaerts
Secretaris

Marc Van den Cloot
voorzitter